

STICHTING PENSIOENFONDS VAN DE
STICHTING NATIONAAL LUCHT-
EN RUIimteVAARTLABORATORIUM

Jaarverslag
Stichting Pensioenfonds van de
Stichting Nationaal Lucht- en
Ruimtevaartlaboratorium
2020

Opgesteld: mw. H.J. van der Stoel
M.A. Pielstroom

Afsluiting: 10 juni 2021

INHOUDSOPGAVE

BESTUURSVERSLAG	5
1 Kenmerken pensioenfonds	5
1.1 Doelstelling van het Pensioenfonds	5
1.2 Pensioenregeling	5
1.3 Herverzekering	5
1.4 Personalialia	6
2 Ontwikkelingen van het pensioenfonds	9
Kengetallen	9
2.1 Bestand deelnemers en pensioengerechtigden	10
2.2 Verslag over het jaar 2020	13
2.2.1 Algemene gang van zaken	13
2.2.2 Wettelijke wijzigingen	14
2.2.3 Herverzekeringscontract	16
2.2.4 Beleggingsportefeuille verzekerde depot	17
2.2.5 Beleggingsportefeuille voor risico pensioenfonds	18
2.2.6 Pensioenadvies	19
2.2.7 Reglement en uitvoeringsovereenkomst	19
2.2.8 Compliance	19
2.2.9 Communicatie	20
2.2.10 Deskundigheidsbevordering/Geschiktheid	20
2.2.11 Overige zaken	21
2.2.12 Ontwikkelingen in 2021	22
2.3 Financiële toelichting	24
2.3.1 Grondslagen voor de verslaglegging	24
2.3.2 Risico paragraaf	24
2.3.3 Integraal Risico Management	28
2.3.4 Uitvoeringskosten	29
2.3.5 Vrije Depot I en II	30
2.3.6 Actuele dekkingsgraad en fondsdekkingsgraad	32
2.3.7 Haalbaarheidstoets	33
2.3.8 Samenvatting Actuarieel Rapport 2020	33
2.4 Intrestwinstdeling gesepareerd beleggingsdepot	33
2.5 Technische winstdeling	35
INTERN TOEZICHT	37
3 Verantwoordingsorgaan en visitatiecommissie	37
3.1 Bevindingen en aanbevelingen van het Verantwoordingsorgaan	37
3.1.1 Verslag Verantwoordingsorgaan over het jaar 2020	37
3.1.2 Reactie van het Pensioenfondsbestuur	38
3.1.3 De door het Pensioenfondsbestuur te nemen of genomen acties	39
3.1.4 Verslag activiteiten Verantwoordingsorgaan 2020	39

3.2	Bevindingen en aanbevelingen van de Visitatiecommissie	39
3.2.1	Samenvatting Visitatiecommissie	40
3.2.2	Reactie bestuur op rapport visitatiecommissie	43
JAARREKENING		46
4	Balans per 31 december 2020 (na bestemming van het resultaat)	46
5	Staat van baten en lasten over 2020	48
6	Kasstroomoverzicht	50
7	Toelichting op de balans en de staat van baten en lasten	51
7.1	Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	51
7.2	Toelichting op de balans	59
7.3	Toelichting op de staat van baten en lasten over 2020	70
OVERIGE GEGEVENS		77
8	Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	78
9	Actuariële verklaring	85
BIJLAGEN		87
Bijlage A: Bijdrage werkgever en werknemers		87
Bijlage B: Overzicht Vrije Depot I en II		90
Bijlage C: Overzicht Vermogensontwikkeling		92
Bijlage D: Verklaring gehanteerde begrippen		94

Deze pagina is bewust verder leeg gelaten.

BESTUURSVERSLAG

1 KENMERKEN PENSIOENFONDS

1.1 Doelstelling van het Pensioenfonds

De Stichting Pensioenfonds van de Stichting Nationaal Lucht- en Ruimtevaartlaboratorium (verder genoemd 'het Fonds') stelt zich ten doel: het treffen van voorzieningen voor de (gewezen-, oud-) deelnemers en hun nagelaten betrekkingen in de vorm van ouderdoms-, partner- en wezenpensioenen, op de wijze als omschreven in het reglement.

1.2 Pensioenregeling

Het Fonds verleent volgens de regeling aanspraken op:

- a. ouderdomspensioen;
- b. partnerpensioen;
- c. wezenpensioen.

Bij toetreding tot het Fonds worden de aanspraken herverzekerd.

1.3 Herverzekering

Het Fonds is volledig herverzekerd bij Aegon Levensverzekering NV (hierna: Aegon). Het huidige contract is afgesloten in 2016 en loopt van 1 januari 2016 tot en met 31 december 2020. De volgende onderdelen kenmerken het huidige contract.

Rekenrente

Aegon berekent zijn tarieven nog op basis van 4% rekenrente. Dit contract is echter afgesloten op de rentecurve van 11 november 2015. Aegon berekent daarom aan de hand van deze rentecurve een zogenoemde Marktrente Correctie (MRC) van 1,7374. De 73,74% opslag wordt gebruikt om de premie en koopsommen gedurende de gehele contractperiode zodanig te verhogen dat er een afgeleide van de marktwaarde ontstaat.

Sterftetafel

In het contract is uitgegaan van de Pensioentafel 2010.

De uitruilpercentages zijn actuariel neutraal vastgesteld. Deze percentages zijn in 2019 aangepast aan de trend van uitruil en worden jaarlijks vastgesteld.

Technisch resultaat op sterfte- en arbeidsongeschiktheid

Dit resultaat wordt gezien over een periode van vijf jaar. Aan het einde van de contractperiode wordt, van het gepoolde winstsaldo, 60% door Aegon uitgekeerd als er ook een nieuw herverzekeringscontract is afgesloten. Als er niet aansluitend een nieuw herverzekeringscontract (met verdeling van een technisch resultaat) bij Aegon is gesloten, zal er pas afgerekend worden na een periode van 2 jaar. Een eventueel negatief saldo wordt niet verrekend.

In 1989 liep de eerste vijfjaars-periode af. In 2015 was de zesde contractperiode afgelopen. Voor de afwikkeling van de resultaten van de zevende periode (2016-2020) wordt verwezen naar de opstelling in hoofdstuk 2.5 van dit bestuursverslag en de bijbehorende verantwoording in de staat van baten en lasten.

Resultaat op beleggingen

Aegon houdt voor het Fonds een separaat beleggingsdepot aan, waarvan de grootte overeen dient te komen met de voorziening voor pensioenverplichtingen benodigd voor de na 1 januari 1985 opgebouwde pensioenrechten.

Sinds 2011 wordt jaarlijks berekend wat het verschil is tussen de waarde van de beleggingen en de waarde van de voorziening op marktrente.

Het meerdere wordt uitgekeerd aan het Fonds. Een tekort in enig jaar wordt niet in rekening-courant verrekend doch doorgeschoven naar het daaropvolgende jaar.

Voor een overzicht van de jaarlijkse opbrengst wordt verwezen naar hoofdstuk 2.4.

Jaarlijks wordt door Aegon dit resultaat berekend en wordt over de beleggingen verslag uitgebracht. Over de wijze van resultatenbepaling wordt verwezen naar Bijlage IV van het contract met Aegon. Dit contract ligt voor deelnemers aan het Fonds bij de secretaris van het Fonds ter inzage.

Contract vanaf 2021

NLR heeft aangegeven dat de pensioenregeling vanaf 2021 nog steeds ondergebracht zal worden bij het Fonds. Hiervoor zijn er gesprekken met Aegon opgestart over de mogelijkheden en de te verwachte hoogte van de opbouw, behorende bij de bijdrage die NLR ter beschikking heeft. De pensioenopbouw zal worden verlaagd van 1,75% per jaar naar 0,84%, zodat dat de bijdrage gelijk aan de kostendeckende premie zal zijn. Voor de nieuwe opbouw zal geen winstdeling meer van toepassing zijn. Verdere uitleg in “2.2.12 : Ontwikkelingen in 2021.”

1.4 Personalia

Samenstelling bestuur

Het bestuur was gedurende het jaar 2020 als volgt samengesteld:

Namens de werkgever:

L.W. Esselman (63), voorzitter

Mw. O. E. van Randwijck (54), vice-voorzitter

Namens de deelnemers:

Mw. H.J. van der Stoel (53), secretaris

M.A. Pielstroom (47), penningmeester

C.J. Jansen (71), lid (gepensioneerd)

plv. Mw. W.M.A. Rigter (64)

plv. H.P.J. Veerman (62)

plv. vacant

Compliance Officer van het Fonds

H.O. Gorter. De heer Gorter is sinds 2006 in dienst van NLR als jurist.

Administrateur van het Fonds

Mw. H.J. van der Stoel

Sleutelfunctiehouders van het Fonds

Risico: M.A. Pielstroom (penningmeester)

Actuarieel: C.G.M. Kroon AAG (certificerend actuaaris)

Interne Audit: L.W. Esselman (voorzitter)

In 2019 is de invulling van de IORPII sleutelfunctiehouders voorgelegd aan DNB. We hebben akkoord ontvangen voor de door ons opgestelde manier van de invulling. Daarna zijn de beoogde sleutelfunctiehouders aangemeld. Op 1 juli 2019 zijn de benoemingen van Actuariele Sleutelfunctiehouder en de Sleutelfunctiehouder Risico rond gekomen. Aan de sleutelfunctiehouder Interne Audit is in 2020 invulling gegeven door de voorzitter van het Fonds.

Intern toezicht

Het intern toezicht heeft betrekking op het kritisch bezien van het functioneren van (het bestuur van) het Fonds door onafhankelijke deskundigen. Op 1 juli 2014 is de Wet Versterking Bestuur Pensioenfonds in werking getreden.

Het bestuur heeft zijn voorkeur uitgesproken voor een paritair bestuursmodel met een Verantwoordingsorgaan en een Visitatiecommissie bestaande uit externe deskundigen en heeft deze keuze aan het VO voor advies voorgelegd. Het VO heeft positief geadviseerd en één en ander is conform het bestuursbesluit geïmplementeerd.

Samenstelling Verantwoordingsorgaan

Het Verantwoordingsorgaan (VO) was gedurende het jaar 2020 als volgt samengesteld:

Namens de werkgever:

J.W.E. Storm van 's Gravesande (71), voorzitter

A.W. Gerritsma (71), plv. secretaris

Namens de deelnemers:

M.A. Piers (58), algemeen lid

G.W.F.M. van der Nat (48), secretaris

Namens de pensioengerechtigden:

M.P.A.M. Brouwer, algemeen lid

Vacant, plv. voorzitter

De heer Storm van 's Gravesande was in de periode 1988-2007 voorzitter van het pensioenfondsbestuur namens de werkgever.

De heer Gerritsma was tot medio 2011 lid van de pensioenfondsbesturen van KLM.

De heer Piers is sinds 1985 werkzaam bij NLR en zijn huidige functie is businessmanager.

De heer Van der Nat is sinds 1997 werkzaam bij NLR en heeft in de deelnemersraad en de pensioenwijzigingscommissies van 2013-2014 en 2019 gezeten.

De leden namens de gepensioneerden zijn per 31 december 2017 afgetreden en in 2020 is de heer Brouwer bereid gevonden om namens de gepensioneerden in het verantwoordingsorgaan plaats te nemen. Er is door het Fonds een flyer gemaakt voor bijna gepensioneerden om ook invulling te geven aan de laatste vacature. Deze wordt aan iedere bijna gepensioneerde gestuurd door de werkgever.

Diversiteit in bestuur en verantwoordingsorgaan

De diversiteit van geledingen, leeftijden en geslacht wordt nagestreefd voor bestuur en VO. Voor een volgende vacature in het bestuur gaat de voorkeur uit naar een relatief jonge bestuurder. Voor het VO zal in de toekomst ook nadrukkelijk naar vrouwelijke invulling van de ontstane vacatures worden gekeken. Het is in 2020 gelukt om een nieuw lid, namens de pensioengerechtigden, voor het VO te vinden. Er blijft een vacature voor een lid namens de gepensioneerden open staan. De overige leden van het VO zijn zich er van bewust dat zij alle belangen evenwichtig moeten afwegen.

Visitatiecommissie

Begin 2021 is er een visitatie uitgevoerd over 2020. Een samenvatting van het rapport van deze visitatie is in dit jaarverslag opgenomen (hoofdstuk 3.2).

De Visitatiecommissie was als volgt samengesteld:

Mevrouw mr. M. Meijer-Zaalberg, J.A.W. Apeldoorn en A.J.M. van Amerongen.

Actuaris

De adviserende actuaris van het Fonds is drs. H. Zaghdoudi AAG van Willis Towers Watson Netherlands B.V.

De waarmedende actuaris van het Fonds is drs. C.G.M. Kroon AAG verbonden aan Willis Towers Watson Netherlands B.V.

Bovengenoemde functies zijn in persoon gescheiden.

DNB heeft in 2010 de gedragscode van bovengenoemde instelling betreffende de onafhankelijkheid van de actuariële organisatie goedgekeurd.

Accountant

De accountant van het Fonds is J. Kolsters RA van Ernst & Young Accountants LLP te Amsterdam.

Herverzekeringsmaatschappij

De pensioenaanspraken zijn herverzekerd bij Aegon Levensverzekering NV te Den Haag. Het contract met betrekking tot opbouw nieuwe aanspraken is geldig tot en met 31 december 2020. De actuariële controle van het depotverslag van Aegon is uitgevoerd in opdracht van het Fonds door de adviserend actuaris van het Fonds.

2 ONTWIKKELINGEN VAN HET PENSIOENFONDS

Kengetallen

<i>Kengetallen</i>	2020	2019	2018	2017	2016
Deelnemers					
actieve deelnemers	668	646	615	598	620
arbeidsongeschikte deelnemers	10	9	7	9	9
gewezen deelnemers	594	590	574	560	558
pensioengerechtigde deelnemers	803	774	773	760	738
Totaal deelnemers	2.075	2.019	1.969	1.927	1.925
Premies					
Premies	6.810	6.768	6.399	8.686	6.580
backservice en waardeoverdrachten	-13	-204	21	-13	23
garantiekosten	894	577	258	166	110
administratiekosten	56	56	55	56	57
Totaal premiekosten	7.747	7.197	6.733	8.895	6.770
Premie opbouw	1,75%	1,75%	1,75%	1,75%	1,75%
Voor de grondslag wordt verwezen naar het reglement artikel 5					
Totaal uitkeringen	15.123	14.347	13.969	13.436	12.956
Vermogen					
Stichtingskapitaal en reserves	98.287	97.378	98.342	115.392	107.195
Overige technische voorzieningen	1.897	1.897	1.897	1.897	1.897
Herverzekerde VPV	617.587	568.006	496.925	477.110	485.567
Totaal vermogen	717.771	667.281	594.164	594.399	594.659
Waarvan door Herverzekerder gedekt	130.045	80.464	76.559	46.381	56.536
Dekkingsgraad	115,9%	116,9%	118,7%	123,5%	121,4%
Fondsdekkingsgraad*	119,3%	121,1%	124,5%	131,0%	128,7%
Vereiste (Minimale) dekkingsgraad	101,0%	101,0%	101,0%	101,0%	101,0%
Reële dekkingsgraad	96,7%	96,0%	99,3%	102,7%	100,7%
Indexering					
Groep voor 2002: loonindex per 1 juli	3,410%	2,370%	2,120%	1,290%	2,050%
Opbouw tot 2015 (uit Vrije Depot I)**	0,610%	2,720%	2,460%	1,290%	2,050%
Opbouw vanaf 2015 (uit Vrije Depot II)	0,000%	0,000%	0,000%	0,000%	0,000%
Beleggingen***					
Vastgoed	18.415	18.783	16.310	17.602	19.927
Hypotheke	90.114	92.369	83.867	84.912	79.311
Staatsobligaties	191.121	181.023	194.856	186.594	192.803
Credits	89.725	94.465	76.389	82.641	89.942
Asset Backed Securities	28.137	27.052	28.572	24.802	27.077
Aandelen	95.020	98.899	79.046	92.361	71.428
Overige	75.524	80.371	51.255	53.080	55.909
Totaal beleggingen	588.056	592.962	530.295	541.992	536.397
Rendement op beleggingen	37.483	55.693	-476	9.981	34.624
Beleggingskosten totaal	2.134	2.543	1.919	1.763	1.617

* Fondsdekkingsgraad wordt omschreven in par 2.3.6

** indexatie voor actieven in 2018 in 1 keer toegekend (6,35%)

*** exclusief liquiditeiten in de beleggingsportefeuille

2.1 Bestand deelnemers en pensioengerechtigden

Evenals voorgaande jaren heeft onze verzekeringsmaatschappij (Aegon) een opgave verstrekt van de grootte van de uitgekeerde pensioenen. Samengevat en afgerond op duizendtallen ziet u hieronder de opgave voor 2020 en ter vergelijking de cijfers voor 2019 in de kolom ernaast.

	Uitkeringen 2020		Uitkeringen 2019	
	Aantal	Bedrag	Aantal	Bedrag
Ouderdomspensioen	604	12.168	599	11.566
Partnerpensioen	210	2.839	208	2.577
Wezenpensioen	18	99	19	95
Afkoop*	4	17	1	3
Totaal	836	15.123	827	14.241

*De post "Afkoop" betreft een uitkering ineens, omdat het uit te keren pensioen lager is dan € 484,09 per jaar.

Naast deze uitkeringen aan deelnemers is een bedrag groot 0 (2019: 93) uitbetaald aan andere pensioenfondsen in verband met uitgaande waardeoverdrachten

Naast de hierboven door Aegon verrichte uitkeringen, werd nog een aantal niet-verzekerde toeslagen gegeven op ingegane pensioenen van de regeling, die gold van 1 januari 1957 tot 1 januari 1975, teneinde deze op te trekken tot het niveau van de huidige regeling. Deze toeslagen bedroegen in 2020 (2019):

	Toeslagen 2020		Toeslagen 2019	
	Aantal	Bedrag	Aantal	Bedrag
Partnerpensioen	5	11	5	11
Totaal	5	11	5	11

Op dit moment sluit de einddatum van de WIA/WAO-uitkering (AOW-gerechtigde leeftijd) aan bij de ingang van de uitkering van de AOW en het ouderdomspensioen. Hierdoor zijn er op dit moment geen overbruggingsuitkeringen. Als in de toekomst deze aansluiting weer gaat ontbreken, kan deze overbrugging weer worden verstrekt.

Het verloop van het aantal deelnemers (incl. VUT-gerechtigden) was als volgt:

Jaar	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011
Deelnemers primo	655	615	598	641	637	647	660	691	702	738
Toegetreden	65	82	64	16	26	34	23	16	30	16
	720	697	662	657	663	681	683	707	732	754
Uitgetreden	25	28	41	44	13	27	27	21	20	25
Gepensioneerd	16	13	5	13	7	16	6	25	21	25
Overleden	1	1	1	2	2	1	3	1	0	2
Totaal uitgetreden	42	42	47	59	22	44	36	47	41	52
Deelnemers ultimo	678	655	615	598	641	637	647	660	691	702

Het aantal deelnemers waarvoor, wegens arbeidsongeschiktheid, geen (of een gedeeltelijke) premie moet worden betaald en waarvoor wel aanspraken worden opgebouwd, bedraagt 10 (2019: 9). Hiervan zijn 6 (2019: 6) personen nog (gedeeltelijk) bij het NLR in dienst. Het aantal deelnemers met een premievrije polis (slaperpolissen) bedraagt 594 (2019: 590).

Er zijn geen werknemers bij NLR in dienst die reglementair deelnemer konden zijn maar een afstandsverklaring hebben ondertekend.

Aanspraken van de actieve deelnemers op ouderdomspensioen aan het einde van het boekjaar

Bedragen in Mln. €	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011
Reeds verkregen (eindloon)	6,6	7,1	7,6	7,8	8,4	8,4	9,1	8,9	9,2	9,2
Reeds verkregen (middelloon)	2,5	2,3	1,7	1,2	0,9	0,5				
Nog te verkrijgen	9,4	8,7	8,1	7,2	7,4	7,6	6,9	7,4	7,7	7,8
Totaal	18,5	18,1	17,4	16,2	16,7	16,5	16,0	16,3	16,9	17,0

“Reeds verkregen” betekent dat de premie voor die aanspraken per 31 december van enig jaar reeds is betaald. “Nog te verkrijgen” betreft de aanspraken die zullen worden opgebouwd bij onveranderde continuering van de pensioenregeling, zoals die in 2020 was, tot aan ieders pensioendatum.

De pensioenregeling is met ingang van 1 januari 2015 gewijzigd. Op basis van de nieuwe pensioenregeling is het “Nog te verkrijgen” bedrag voor de actieve deelnemers per 1 januari 2015 hoger dan in de jaren ervoor, doordat de opbouw in de nieuwe regeling tot 67 jaar wordt voortgezet. Vanaf 2018 is de nieuwe opbouw met een pensioenrichtleeftijd van 68 jaar geadmistreerd.

Indexatiebeleid vanaf 2019 voor de aanspraken met voorwaardelijke indexatie

Het Vrije Depot I is opgebouwd gedurende de periode tot 2015 en daarna met de overrente behorende bij de opbouw in deze periode. Het Vrije Depot II wordt gevormd uit het overschot van de premie vanaf 2015 en de overrente over de opbouw uit de periode vanaf 2015.

In het indexatiebeleid is vastgelegd dat de aanspraken van de actieven opgebouwd voor 2015 worden geïndexeerd uit het Vrije Depot I, omdat dat Vrije Depot I gevuld is tijdens de opbouw van deze aanspraken. Deze indexatie geldt ook voor slapers en gepensioneerden met aanspraken opgebouwd voor 2015.

De aanspraken opgebouwd vanaf 2015 worden geïndexeerd uit Vrije Depot II en dat geldt ook als deelnemers inactief worden. Alleen als een deelnemer voor 2019 inactief is geworden of met pensioen is gegaan, dan worden die rechten geïndexeerd als waren ze opgebouwd voor 2015.

De indexatie vindt plaats op basis van de maatstaf prijsinflatie: CPI (niet afgeleid).

In 2019 is voor het eerst het indexatie percentage afgeleid van de (niet afgeleide) CPI prijsindex van oktober 2018 tot oktober 2019 en deze indexatie is toegekend per 1 januari 2020. In 2020 is opnieuw besloten indexatie te verlenen per 1 januari 2021 en verwerkt in de VPV per 31 december 2020.

In de berekeningen van 2020 is naar voren gekomen dat niet tot toekenning van de volledige CPI (niet-afgeleid) kan worden overgegaan conform de voorwaarden van het indexatiebeleid. Er is besloten 50% van de CPI(niet-afgeleid) toe te kennen.

	2020	2019
CPI (niet afgeleid)	1,22	2,72
Toegekend aan		
opbouw voor 2015	0,61	2,72
opbouw vanaf 2015	0,00	0,00

Voorwaardelijke indexatie (indexatiebeleid tot en met 2018)

In het indexatiebeleid voor 2019 werd onderscheid gemaakt tussen actieve deelnemers en inactieve deelnemers (slapers en gepensioneerden) en was de indexatie gebaseerd op de CBS loonindex. De volgende indexaties hebben plaatsgevonden uit hoofde van dit beleid

uitkeringspercentage	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011
Toegekende indexatie	2,460	1,290	2,050	1,430	0,757	0,842	1,318	0,756
CBS loonindex*	2,460	1,290	2,050	1,430	0,757	0,99	1,55	1,26
toegekend in % van de CBS loonindex	100	100	100	100	100	85	85	60

*De CBS loonindex werd bepaald over de periode juli voorgaand jaar tot juli van elk verslagjaar, behalve in 2018. In het laatste jaar is de periode verlengd en geldt de verhoging over juli 2017 tot en met oktober 2018.

Naast de reguliere indexatie per 1 januari 2019 is in 2018 ook besloten om de niet volledig toegekende indexaties van 2009 tot en met 2013 in te halen per 1 januari 2019.

Actieven

Actieven	2018	2017	2016	2015**
Toegekende indexatie	0,000	0,000	0,000	0,000
CBS loonindex	2,460	1,290	2,050	0,550
toegekend in % van de CBS loonindex	0	0	0	0

**

De CBS loonindex is in 2015 bepaald door de periode januari-juli te nemen. In 2016 en 2017 wordt de index bepaald over de periode juli voorgaand jaar tot juli van het verslagjaar. In 2018 is de periode verlengd en geldt de verhoging over juli 2017 tot en met oktober 2018.

Vanaf 1 januari 2015 is voor de actieven een middelloonregeling afgesproken. De indexatie van de actieven vond plaats uit een te vormen reserve uit het overschot van de premie en de overrente uit het verzekerde depot bij Aegon over de middelloonregeling. In deze jaren is deze reserve nog onvoldoende gevuld geweest en heeft geen indexatie plaatsgevonden.

2.2 Verslag over het jaar 2020

2.2.1 Algemene gang van zaken

Missie, visie en strategie

De missie van het Fonds is het uitvoeren van de regeling zoals afgesproken tussen werkgever en werknemers, op een zo kostenefficiënte en transparant mogelijke manier met oog voor korte en lange termijn en met evenwichtige belangenafwegingen.

De visie van het Fonds is binnen de kaders van pensioenwet en toezicht het realiseren van de doelstelling van het Fonds langs de weg van het door het Fonds geformuleerde beleid.

De strategie van het fonds is:

- Zekerheid op de nominale uitkering door middel van een herverzekering met garantiecontract;
- het realiseren van een optimaal rendement op het vrije depot om te kunnen voldoen aan het indexatiebeleid;
- deskundig, competent en integer besturen van het pensioenfonds;
- transparant communiceren met alle belanghebbenden;
- verantwoording afleggen aan alle belanghebbenden.

Doelstellingen

Het bestuur heeft de volgende doelstellingen vastgesteld voor 2020:

1. “Pensioenregeling NLR” na 2020 aanwezig.
2. Indexatie toekenningsproces stroomlijnen.
3. Bestuur en Verantwoordingsorgaan volledig bezet aan het eind van het jaar.
4. Integraal risicomangement geïmplementeerd.
5. Alle uitbestedingsrelaties geëvalueerd.
6. ESG beleid ontwikkelen.
7. Update investment beliefs.

Twee doelstellingen zijn nog niet voltooid: De bezetting van het Bestuur is bijna volledig bezet: de heer Veul is bezig met de opleiding naar niveau A en zal daarna worden benoemd na goedkeuring van DNB. Voor het Verantwoordingsorgaan is slechts 1 van de 2 vacante zetels gevuld in 2020 en dit blijft een doelstelling voor 2021.

In 2020 is het uitbestedingsbeleid opnieuw vastgesteld en is er een schema gemaakt om alle uitbestedingsrelaties te evalueren. Dit schema zal in 2021 in werking treden. Duidelijk is wel dat een uitgebreide evaluatie van alle uitbestedingspartijen in 1 jaar een te grote tijdsdruk op het bestuur zal leggen.

De overige doelstellingen zijn wel afgerond.

COVID-19 pandemie

In 2019 is in China een nieuw virus ontdekt en vanaf het eerste kwartaal van 2020 heeft dit besmettingen in de gehele wereld tot gevolg gehad. Veel landen hebben maatregelen getroffen zoals het binnen blijven en sluiten van ondernemingen. Dit heeft grote effecten op de samenleving en op de economische markten. Vooralsnog hebben deze ontwikkelingen vooral zichtbaar invloed gehad op de grootte van de Vrije Depots. Het herstel in de tweede helft van

2020 heeft ook voor deze Vrije Depots een gunstige ontwikkeling laten zien, zodat het Fonds alsnog een positief rendement heeft behaald.

Door ons verzekeringscontract met Aegon is het Fonds niet in een situatie gekomen, dat een herstelplan nodig zou zijn. We hebben met Aegon vaker dan gebruikelijk contact gehad over hun dienstverlening in deze periode, zowel wat betreft de pensioenadministratie als over de beleggingen in de vrije depots en het verzekerde depot.

Tijdens deze periode hebben we de verhouding van de beleggingen en de bandbreedtes vaker, tijdelijk zelfs dagelijks, in de gaten gehouden. Er is ook een procedure voor herbalancering opgesteld, zodat bij overschrijding van de bandbreedte binnen 24 uur een besluit kan worden genomen.

De rente-ontwikkelingen hebben ook invloed op de dekkingsgraad. Door een lagere rente wordt de VPV hoger. Hierdoor daalt de dekkingsgraad meer dan alleen op basis van daling van de Vrije Depots te verwachten is.

In het najaar stond de toekenning van indexatie op de agenda en is met de ontwikkelingen rekening gehouden in het besluit daaromtrent. In onze besluitvorming hebben we geconcludeerd dat op basis van de huidige economische vooruitzichten 50% van de CPI-prijnsindex (niet afgeleid) kan worden toegekend per 1 januari 2021.

2.2.2 Wettelijke wijzigingen

Extern toezicht

Het Fonds heeft sinds 2007 met de volgende 2 externe toezichthouders te maken.

- ‘De Nederlandsche Bank’ (DNB)
- De ‘Autoriteit Financiële Markten’ (AFM).

DNB richt zich op de vraag of de deelnemers aan de financiële markten erop kunnen vertrouwen dat hun contractpartner de aangegane financiële verplichtingen kan nakomen (prudentieel toezichthouder).

Er is in 2020 contact geweest met DNB over de invulling van de IORPII functies. DNB heeft geen bezwaren geuit tegen onze vernieuwde opzet en de sleutelfunctiehouder interne audit is benoemd.

Verder zijn de herbenoemingen gemeld aan DNB. Op al deze meldingen zijn goedkeurende berichten van DNB gekomen.

De AFM houdt zich bezig met het effectentypisch gedragstoezicht. Daarbij richt zij zich o.a. op de vraag of bestuurders en verbonden partijen van de financiële markten correct handelen en juist geïnformeerd worden. Naast het effectentypisch gedragstoezicht houdt de AFM bij pensioenfondsen ook toezicht op de communicatie naar de deelnemers, waarbij o.a. wordt gekeken of de deelnemers wel tijdig en juist geïnformeerd worden.

In 2020 heeft AFM een brief gestuurd, omdat het bestuur de Uniforme Reken Methodiek (URM) gegevens voor mijnpensioenoverzicht.nl in 2019 niet op tijd heeft geleverd. In deze brief wordt uitdrukkelijk verwoord dat het bestuur voortaan actief de AFM vooraf moet informeren als een overschrijding van een termijn dreigt te worden overschreden. Hiervan is in 2020 geen sprake geweest.

Op 1 april 2021 heeft AFM een brief gestuurd over de in het jaarverslag op te nemen kosten pensioenbeheer en kosten vermogensbeheer. In dit jaarverslag zijn daarom aanpassingen gemaakt om te voldoen aan de verplichtingen hieromtrent.

nFTK

In 2020 is een haalbaarheidstoets uitgevoerd, waarin de risicohouding, die bepaald is door de werkgever en de OR, is getoetst. De uitkomsten uit de haalbaarheidstoets sluiten aan bij de

verwachtingen. De uitkomsten van de haalbaarheidstoets zijn gedeeld met de werkgever en de OR. Het beleid is in lijn gebracht met de huidige wetgeving. De ABTN is in lijn gebracht met het beleid.

Gelijke behandeling

De Commissie Gelijke Behandeling (CGB) houdt op vele fronten de regels, waaronder de thans algemeen aanvaarde regels in de pensioenwereld, tegen het licht. Via de kantonrechter, het hof en het Europese hof wordt er door deze commissie getracht om wettelijke regelgeving hieromtrent af te dwingen. In 2020 heeft dit voor het Fonds niet tot aanpassingen in het reglement geleid.

Naleving Code Pensioenfondsen

De Code Pensioenfondsen is wettelijk verankerd. De normen in de Code zijn een aanvulling op wet- en regelgeving. Er is ruimte om af te wijken van de normen, mits dit weloverwogen gebeurt. De Code gaat derhalve uit van het 'pas toe of leg uit'-beginsel. Daar waar niet (geheel) wordt voldaan aan de voorschriften van de Code, dient dit te worden uitgelegd. Overigens bepaalt de Code dat het gaat om de intentie, niet om de naleving van de letter. Het Fonds voldoet aan de meeste voorschriften in de Code. In deze paragraaf wordt uitgelegd op welke punten het Fonds daar niet of niet geheel aan voldoet.

Nr.	Norm Code Pensioenfondsen	Te nemen (aanvullende) acties
10	Het bestuur zorgt voor een heldere en expliciete taak- en rolverdeling tussen bestuur en uitvoering. Hierbij horen passende sturings- en controlemechanismen.	Er is een Service Level Agreement tussen NLR en het Fonds met betrekking tot de aan NLR uitbestede werkzaamheden van de pensioenfunctionaris. Tevens is een uitbestedingsbeleid vastgesteld, met als bijlage een planning voor evaluatie van uitbestedingen.
31	De samenstelling van fondsorganen is wat betreft geschiktheid, complementariteit, diversiteit, afspiegeling van belanghebbenden en continuïteit, vastgelegd in beleid. Zowel bij de aanvang van een termijn, als ook tussentijds bij de zelfevaluatie vindt een check plaats.	De diversiteitsdoelstelling is opgenomen in het wervings- en selectiebeleid, dat onderdeel is van het geschiktheidsplan. Ook de andere doelstellingen staan in het wervings- en selectiebeleid.
33	In zowel het bestuur als in het VO of het BO is er tenminste één vrouw en één man. Er zitten zowel mensen van boven als van onder de 40 jaar in. Het bestuur stelt een stappenplan op om diversiteit in het bestuur te bevorderen.	De samenstelling van het bestuur wordt jaarlijks bij de zelfevaluatie geëvalueerd op de genoemde punten. In het bestuur zitten 3 vrouwen, in het verantwoordingsorgaan geen. Bij iedere uitvraag voor het verantwoordingsorgaan wordt nadrukkelijk gezocht naar geschikte vrouwelijke kandidaten. Iedereen in het bestuur en het verantwoordingsorgaan is boven de 40. Bij iedere uitvraag wordt nadrukkelijk gezocht naar geschikte kandidaten jonger dan 40. De vacatures voor het verantwoordingsorgaan zijn voor de zetels van gepensioneerden en het is niet de verwachting dat daar aan deze leeftijdseis voldaan kan worden.

34	De zittingsduur van een lid van het bestuur, het VO, het BO en raad van toezicht is maximaal vier jaar. Een bestuurslid en een lid van het BO kunnen maximaal twee keer worden herbenoemd, een lid van de raad van toezicht maximaal één keer. Leden van een visitatiecommissie zijn maximaal acht jaar betrokken bij hetzelfde fonds.	Er zijn momenteel 2 bestuursleden die langer dan 12 jaar in functie zijn. Bij iedere herbenoeming wordt afgewogen of hun lange bestuurslidmaatschap gewenst is. Een van deze bestuursleden is inmiddels uit dienst getreden, maar in verband met zijn specifieke expertise op het gebied van beleggingen en zijn lidmaatschap van de beleggingsadviescommissie blijft hij als bestuurslid actief. Aangezien het Fonds een Ondernemingspensioenfonds is met bestuurders die worden gerekruteerd uit de onderneming van de sponsor en speciaal worden opgeleid voor een bestuursfunctie binnen het Fonds, heeft een lange zittingsduur toegevoegde waarde voor geschiktheid en deskundigheid. De voorzitter wordt gevraagd om een laatste termijn te dienen in verband met de turbulente situatie in de pensioenwereld en de daarbij behorende nieuwe pensioenregeling bij NLR. Mede als gevolg van het pensioenakkoord gaan er mogelijk grote wijzigingen plaatsvinden, waarbij zijn ervaring en kennis met het NLR pensioenfonds nog niet gemist kunnen worden.
40	Het bestuur zorgt dat de statuten een schorsingsprocedure kennen.	In de statuten is geen schorsingsprocedure opgenomen. Wel is een ontslagprocedure opgenomen voor een door de deelnemers of pensioengerechtigden gekozen lid. In een volgende wijziging van de statuten zal deze code worden meegenomen.
63	Het bestuur stelt beleid vast rond transparantie en communicatie. Het bestuur evalueert dit beleid periodiek en in ieder geval eens per drie jaar.	In het uitbestedingsbeleid is opgenomen dat iedere 3 jaar de uitbestedingen worden geëvalueerd. Communicatie wordt gedeeltelijk door het Fonds zelf gedaan en gedeeltelijk door Aegon. De problemen in de communicatie die door Aegon wordt verzorgd, zijn in het voorjaar van 2020 met Aegon besproken.

Algemene Verordening Gegevensbescherming

Sinds 25 mei 2018 is de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) van kracht. Deze privacywetgeving is van toepassing op elke organisatie die persoonsgegevens verwerkt. De verwerking van persoonsgegevens door het Fonds is in een overzicht bijeengebracht en waar nodig zijn verwerkingsovereenkomsten afgesloten met externe partijen die werken met de door het Fonds verzamelde persoonsgegevens.

2.2.3 Herverzekeringscontract

In 2020 is geen uitkeerbare overrente voor het Fonds gerealiseerd. In hoofdstuk 2.4 van dit verslag hebben we de stand van de cumulatieve (negatieve) overrente opgenomen.

In 2020 is door Aegon formeel het herverzekeringscontract per 31 december 2020 opgezegd. Eind 2020 is met AEGON een intentie tot een nieuw herverzekeringscontract afgesloten. In december zijn afspraken gemaakt over de te gebruiken rentecurve en de daarbij behorende tarieven. Over de exacte omschrijving van werkzaamheden en verschillende randvoorwaarden

wordt nog gesproken. Deze besprekingen vinden wel binnen het raamwerk van de principe afspraken van december plaats. In paragraaf “2.2.12 : Ontwikkelingen in 2021” wordt hierop nader ingegaan.

De volgende afspraken zijn op 2 december 2020 vastgelegd:

Het Fonds blijft volledig herverzekerd bij Aegon Levensverzekering NV. Het nieuwe contract wordt afgesloten per 2021 en loopt van 1 januari 2021 tot en met 31 december 2022. De volgende onderdelen kenmerken dit contract:

Rekenrente

Aegon berekent zijn tarieven nog op basis van 4% rekenrente. Dit contract is echter afgesloten op de rentecurve van 1 december 2020. Aegon heeft daarom aan de hand van deze rentecurve een rentestandscorrectie vastgesteld van 260,40. De 160,40% opslag wordt gebruikt om de premie en koopsommen gedurende de gehele contractperiode zodanig te verhogen dat er een afgeleide van de marktwaarde ontstaat.

Sterftetafel

In het contract is verder uitgegaan van de sterftetafel “Pensioentafel 2010” gebaseerd op de sterftekansen van het jaar 2033 voor de mannen en 2036 voor de vrouwen. De uitruilpercentages worden jaarlijks actuariel neutraal vastgesteld.

Technisch resultaat op sterfte- en arbeidsongeschiktheid

Er wordt geen technisch resultaat meer uitgekeerd.

Resultaat op beleggingen

Aegon houdt voor de opbouw in het nieuwe contract geen separaat beleggingsdepot aan. Het separate beleggingsdepot wat behoort bij de aanspraken opgebouwd tot en met 31 december 2020 en de bijbehorende indexaties, waarvan de grootte overeen dient te komen met de voorziening voor pensioenverplichtingen benodigd voor de na 1 januari 1985 opgebouwde pensioenrechten, blijft bestaan. Sinds 2011 wordt berekend wat het verschil is tussen de waarde van de beleggingen en de waarde van de voorziening op markttrente. Het meerdere wordt uitgekeerd aan het Fonds. Een tekort in enig jaar wordt niet in rekening-courant verrekend doch doorgeschoven naar het daaropvolgende jaar. In paragraaf 2.6 staat de ontwikkeling becijferd.

2.2.4 Beleggingsportefeuille verzekerde depot

Ultimo 2020 is de rente op staatsleningen nog steeds historisch laag en zelfs nog iets gedaald ten opzichte van ultimo 2019. Een lagere rente levert een hogere waarde van een obligatie op. Omdat 80% van de portefeuille in vastrentende waarden is belegd, is hiervan het gevolg dat er toch nog een licht positief rendement op dit deel van de portefeuille is geweest.

De aandelenmarkt heeft voor een positief rendement gezorgd. De vastgoedmarkt heeft echter een sterk negatief rendement toegevoegd. De omvang van de vastgoed beleggingscategorie in deze portefeuille was beperkt tot enkele procenten, zodat dit negatieve rendement op vastgoed beperkt in omvang was.

De renteafdekking van de portefeuille heeft dit jaar door de daling van de rente op staatsleningen opnieuw voor een verhoging van het resultaat gezorgd.

Het resultaat van de beleggingsportefeuille voor het verzekerde depot exclusief renteswap (de zogenaamde SLM) is 3,57% en na kosten 3,27%. De gebruikte benchmarks lieten een stijging van gemiddeld 3,60% zien en de beleggingsstrategie van Aegon heeft 0,32% minder rendement opgeleverd.

De beleggingen in vastrentende waarden hebben een positief effect op het rendement van het verzekerde depot gehad. De beleggingsstrategie van Aegon heeft een beperkte bijdrage aan het rendement opgeleverd. De aandelenportefeuille heeft een positieve invloed op het rendement veroorzaakt, maar is slechts 20% van het depot. De beleggingsstrategie van Aegon heeft gezorgd voor een outperformance van de aandelen-benchmark (4,10% tegenover 3,16% van de benchmark).

De lange termijnrente is in 2020 volatiel geweest en over het hele jaar genomen lager geworden. Hierdoor voegt de SLM renteswap positief resultaat toe van 59,80% en verbetert het portefeuilleresultaat van 3,27% naar 7,60%. Tegelijkertijd wordt echter door de waardering van de voorziening (VPV) op marktwaarde de benodigde voorziening hoger. Dit leidt uiteindelijk per saldo tot een negatieve overrente in 2020 voor zowel de rechten in de eindloonregeling als in de middelloonregeling.

De totale beleggingskosten bedragen 0,41% van de portefeuille. De kosten bestaan uit: (1) De beheer fee en (2) overige vaste kosten (vergoeding voor kosten van toezichthouders, kosten van bewaring, kosten van (accountants)controle, kosten van (juridisch) advies, oprichtingskosten, administratiekosten en marketing- en communicatiekosten). De beheer- en transactiekosten worden verrekend in de koersen van de beleggingsfondsen. In paragraaf 2.3.4 worden deze kosten, uitgesplitst naar beleggingscategorie, weergegeven.

De gebruikelijke vier beleggingsgesprekken met Aegon Asset Management hebben plaats gevonden in de maanden februari, april, september en december 2020. Deze gesprekken hebben niet geleid tot een veranderd beleggingsbeleid.

2.2.5 Beleggingsportefeuille voor risico pensioenfondsen

In 2005 heeft de adviserend actuaaris berekend welke pensioenen (resp. pensioenfondsen) er naar verwachting de komende jaren in aanmerking komen voor eventuele indexatie. Dit is een oplopende curve. Een onzekere factor is de hoogte van de inflatie. Om de gevolgen van deze onzekerheid te beheersen, heeft het Fonds in 2006 een zogenoemde “inflatieswap” afgesloten voor de periode tot 2025 om de financiering van eventuele toekomstige indexaties zekerder te stellen (zonder dat er sprake is van een garantie). Deze swap dekt niet het gehele inflatierisico af, maar momenteel ongeveer 45%. Zie ook paragraaf 2.3.5.

Door marktomstandigheden d.w.z. de lage inflatie en door de banken steeds aangegeven hoge verwachting van de inflatie, die tot op heden niet uitgekomen is, is er nog geen vervolg gestart op deze “inflatieswap”. Daarnaast is er nauwelijks aanbod uit de markt voor een swap op de Nederlandse inflatie. Het bestuur doet wel periodiek onderzoek naar de mogelijkheden van afdekking van het inflatierisico na 2025.

Sinds 2015 is de niet aan de indexatieswap gekoppelde ‘vrije reserve’ bij Aegon Asset Management (AAM) ondergebracht.

In 2020 heeft deze portefeuille een rendement na kosten van 6,04% (2019: 14,34%) opgeleverd. De toegevoegde waarde van AAM was negatief (-0,61%). Op de vastrentende waarden heeft Aegon een underperformance laten zien. De outperformance van de aandelen en het vastgoed heeft dat niet kunnen compenseren.

In deze beleggingsportefeuille is geen rente afdekking aanwezig, omdat de rendementen zo naar verwachting beter matchen met de inflatie. Daarnaast is het percentage aandelen wat hoger gekozen dan in het nominale depot, waardoor we verwachten dat de rendementen hier gemiddeld hoger kunnen worden dan in het verzekeringsdepot, maar er zijn geen garanties op een hoger rendement.

Naast de beleggingen bij AAM zijn er voor de beleggingen voor risico van het Fonds ook een set staatsobligaties bij de ABN AMRO MeesPierson ondergebracht. De uitkeringen van deze obligaties sluiten aan bij de jaarlijkse kosten voor de inflatieswap.

2.2.6 Pensioenadvies

De adviserende actuaris van Willis Towers Watson B.V, de heer H. Zaghoudi, heeft gedurende het jaar 2020 zeven van de acht bestuursvergaderingen bijgewoond. Adviezen werden gegeven op velerlei gebied, zoals toepassing nieuwe prognosetafels en ervaringssterfte, een ALM studie en het pensioenakkoord.

2.2.7 Reglement en uitvoeringsovereenkomst

Het pensioenreglement en de uitvoeringsovereenkomst zijn tegen het licht gehouden en in lijn gebracht met de missie, visie en de daaruit volgende beleidslijnen. Er zijn geen ingrijpende wijzigingen aangebracht.

2.2.8 Compliance

De Compliance Officer (CO) van het Fonds is door het bestuur van het Fonds benoemd. Door het Fonds werd ook een taakomschrijving van de CO opgesteld die is gebaseerd op de Gedragscode van het Fonds.

De CO ziet toe op de naleving van de wettelijke gedragsregels en de normen die het Fonds zichzelf heeft opgelegd in de gedragscode van het Fonds. Hiertoe heeft de CO onder meer de volgende taken en bevoegdheden:

- Het zorg dragen voor de nodige bewustwording van de aan het Fonds verbonden personen op het gebied van compliance aan de hand van de gedragscode.
- Het jaarlijks rapporteren over zijn werkzaamheden en het doen van aanbevelingen op basis van de resultaten van zijn werkzaamheden.
- Het verlenen van toestemming of goedkeuring voor zover een verbonden persoon in verband met het aanvaarden dan wel het geven van relatiegeschenken, het aanvaarden van nevenfuncties, of het hebben van financiële belangen in een bedrijf of instelling waarmee het Fonds een zakelijke relatie onderhoudt, toestemming of goedkeuring nodig heeft.

De heer H.O. Gorter heeft in het verslagjaar de taak van CO uitgevoerd. In het verslagjaar werd er door hem voor gezorgd dat iedere verbonden persoon de verplichte verklaring heeft ondertekend over de naleving van de Gedragscode van het Fonds.

Daarnaast werd in een aantal gevallen door de CO goedkeuring verleend aan verbonden personen voor het aanvaarden van uitnodigingen door AEGON voor het bijwonen van evenementen en het in ontvangst nemen van een aantal (kleinere) geschenken.

2.2.9 Communicatie

Verplichte communicatie

Vanaf 2008 is het Fonds verplicht om aan iedere actieve deelnemer een Uniform Pensioen Overzicht (UPO) te verstrekken. Het doel van de UPO is dat men, bij welk pensioenfonds men in de toekomst ook aangesloten is, de overzichten in dezelfde vorm krijgt. Wel kunnen de regelingen zelf afwijkend zijn.

De AFM heeft bepaald dat een UPO slechts met twee uniforme berekeningsdata mag worden verstrekt, zijnde 1 januari of 31 december. Vanaf 2010 wordt de UPO op basis van gegevens van 31 december van het voorgaande jaar verstrekt.

De startbrief is vernieuwd naar de standaard van Pensioen 1-2-3 en gepubliceerd op de eigen PFNLR site, maar wordt ook aan alle nieuwe medewerkers gestuurd bij hun aanstellingsbrief.

Ook op MijnAegon.nl kunnen alle deelnemers de verplichte informatie volgens Pensioen 1-2-3 terugvinden. Daarbij zijn de verplichte documenten van het Fonds aangeleverd aan Aegon, zodat de gegevens op MijnAegon.nl up-to-date zijn.

Pensioenregister (mijnpensioenoverzicht.nl)

Voor alle deelnemers geldt dat deze website de situatie laat zien, zoals die is aangeleverd door Aegon. Deze aanlevering gebeurt tenminste 1 keer per maand. In november zijn de URM factoren ingeladen in het pensioenregister en kunnen de 3 verschillende scenario's door de deelnemers worden gezien, via de navigatiemetafoor.

Vrijwillige communicatie

Op de website van het Fonds (<http://pensioenfonds.nlr.nl>) kunnen deelnemers, naast algemene informatie, ook de informatie m.b.t. specifieke situaties terugvinden. Tevens zijn het pensioenreglement en de startbrief op de site gezet, zodat deze documentatie aansluit bij de nieuwe regeling per 1 januari 2021.

2.2.10 Deskundigheidsbevordering/Geschiktheid

Vanaf 2008 dient te worden aangegeven welke stappen het Fonds heeft genomen om de deskundigheid te bevorderen c.q. op het vereiste niveau te houden.

Hiertoe is een Deskundigheidsplan gemaakt. Dit deskundigheidsplan gaat uit van het Plan van Aanpak zoals opgesteld door de pensioenkoepels. In 2014 zijn de kennis- en kunde-eisen van DNB aangepast en wordt gekeken of de bestuursleden "geschikt" zijn. Naast de kennis wordt ook naar competenties gekeken van de afzonderlijke bestuursleden en naar het bestuur als geheel. Daarom heeft het gehele bestuur begin 2020 deelgenomen aan een zelfevaluatie over 2019.

De heer Veul is begonnen aan zijn opleiding naar geschiktheidsniveau A bij WTW. Mevrouw Van Randwijck heeft een opleiding Sleutelfunctie Interne Audit gevolgd.

Mevrouw Van der Stoel heeft de opleiding "Certified Pensioen Executive" aan de Erasmus Universiteit afgerond.

Verder zijn er verdiepingsbijeenkomsten gevolgd zoals:

- Pensioenfonds seminar DNB
- Eigen Risico Beoordeling (ERB) Workshops WTW
- Webinar Market update, AAM
- Webinar sterftetafel, WTW
- Webinar Broaden your credit horizon, WTW
- Long Term Outlook, AAM
- Webinar Klimaat risico's, Financial Investigator
- WTW webcast-serie: het pensioenakkoord
- Webinar pensioencommunicatie
- Succesvol risicomanagement

2.2.11 Overige zaken

Pensioenwet

In 2014 is de Wet Versterking Pensioenfondsbestuur in werking getreden. Het Fonds heeft besloten het huidige paritaire model te willen aanhouden en heeft daarbij een zetel van het algemeen bestuurslid beschikbaar gemaakt voor een vertegenwoordiger van de gepensioneerden in het Bestuur. De functie van zijn plaatsvervanger is nog vacant. In alle uitingen aan gepensioneerden wordt aandacht besteed aan deze vacature, steeds op een andere manier. Er zijn geen reacties van gepensioneerden hierop ontvangen. Bij de pensioeningang van medewerkers wordt deze vacature ook onder de aandacht gebracht. De terugkoppeling hierbij is regelmatig dat gepensioneerden eerst willen genieten, voordat ze weer verplichtingen aangaan. Het Bestuur wil nog steeds graag een invulling van deze functie en zal blijven onderzoeken welke mogelijkheden er zijn om deze functie op een andere manier in te vullen, om zorg te dragen voor een goede vertegenwoordiging van de gepensioneerden in het bestuur. In ieder geval heeft het Bestuur een kandidaat bestuurslid uit de geleding werknemers gevraagd om de opleiding tot geschiktheidsniveau A aan te vangen en hij loopt ondertussen ook mee met de vergaderingen. Na afronding van zijn opleiding zal hij worden aangemeld bij DNB, voordat hij tot het bestuur kan toetreden.

Evaluatie Wet Versterking Pensioenfondsbestuur

In 2014 is besloten dat het paritaire bestuursmodel met een visitatiecommissie het beste past bij het Fonds. In 2021 en 2022 zal de werkgever samen met de OR onderzoeken hoe de pensioenregeling van NLR er uit komt te zien onder de wetgeving, voortvloeiend uit het pensioenakkoord. Tegelijkertijd zal het Fonds haar eigen rol hierin onderzoeken. Als het Fonds kiest om een nieuwe regeling te willen uitvoeren zal ook worden meegewogen of de huidige governance structuur daar nog bij past of dat daar verandering in aangebracht moet worden.

Fiscale zaken

De verschuiving van de ingangsdatum AOW (per 1 januari 2020: 66 jaar en 7 maanden) wordt, indien gewenst door de deelnemer, door Aegon middels de toepassing van de mogelijkheid van uitstel pensioeningang, uitgewerkt. In het pensioenreglement is opgenomen dat het pensioen op 1 datum ingaat, dus als de deelnemer kiest om zijn pensioen in te laten gaan, gaat zowel het deel opgebouwd met pensioenrichtleeftijd 65 jaar als het deel opgebouwd met pensioenrichtleeftijd 67 jaar en 68 jaar gelijktijdig in.

Klachten

Er zijn in 2020 geen klachten ontvangen door het bestuur.

2.2.12 Ontwikkelingen in 2021

- Nieuw verzekeringscontract met Aegon.

In 2020 is met Aegon een akkoord bereikt over de basis gegevens voor het nieuwe herverzekeringscontract. In de eerste maanden van 2021 zijn er gesprekken geweest om de laatste randvoorwaarden te bewoorden. Het contract moet nog definitief worden opgemaakt en ondertekend.

Op basis van de nieuwe premiestelling in het contract, zoals vastgelegd op 1 december 2020 is de pensioenopbouw verlaagd naar 0,84% per dienstjaar. Hierover zijn de deelnemers al in december 2020 geïnformeerd.

- Affinanciering garantielasten 2016-2020.

In 2021 is met Aegon een akkoord bereikt over de hoogte van de afkoopsom van de toekomstige garantielasten voor de opbouw gedurende het contract dat eind 2020 is afgelopen. In maart 2021 is deze koopsom ook voldaan. Er zullen dus geen jaarlijkse garantielasten meer in rekening worden gebracht.

- Implementatie van het Pensioenakkoord

De uitvoering van het Pensioenakkoord is nog steeds niet geheel verwerkt in wetgeving. Het bestuur denkt na over de mogelijkheden van het Fonds binnen de nieuwe wetgeving. Hierbij wordt vooral gelet op het niet meer mogelijk zijn van een volledig herverzekerde regeling en de daarbij behorende veranderende governance. In 2021 zal hier over een besluit genomen worden. De werkgever is een project gestart om een nieuwe regeling te formuleren per 1 januari 2023 binnen de nieuwe wetgeving. Het Fonds is hierbij betrokken om haar pensioenkennis en heeft de werkgever laten weten dat het nog niet vast staat of het Fonds een nieuwe regeling kan uitvoeren.

In 2020 is de door de Wet verhoging AOW- en pensioenrichtleeftijd opnieuw geen verhoging geïnitieerd zodat de AOW-leeftijd op 67 jaar en 3 maanden blijft. Ook de pensioenrichtleeftijd blijft in 2020 op 68 jaar.

Het pensioengevend salaris is gemaximeerd op € 112.189,- per 1 januari 2020.

- Wijziging uitruilpercentages

De uitruilpercentages worden door Aegon actuariael neutraal vastgesteld. Deze percentages zijn in 2020 aangepast aan de trend van uitruil en de ontwikkeling van de marktrente. Deze nieuwe uitruilfactoren zijn vanaf 2021 geldig en worden jaarlijks heroverwogen.

- *Doelstellingen voor 2021*

Het bestuur heeft de volgende doelstellingen vastgesteld voor 2021:

1. Ondertekening van het nieuwe contract met Aegon voor 1 april 2021 rond.
2. Administratie van het nieuwe contract voor 1 juli 2021 gereed.
3. Affinanciering van garantiekosten en implementatie beleggingsbeleid 2021 voor 1 juli 2021 gereed.
4. Uitbestedingsrelaties volgens plan geëvalueerd.
5. Documentatie pensioenfonds op orde met versiebeheer en opmaak.
6. ERB uitvoeren.
7. Voor gepensioneerden gereserveerde plekken invullen door gepensioneerden in bestuur en verantwoordingsorgaan.

2.3 Financiële toelichting

2.3.1 Grondslagen voor de verslaglegging

Per 1 januari 2007 is de Pensioenwet in werking getreden. Met ingang van 1 januari 2015 is het nieuw Financieel Toetsingskader (nFTK) onderdeel van de Pensioenwet. In het nFTK is de manier vastgelegd waarop De Nederlandsche Bank N.V. (DNB) haar toezicht op pensioenfondsen uitoefent. Het nFTK stelt daarbij de kaders waarbinnen een pensioenfonds moet opereren. Met ingang van verslagjaar 2015 is het nFTK toegepast op de jaarverslaggeving.

Het nFTK gaat uit van een *fair value*-waardering (marktwaarde) van activa en passiva:

- de pensioenverplichtingen worden berekend volgens overlevingskansen van de prognosetafel 2020 inclusief de toepassing van fondsspecifieke ervaringssterfte op basis van Willis Towers Watson model 2020. Dit in verband met de verwachte sterfte op basis van de populatie van het NLR. De pensioenverplichtingen worden contant gemaakt op basis van de rentetermijnstructuur zoals gepubliceerd door DNB.

De grondslagen voor de verslaglegging zijn, gezien het gebruik van een meer prudente prognosetafel en marktwaarde van de activa en passiva in de verslaglegging niet gelijk aan de grondslagen waarvoor het Pensioenfonds een contract heeft met Aegon zoals beschreven onder hoofdstuk 1.3 van dit verslag.

2.3.2 Risico paragraaf

In de overeenkomst met de werkgever (de zogenoemde ‘Uitvoeringsovereenkomst’) is vastgelegd dat de werkgever maximaal 22% van de pensioengrondslag bijdraagt aan het Fonds en daarnaast de ingehouden deelnemersbijdragen van maximaal 7% van de pensioengrondslag.

Het Fonds is voor de nominale aanspraken volledig herverzekerd.

Per 2015 is een herziening van het Besluit financieel toetsingskader pensioenfondsen (Besluit nFTK) in werking getreden. Op grond van die herziening mogen fondsen die hun risico's bij een verzekeraar hebben verzekerd het kredietrisico op de verzekeraar buiten beschouwing laten bij de berekening van het Vereist Eigen Vermogen (VEV artikel 12 Besluit nFTK).

Het inflatierisico is tot 2025 voor een deel door middel van een inflatieswap afgedekt. Een nadere beschrijving hiervan wordt onder 2.3.5 gegeven. Voor het overige deel zijn de gelden voor indexatie ondergebracht bij AAM (in de beleggingsverhouding 43,3% aandelen/vastgoed en 56,6% vastrentend). De verhouding zakelijk/vastrentend is anders dan de gelden die Aegon beheert voor de nominale VPV (20%/80%). Er is ook nog een gedeelte onder gebracht bij ABN AMRO MeesPierson. (100% vastrentend). In totaal is de verhouding in het vrije vermogen ultimo 2020 40,3% aandelen/vastgoed en 59,7% vastrentend.

Ambities:

Financieel

Na de wijzigingen in het indexatiebeleid in 2018 heeft het Fonds per 1 januari 2019 de ambitie om een waardevast pensioen (een pensioen dat meegroeit met de prijsinflatie) te bieden voor pensioengerechtigden, slapers en actieven.

Concreet betekent dit dat we voor de pensioengerechtigden en slapers streven naar een pensioen dat jaarlijks wordt verhoogd door indexatie met de prijsinflatie voor zover daarvoor ruimte overblijft in de premie maar met een maximum van de stijging van de niet afgeleide CBS prijsindex van oktober.

Voor de actieven streven wij naar volledige pensioenopbouw met een opbouwpercentage van 1,75%. De pensioenopbouw wordt gefinancierd uit de premie. Daarnaast streven we voor deze groep naar het verhogen van de opgebouwde pensioenen met de prijsinflatie voor zover daarvoor ruimte overblijft in de premie maar met een maximum van de stijging van de niet afgeleide CBS prijsindex van oktober.

Het Fonds voert binnen vastgestelde risicogrenzen een beleid dat erop gericht is om binnen redelijke termijn alle gemiste indexaties te hebben ingehaald en een zodanige financiële positie te hebben dat ook in de toekomst volledige indexatie toegekend kan worden. Op inhaalindexatie zijn een aantal voorwaarden uit de Pensioenwet en Besluit FTK van toepassing. Daarnaast gelden voor de toepassing van inhaalindexatie nog een aantal niet-wettelijke randvoorwaarden die worden bepaald door AEGON en in het herverzekeringscontract van PFNLR met AEGON zijn vastgelegd.

Communicatie

Met een goede communicatie wil het Fonds vanuit zijn eigen rol en verantwoordelijkheid bijdragen aan het financieel bewustzijn van zijn deelnemers. Dat doet het Fonds door deelnemers overzicht te verschaffen van hun persoonlijke pensioensituatie bij het Fonds (hoogte inkomen, invloed levensgebeurtenissen en risico's en onzekerheden). Hiertoe heeft het Fonds in 2019 een nieuwe website opgetuigd waar deelnemers het antwoord op veel van hun vragen kunnen vinden. Daarnaast is er bij het Fonds een pensioenfunctionaris in dienst waarbij men terecht kan om inzicht te krijgen in het benodigde (pensioen)inkomen en de mogelijkheden die er zijn om dit inkomen aan te vullen. Voor wat betreft deze 'Inzicht'-doelen is het uitdrukkelijk niet de rol van de pensioenfunctionaris om persoonlijk financieel advies te geven, maar om de deelnemer met basisinformatie op weg te helpen en daarnaast de weg te wijzen naar relevante externe informatiebronnen. Verder streeft het Fonds ernaar dat deelnemers bewuste afwegingen maken en/of acties ondernemen in relatie tot hun pensioeninkomen. Bovendien wil het Fonds dat de deelnemers tevreden zijn, zich goed geïnformeerd voelen en zich (mede) om die reden verbonden voelen met en vertrouwen hebben in het Fonds.

Financiële ambitie: positie 2020 en gevolgen voor deelnemers en risico's

Voor zowel de pensioengerechtigden, slapers en actieven streeft het Fonds naar een pensioen dat jaarlijks verhoogd wordt door indexatie met de prijsinflatie. Deze verhoging wordt gefinancierd uit de vrije depots.

De aanspraken opgebouwd in de eindloonregeling (opbouw tot 2015) met voorwaardelijke stijging worden per 1 januari 2021 verhoogd met 0,61% uit Vrije Depot I.

De aanspraken opgebouwd in de middelloonregeling (opbouw vanaf 2015) met voorwaardelijke stijging worden per 1 januari 2021 verhoogd met 0%. Vrije Depot II is nog onvoldoende gevuld om tot indexatie over te gaan

Op grond van artikel 96 van de Pensioenwet dient er in het jaarverslag melding te worden gemaakt over het functioneren van het pensioenfonds. Hierbij dienen in ieder geval de volgende punten te worden opgenomen, waarbij de voor het Fonds vigerende situatie is beschreven:

- Het Fonds heeft in 2020 geen dwangsom of boetes opgelegd gekregen van een van de toezichthouders (DNB of AFM).
- Het Fonds heeft in 2020 geen aanwijzing ontvangen.
- Er is in 2020 geen bewindvoerder aangesteld.
- Er is geen herstelplan van toepassing zoals omschreven in artikel 138 van de Pensioenwet.
- Er is geen maatregel minimaal vereist eigen vermogen van toepassing zoals omschreven in artikel 140 van de Pensioenwet.

Het niet hoeven opstellen van een herstelplan is een gevolg van het feit dat het Fonds is herverzekerd.

De voorwaarde om te kwalificeren als herverzekerd fonds is dat bij vertrek bij de herverzekeraar de eventuele negatieve overrente niet voor rekening van het fonds komt en de toekomstige garantiekosten uit de (eventuele) toekomstige overrente worden betaald. Het niet hebben van een herstelplan heeft bij een herverzekerd contract geen relatie met de dekkingsgraad van het Fonds, aangezien de verzekeraar de toekomstige uitkeringen garandeert.

In het kader van het nFTK is er als herverzekerd fonds alleen sprake van 1% opslag voor ‘minimaal vereist eigen vermogen’.

Deze opslag bedraagt ultimo 2020: 6.176(2019: 5.680)

Uitbestedingsrisico (ISAE 3402 rapportages)

De interne beheersing van de herverzekeraar wordt middels ISAE 3402 Type II rapporten (Aegon Investment Management B.V. en Aegon Business Line Pensioenen) verwoord.

Beide ISAE 3402 Type II rapporten van Aegon over de periode 1 januari 2020 tot 31 december 2020 worden door PWC gecontroleerd en er is in beide rapporten een oordeel zonder beperking afgegeven.

Beide rapporten zijn doorgenomen door het bestuur. In ons evaluatiegesprek met Aegon Pensioen en AAM zullen wij deze rapporten eveneens bespreken.

Aegon geeft in zijn document ‘*Beleid Verantwoord Beleggen*’ aan dat er een uitsluitingenbeleid van toepassing is op alle bedrijven die direct betrokken zijn bij het vervaardigen, ontwikkelen, onderhouden of verhandelen van de volgende soorten wapens, munitie en mijnen: biologische wapens, chemische wapens, anti-persoonsmijnen, clusterbommen, en munitie met verarmd uranium.

Bij indirecte betrokkenheid door een aan de onderneming juridisch verbonden entiteit, zoals moederbedrijf of dochteronderneming, geldt een belang van 25% als drempel voordat tot uitsluiting wordt overgegaan.

Aangaande nucleaire wapens, sluit Aegon bedrijven uit die direct betrokken zijn bij het vervaardigen, ontwikkelen, onderhouden of verhandelen van nucleaire wapens in landen waarvoor dat onder het non- proliferatieverdrag niet is toegestaan.

Voor een verdere verhandeling en detaillering hierover wordt verwezen naar het door Aegon uitgegeven document ‘*Beleid Verantwoord Beleggen*’.

Naar aanleiding van de in september 2013 definitief geworden Code Pensioenfonds heeft het Fonds Integraal Risico Management (IRM) op de agenda staan. Behalve de hierboven benoemde risico’s waar (gedeeltelijk) sprake is van afdekking heeft het bestuur ook andere risico’s

benoemd, o.a. de risico's die herverzekering met zich meebrengt, die continue geëvalueerd worden. De voornaamste staan hieronder beschreven:

Renterisico

Het renterisico is het risico dat verband houdt met een verandering van de rente. Zowel de vastrentende beleggingen als de verplichtingen en in mindere mate de overige activa en passiva zijn gevoelig voor fluctuaties in de marktrente. Voor de volledig verzekerde aanspraken ligt dit risico bij Aegon. Het fonds dekt renterisico's gedeeltelijk af middels een SLMfonds ('Strategic Liability Matching fund'), een fonds om het renterisico voor een gemiddeld Nederlands pensioenfonds zo goed mogelijk af te dekken, met minimalisering van het curverisico (het gevolg van een andere beweging van de lange rente dan van de korte rente).

Beleggingsrisico

Het beleggingsrisico is het risico van een daling van de waarde van de beleggingen zoals aandelen en andere beleggingsinstrumenten. Het Bestuur neemt ten aanzien van zijn beleggingsstrategie een defensief standpunt in. Het belangrijkste middel om het nominale pensioen te kunnen garanderen is de herverzekering van het pensioendepot dat het Fonds met AEGON is aangegaan. Binnen dit depot heeft het bestuur gekozen voor SAF 80 (vast rentend) /20 (zakelijke waarden) fonds.

Voor de beleggingen voor risico van het fonds is een verhouding van 60 (vastrentend)/40 (zakelijke waarden) afgesproken. In deze overweging is meegenomen dat deze beleggingen een zo groot mogelijke kans moeten bieden om de indexatie aan slapers en gepensioneerden te geven, maar daarnaast ook de indexatie van de actieven niet uit het oog te verliezen.

Verzekeringstechnisch risico

Het verzekeringstechnisch risico omvat de risico's van negatieve resultaten op de actuariële grondslagen die worden gebruikt bij de vaststelling van de technische voorzieningen. Het belangrijkste risico in dit kader is de ontwikkeling van de levensverwachting. Regelmatig (eens in de 2 a 3 jaar en voor het laatst in 2018) voert het bestuur een onderzoek uit naar de overlevingsgrondslagen.

Indexatierisico

Het indexatierisico komt voort uit het feit dat prijs- of looninflatie leidt tot de wens om te komen tot indexatie van de opgebouwde pensioenrechten en -aanspraken. De voorziening pensioenverplichtingen heeft alleen betrekking op de opgebouwde nominale pensioenverplichtingen, omdat de indexatieambitie voorwaardelijk is. De verwachte toekomstige indexatie heeft daarom geen gevolgen voor de voorziening pensioenverplichtingen. Wanneer het Bestuur in enig jaar besluit om te indexeren, heeft dat natuurlijk wel gevolgen voor de stijging van de voorziening pensioenverplichtingen in dat jaar. Het risico wordt mede beheerst door de discretionaire bevoegdheid van het Bestuur jaarlijks te besluiten of, en zo ja in welke mate indexatie zal plaatsvinden.

Liquiditeitsrisico

Het liquiditeitsrisico is het risico dat het Pensioenfonds over onvoldoende liquide middelen beschikt om de lopende betalingen, waaronder de pensioenuitkeringen, te kunnen verrichten. Aangezien het Pensioenfonds volledig herverzekerd is en de taak voor betalingen van onder andere de pensioenen heeft uitbesteed aan de herverzekeraar speelt dit probleem in mindere mate.

Kredietrisico

Hierbij wordt het risico verstaan dat een tegenpartij niet aan de betalingsverplichtingen kan voldoen. Het belangrijkste deel van dit risico ligt hierbij de vastrentende beleggingen zoals obligaties. Door spreiding aan te brengen over verschillende tegenpartijen wordt dit risico zo beheersbaar mogelijk gemaakt.

Operationeel risico

Het operationeel risico is het risico dat problemen ontstaan door niet afdoende of falende interne processen, menselijk gedrag of andere (externe) gebeurtenissen. Dit soort risico's wordt afgedekt door een veelheid van elkaar aanvullende maatregelen. Consequente controle van de gegevens die worden aangeleverd/vervaardigd door de verschillende partijen (werkgever, adviseur(s) en herverzekeraar) beperken en voorkomen fouten. Voor wat betreft de deskundigheid van de bij het Pensioenfonds betrokken personen geldt dat de deskundigheid een doorlopend onderwerp van aandacht is. Met regelmaat worden seminars bezocht en worden cursussen gevolgd.

Uitbestedingsrisico

Het fonds besteedt de pensioenuitvoering en vermogensbeheer uit aan Aegon respectievelijk AAM. Het uitbestedingsrisico is het risico dat de continuïteit, integriteit en/of kwaliteit van de uitbestede werkzaamheden wordt geschaad. Om dit risico te beheersen, heeft het fonds conform de Pensioenwet beleid vastgesteld over de beheersing van risico's die samenhangen met de uitbesteding van bedrijfsprocessen. Voor het fonds bestaat het uitbestedingsrisico vooral uit het risico dat AEGON niet handelt volgens het verstrekte mandaat. Om dit risico te beheersen zijn duidelijke voorwaarden contractueel vastgelegd en uitgewerkt in een Service Level Agreement (SLA).

Compliance risico's (wettelijk-, integriteit- en juridisch risico)

De compliance risico's omvatten o.a. het risico dat niet of niet tijdig de consequenties van (veranderende) wet- en regelgeving worden onderkend, waardoor wet- en regelgeving op onderdelen worden overtreden. Het voldoen aan wet- en regelgeving alsmede aanpassingen door wijzigingen daarin kunnen onder meer resulteren in (al dan niet structureel) hogere kosten inclusief veranderingskosten. Ook kan nieuwe wetgeving van invloed zijn op waarderingen en/of het financiële beleidskader. Het fonds beoogt het eerste te beheersen door onder meer het kennis nemen van ontwikkelingen (inclusief permanente educatie) en het inrichten van bestuurlijke processen/beheerskaders. Het tweede vormt voor het fonds een extern gegeven, waarop het fonds zo goed mogelijk beoogt in te spelen.

Daarnaast omvat het ook het risico dat interne regelgeving, zoals de gedragscode en beleggingsrichtlijnen, niet wordt nageleefd. Beheersing hiervan vindt plaats door het maken van de afspraken in de SLA met de uitvoeringsorganisatie over de inrichting en naleving van compliance aldaar. Daarnaast heeft het fonds een eigen CO aangesteld, die toeziet op de naleving van de gedragscode door het bestuur van het fonds.

2.3.3 Integraal Risico Management

In 2020 is samen met adviseur WTW opnieuw een risico assessment voor niet financiële risico's uitgevoerd. De niet financiële risico's zijn hierbij ingedeeld in 4 processen te weten pensioenbeheer, vermogensbeheer, intern (bestuur en compliance) en strategisch. De beheersmaatregelen bij de risico's zijn in kaart gebracht. De sleutelfunctiehouder risicobeheer rapporteert vanaf het derde kwartaal 2020 over de ontwikkelingen binnen het risico raamwerk.

Het Bestuur bespreekt de rapportage over de verschillende risico's en dit leidt tot een hoger risicobewustzijn en tot een integrale bespreking/behandeling van de risico's van het Fonds. Het Bestuur bekijkt bij elk te nemen besluit, op welke risico's het besluit mogelijk invloed heeft. De verslaglegging van afweging van de risico's bij elk te nemen besluit wordt opgenomen in een voorlegger. Daarnaast geeft de sleutelfunctiehouder risicobeheer nog zijn risico opinie in de voorlegger. Deze voorlegger vormt een onderdeel van de notulen van de vergaderingen. Deze vastlegging is onderdeel van het IRM.

2.3.4 Uitvoeringskosten

Het Fonds volgt zo veel als mogelijk de 'Aanbevelingen Uitvoeringskosten' van de Pensioenfederatie. De uitvoeringskosten worden in 3 getallen weergegeven:

- Kengetal kosten van het pensioenbeheer in euro per deelnemer
- Kengetal kosten vermogensbeheer in % van het gemiddeld belegd vermogen
- Kengetal transactiekosten in % van het gemiddeld belegd vermogen

Pensioenbeheer

De uitvoerings- en algemene kosten worden door het Fonds betaald uit de bijdrage van de werkgever. In de uitvoeringsovereenkomst is vastgelegd dat de bestuurdersbeloning van de bestuursleden, die in dienst zijn van de werkgever, en de personele kosten van de ondersteuning van het bestuur, door de werkgever worden betaald.

Bijgaand het overzicht met de uitvoeringskosten gerelateerd aan Pensioenbeheer:

	2020	2019
Personeelskosten/bestuurdersbeloningen toe te rekenen aan het Fonds	255	243
Bestuurdersbeloning voor rekening Fonds	9	-
Administratiekosten	68	69
Advieskosten	197	135
Lidmaatschappen	-	-
Kosten van AFM en DNB	33	31
Overige kosten	130	142
Totaal uitvoeringskosten	692	620

De kosten voor pensioenbeheer per deelnemer/pensioengerechtigde bedraagt in 2020 € 470 (2019: € 434).

Het bestuur is kostenbewust en probeert de kosten zo laag mogelijk te houden. In 2020 zijn er extra adviseurskosten ontstaan, doordat er een nieuw contract met Aegon werd afgesloten. Zonder deze extra kosten zijn de kosten per deelnemer/pensioengerechtigde in 2020 € 436, vrijwel gelijk met 2019.

In het jaarverslag over 2019 was een bedrag groot € 283 als kosten per deelnemer opgenomen. Daarin waren de kosten, die de werkgever betaald voor de bestuurdersbeloning en de kosten van de ondersteuning niet meegenomen (243). De kosten voor de beleggingsadviescommissie (28) waren onterecht meegenomen.

Het Fonds is volledig herverzekerd, wat vergelijken met andere pensioenfondsen niet makkelijker maakt. Met de door ons vastgestelde “kosten per deelnemer” liggen we in lijn met andere ondernemingspensioenfondsen in de figuur 1 “Kosten pensioenbeheer”, zoals opgenomen in de rapportage van AFM van 1 april 2021.

Vermogensbeheer en transactiekosten

De vermogensbeheerkosten zijn samengesteld door alle door AAM in rekening gebrachte kosten te verhogen met de kosten voor de beleggingsadviescommissie.

	2020	2019
Beheerkosten	1.848	1.932
Performance fee	76	43
Totaal	1.924	1.975
Waarvan “Overige kosten”	-/- 314	-/- 284
In % van het gemiddeld belegd vermogen	0,32%	0,35%
Transactiekosten	502	505
Exit/Entry kosten	73	100
Totaal	575	605
In % van het gemiddeld belegd vermogen	0,10%	0,11%

Het Fonds belegt in beleggingsfondsen, die deels actief en deels passief beleggen.

Beleggingskosten zijn voor beleggingsfondsen meestal iets hoger dan gemiddeld. Toch liggen we met deze kosten in lijn met andere ondernemingspensioenfondsen van onze omvang in de figuren 2 en 3 “Kosten vermogensbeheerkosten” en “Transactiekosten” van het rapport van AFM van 1 april 2021. In alle beleggingsbesluiten worden de kosten meegewogen in de beslissingen. Rebalancing, stortingen en/of onttrekkingen worden zo veel mogelijk op tegelijkertijd uitgevoerd, om transactiekosten zo laag mogelijk te houden.

In de jaarrekening wordt alleen de “overige kosten” getoond, omdat de beheerkosten, performance fee en de transactiekosten in de beleggingsfondsen worden verrekend. De beleggingsfondsen kennen een kostenstructuur, waarbij alle kosten en koersverschillen worden verrekend met de koerswaarde van de fondsen. De overige kosten bestaan uit de vaste beheervergoeding, kosten rapportages, kosten beleggingsadviescommissie en korting beheervergoeding. Door deze korting zijn de “Overige kosten” in totaal negatief.

In het vorige jaarverslag zijn de kosten voor de beleggingsadviescommissie (27) meegenomen in de berekening van de kosten voor pensioenbeheer. Het kostenpercentage voor de beheerkosten verandert echter niet door deze wijziging.

2.3.5 Vrije Depot I en II

In 2002 is een deel van de voorziening voor pensioenverplichtingen, t.w. de voorziening die samenhangt met de verzekerde onvoorwaardelijke verhogingen van de actieve deelnemers, losgekoppeld van de (her)verzekering en ondergebracht bij het eigen vermogen van het Fonds en zijn beleggingen voor risico van het pensioenfonds geworden.

Aegon heeft de vrijval op basis van de gegevens per 31 december 2002 met terugrekening naar 1 januari 2002 verwerkt. Deze vrijval was het begin van het Vrije Depot I. Het Vrije Depot I wordt onder andere aangewend voor de voorwaardelijke indexatie van de aanspraken opgebouwd voor 2015.

Het Vrije Depot I wordt uitsluitend gevoed door de volgende middelen:

- a. het rendement van het Vrije Depot van het Fonds;
- b. de overrente uit de door het Fonds afgesloten overeenkomsten tot verzekering van pensioenaanspraken minus de garantiekosten over dat jaar voor zover deze kosten uit de overrente van dat jaar betaald kunnen worden;
- c. het door de verzekeraar aan het Fonds uitgekeerde technisch resultaat;
- d. het door de verzekeraar aan het Fonds uitgekeerde 'oververzekerd pensioen' (3% surplus).

Zowel voor de indexatie als voor de verhoging van het Vrije Depot I wordt, noch door de werknemers, noch door de werkgever premie betaald.

Indien de omvang van dit Vrije Depot I hiertoe noopt, kan het bestuur besluiten om de indexatie in dat jaar, geheel of gedeeltelijk niet toe te passen.

Om de financiering van eventuele toekomstige indexaties zekerder te stellen (zonder dat sprake is van een garantie), heeft het Fonds in 2006 een zogenoemde “inflatieswap” afgesloten (looptijd 20 jaar).

De “inflatieswap” is op basis van de Nederlandse prijsinflatie (CPI) afgesloten, omdat het niet mogelijk was om dit op Cao-loonindex te doen.

De werking van de swap is als volgt:

Het Fonds betaalt jaarlijks een vooraf overeengekomen bedrag aan ABN AMRO. Daarvoor in de plaats krijgt het Fonds van ABN AMRO jaarlijks een op de Nederlandse prijsinflatie (CPI) gebaseerd bedrag. Dit bedrag is te gebruiken voor de financiering van het inkopen van indexeringstoelagen bij Aegon.

Deze jaarlijkse aan de ABN AMRO te betalen kosten (2021: 2.047 en tot 2025 oplopend tot 2.090) bedragen totaal 10.411 en zijn afgedekt door middel van Belgische staatsobligaties. De opbrengsten van deze swap zijn jaarlijks evenredig met de hoogte van de gerealiseerde Nederlandse prijsinflatie (CPI).

De bestaande inflatieswap is gebaseerd op een inventarisatie van deelnemers die in de periode 2003 t/m 2025 met pensioen gaan of zijn gegaan. De geraamde kosten voor de indexatie van de slapers (deelnemers die het NLR verlaten hebben maar hun pensioen niet overgedragen hebben) zijn buiten het model gelaten. De benodigde gelden voor deze groep en afwijkingen ten opzichte van de afgesloten swap (bijvoorbeeld door verschil loon- en prijsindex) ten opzichte van de werkelijke kosten voor indexatie, wordt jaarlijks gefinancierd uit het vermogen in het Vrije Depot I.

Iedere 5 jaar zal het Fonds onderzoeken of een volgende indexatieswap kan worden afgesloten, opdat de looptijd van deze swap steeds 15 tot 20 jaar zal zijn. Echter door de lage langetermijnrente van de afgelopen jaren (vanaf 2010) en een naar verwachting voor de komende jaren lage inflatie (minder dan 2,5%) bij een beperkt aanbod van dergelijke derivaten, heeft zich geen geschikt aankoopmoment voorgedaan.

In bijlage B wordt een overzicht gegeven van het verloop van het Vrije Depot I vanaf 2002, zowel per jaar als per onderdeel.

Het Vrije Depot II wordt sinds 2015 gevormd met het overschot tussen de door de werkgever en werknemers opgebrachte premie en de kosten voor de inkoop van de opbouw van dat jaar, inclusief de kosten voor de administratie en de garantie. De opbouw in deze periode wordt pas geïndexeerd uit het Vrije Depot II als alle garantiekosten voor deze opbouw zijn voldaan. Na afloop van het huidige contract met Aegon, op 31 december 2020, wordt opgemaakt hoe hoog de toekomstige garantiekosten zijn.

2.3.6 Actuele dekkingsgraad en fondsdekkingsgraad

Aan Aegon is gevraagd een splitsing te geven van de Voorziening Pensioen Verplichtingen (VPV) op marktwaarde naar verzekeringssoort, zodat een fondsdekkingsgraad afgegeven kan worden, die betrekking heeft op dat deel van de VPV waarvoor het vrije depot is bedoeld. De uitsplitsing en de daarop berekende actuele dekkingsgraad en fondsdekkingsgraad is als volgt:

	Deel VPV zonder stijging	Deel VPV met stijging	Totaal VPV
Marktwaardevoorziening	484.409	125.775	610.184
Voorziening onvoorwaardelijke indexaties			
Excasso voorziening	4.844	1.258	6.102
Schadereserve premievrijstelling	773	225	998
Voorziening uitlooprisico	303		303
Overige technische voorzieningen			1.897
Totaal	490.329	127.258	619.484
Waarvan afgedekt door beleggingen Aegon	387.081	100.461	487.542
Door herverzekeraar af te dekken	103.248	26.797	130.045
Overige technische voorzieningen			1.897
Algemene reserves			3.696
Vrije Depot I	91.656		91.656
Vrije Depot II	2.935		2.935
Vermogen	584.920		717.771
Dekkingsgraad %	119,3		115,9

Actuele dekkingsgraad totaal: 115,9% (2019: 116,9%)

Fondsdekkingsgraad (zonder stijging): 119,3% (2019: 121,1%)

De beleidsdekkingsgraad van 2020 kan gelijk gesteld worden aan de actuele dekkingsgraad ultimo 2020. Deze bedraagt voor 2020 115,9%.

Het Vrije Depot I en II zijn niet bedoeld voor dat deel van de VPV waarvoor al een 3% vaste klim is ingekocht (regeling voor 2002). Immers die polissen stijgen na pensionering jaarlijks met maximaal 3% en voor de slapers uit die periode is al een 2e polis ingekocht die de maximale 3% stijging tot 65 jaar dekt. In de administratie van Aegon is daarvoor een aparte

schaduwadministratie gemaakt. De voorziening wordt berekend met de volledige 3% indexatie, maar in de administratie worden gelijkblijvende rechten getoond. Het verschil tussen de 3% stijgende uitkeringen en de werkelijke uitkeringen worden uitgekeerd aan het Fonds (3% surplus).

2.3.7 Haalbaarheidstoets

In 2020 is een reguliere haalbaarheidstoets uitgevoerd. De volgende gegevens zijn met de werkgever en de ondernemingsraad besproken en aan DNB gezonden:

Vastgestelde Ondergrenzen

Vanuit Vereist Eigen Vermogen - Ondergrens bij verwacht pensioenresultaat op fondsniveau	100%
Vanuit feitelijke financiële positie - Ondergrens bij verwacht pensioenresultaat op fondsniveau	90%
Vanuit feitelijke financiële positie - Maximale afwijking van pensioenresultaat op fondsniveau in slechtweerscenario	20%

Uitkomsten haalbaarheidstoets 2020

Vanuit feitelijke financiële positie - Verwacht pensioenresultaat op fondsniveau	104%
Vanuit feitelijke financiële positie - Afwijking van pensioenresultaat op fondsniveau in slechtweerscenario	5%

2.3.8 Samenvatting Actuarieel Rapport 2020

Het MVEV is gelijk gesteld aan 1% van de TV. Er is geen sprake van een VEV, omdat het pensioenfonds volledig is herverzekerd.

2.4 Intrestwinstdeling gesepareerd beleggingsdepot

Aegon heeft de, tegenover de pensioenverplichtingen aangehouden, beleggingen ondergebracht in een gesepareerd beleggingsdepot, waarvan de grootte overeen dient te komen met de voorziening voor pensioenverplichtingen, benodigd voor de na 1 januari 1985 opgebouwde pensioenrechten.

Sinds 2011 wordt het intrestresultaat als volgt vastgesteld:

Het intrestresultaat is het verschil tussen de feitelijke beleggingsopbrengsten (na aftrek van de beheerkosten) en de voor de opbouw van de voorziening pensioenverplichtingen benodigde intrest voor herwaardering op marktwaarde. Het intrestresultaat wordt jaarlijks uitgekeerd. Een negatief intrestresultaat wordt verrekend met een positief intrestresultaat in de toekomst.

Voor de vaststelling van de overrente stelt de herverzekeraar een afzonderlijk depotverslag op, waarbij op de balans enerzijds de beleggingen zijn opgenomen en anderzijds de overrente delende voorziening voor pensioenverplichtingen.

Voor de berekening van de overrente is onderstaand overzicht (gebaseerd op marktwaarde) gegeven:

		2020		2019
Beleggingsopbrengsten		37.856		56.041
af: Opbrengst Vrij vermogen		-		-
		37.856		56.041
Benodigde intrest				
Benodigd voor opbouw van				
Voorziening pensioenverplichting	12.147		11.785	
Garantievoorziening	-/- 46		27	
Nog in te brengen reserveverzwaring	190		117	
		12.291		11.929
Benodigd voor herwaardering naar marktwaarde				
Voorziening pensioenverplichting	62.727		66.571	
Aftrek reserveverzwaring	-/- 8.575		-/- 9.389	
Marktrentecorrectie premies, koopsommen, afkopen	-/- 8.726		-/- 12.854	
		45.426		44.328
Herwaardering reserveverzwaring	-		-	
Vrijval herwaardering tgv bestemmingsreserve				
Benodigde interest bestemmingsreserve	5.543		5.925	
		5.543		5.925
Garantiekosten		1.989		1.989
Kosten vermogensbeheer		25		25
Benodigde intrest		65.274		64.196
Overrente huidig jaar		-/- 27.418		-/- 8.155
Overrente voorgaande jaren		-/- 23.126		-/- 14.971
Stand ultimo		-/- 50.544		-/- 23.126

In 2017 is er voor het laatst overrente uitgekeerd. In 2020 is er sprake van een negatieve overrente. De ontwikkeling van de overrente is als volgt:

Jaar		Overrente
2018	-/-	14.971
2019	-/-	8.155
2020	-/-	27.418
Saldo	-/-	50.544

2.5 Technische winstdeling

In het huidige contract ontvangt het Fonds een technische winstdeling op de grondslagen sterfte en invaliditeit. De winstdeling is gebaseerd op de resultaten in een periode van vijf jaar. Aan het einde van de contractperiode wordt, van het gepoolde winstsaldo, 60% door Aegon uitgekeerd als er ook een nieuw herverzekeringscontract is afgesloten. Als er niet aansluitend een nieuw herverzekeringscontract bij Aegon is gesloten, zal er pas afgerekend worden na een periode van 2 jaar na het einde van de contractperiode. Het nieuwe contract met rentestandscorrectie wordt niet gezien als een aansluitend nieuw contract en daardoor zal de afrekening niet in 2021 plaatsvinden, maar in 2023. Een eventueel negatief saldo wordt niet verrekend.

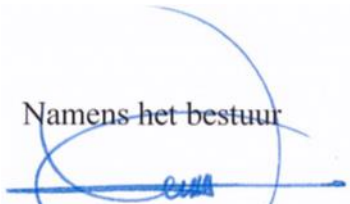
	<u>2020</u>	<u>2019</u>
Voorziening pensioenverplichtingen primo op contractgrondslagen	298.678	286.897
Premies en koopsommen	14.982	19.605
Administratie- en Garantiekosten	-/- 3.077	-/- 2.916
Benodigde intrest	12.147	11.785
Uitkeringen en afkopen	-/- 15.123	-/- 14.347
Excasso opslag	-/- 151	-/- 143
Saldo voor herberekening technische voorziening	<u>307.456</u>	<u>300.881</u>
Voorziening pensioenverplichtingen ultimo verslagjaar	-/- 307.384	-/- 298.678
Technisch resultaat	<u>72</u>	<u>2.203</u>

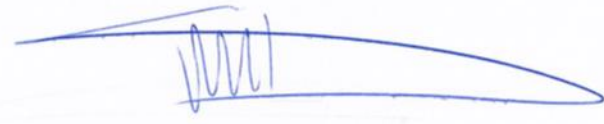
In 2014 zijn de polissen van vóór 2002 gewijzigd in de administratie van Aegon. Voor deze polissen geldt een 3% vaste stijging, terwijl de uitkering aan de pensioengerechtigden gebaseerd is op de loonindex, met een maximum van 3% stijgend. In 2014 zijn in de administratie de aanspraken als gelijkblijvend vastgelegd en in een aparte administratie de maximale stijgingen vastgelegd. Uit deze administratie wordt de “Voorziening Onvoorwaardelijke Stijging” bepaald en worden jaarlijks de koopsommen voor de nominale aanspraken gefinancierd. Te veel verzekerde bedragen komen aan het fonds ten goede. Deze voorziening wordt niet meegenomen in de berekening van het Technisch Resultaat.

De ontwikkeling van het (100%) technisch resultaat, inclusief intrest, is als volgt:

jaar	technisch resultaat	oprenting vanaf	interest %	resultaat (opgerent tot 31 december 2020)
2016	1.871	1 januari 2017	-/- 0,0281	1.869
2017	369	1 januari 2018	-/- 0,0082	369
2018	1.251	1 januari 2019	-/- 0,1781	1.247
2019	2.203	1 januari 2020	-/- 0,3237	2.196
2020	72	1 januari 2021		72
Totaal saldo over de lopende winstdelingsperiode				5.753

Amsterdam, 10 juni 2021

Namens het bestuur

Drs. L.W. Esselman RA
(voorzitter)

M.A. Pielstroom
(penningmeester)

INTERN TOEZICHT

3 VERANTWOORDINGSORGAAN EN VISITATIECOMMISSIE

In het kader van de Wet Versterking Bestuur Pensioenfondsen wordt het pensioenfondsbestuur door 2 organen gevolgd. Beide organen, het verantwoordingsorgaan en de visitatiecommissie, doen verslag aan het bestuur over het gevoerde beleid.

3.1 Bevindingen en aanbevelingen van het Verantwoordingsorgaan

Het verantwoordingsorgaan heeft een verslag gemaakt over de verantwoording van het bestuur over 2020.

3.1.1 Verslag Verantwoordingsorgaan over het jaar 2020

In overeenstemming met de principes van goed pensioenfondsbestuur heeft het pensioenfonds een Verantwoordingsorgaan ingericht, bestaande uit een afvaardiging namens de actieve deelnemers, gepensioneerden en de werkgever. De afvaardiging namens de gepensioneerden heeft afgelopen jaren geen invulling gekend. Dankzij de gezamenlijke inspanning van het bestuur en Verantwoordingsorgaan is één van de twee vacante zetels voor deze geleding ingevuld. Het Verantwoordingsorgaan heeft tot taak een oordeel te geven over het door het bestuur gevoerde beleid en de beleidskeuzes voor de toekomst.

Ter voorbereiding op het geven van dit oordeel is het Verantwoordingsorgaan in 2020 twee keer met het voltallige bestuur van het pensioenfonds in formeel overleg geweest. Verder zijn er ook op regelmatige basis informele gesprekken geweest met diverse leden van het bestuur en is gesproken met de Visitatiecommissie.

De dekkingsgraad, berekend volgens de normen van de DNB, is t.o.v. vorig jaar met 1% gedaald en bedraagt nu 115,9 %. In 2020 is een reguliere haalbaarheidstoets uitgevoerd. Deze geeft voor het verwachte pensioenresultaat op fondsniveau vanuit de feitelijke financiële positie een dekkingsgraad van 104%. Het Aegon-contract laat een oplopend tekort (door herverzekeraar af te dekken VPV) zien van €130 M€ (2019: -/- 80.4 M€).

Het bestuur heeft in 2020 conform het advies van het Verantwoordingsorgaan besloten om geen indexatie toe te kennen per 01-01-2021 over de vanaf 1 januari 2015 opgebouwde aanspraken en rechten. De opgebouwde middelen in het Vrije Depot II zijn nog ontoereikend om deze indexatie te kunnen financieren. Eveneens conform het advies van het Verantwoordingsorgaan is wel een indexatie toegekend per 01-01-2021 voor de opbouw gerealiseerd voor 1 januari 2015. Deze indexatie is echter beperkt tot 50% van de stijging van de CPI, waarmee het bestuur zijn indexatiebeleid heeft gevolgd, rekening houdend met de omvang en prognoses voor het Vrije Depot I. De onvoorwaardelijke indexatie voor de pensioengerechtigden en slapers ingegaan voor 2002 is volledig toegekend.

Het oplopende tekort in het Aegon contract en de zeer beperkte groei van het Vrije Depot II voor de indexatie voor de opgebouwde rechten na 2015, heeft de kans op toeslagen voor de actieve deelnemers in de middelloonregeling niet verbeterd.

De werkgever heeft in 2020 in overleg met de Ondernemingsraad het besluit genomen om door het fonds het per 31 december 2020 aflopende contract met de herverzekeraar voor een periode van 2 jaar te laten verlengen. De condities zijn echter sterk verslechterd, resulterend in een opbouwpercentage van slechts 0,84% per jaar ten opzichte van 1,75% in alle voorgaande jaren. Het nieuwe contract is op basis van rentestandcorrectie zonder winstdeling en derhalve is er geen toeslagverlening mogelijk over de nieuwe contractperiode.

Het bestuur zal zich moeten blijven inspannen om de deelnemers goed te blijven informeren over de ontwikkelingen en eventuele consequenties voor de toekomstige pensioenopbouw.

Het Verantwoordingsorgaan heeft naast het formele overleg ook informeel overleg gevoerd met het bestuur naar aanleiding van de gehouden bestuursvergaderingen. Desondanks zou het Verantwoordingsorgaan gedurende het jaar meer informatie willen ontvangen en de terugkoppeling willen krijgen over de discussies binnen het bestuur over op handen zijnde besluiten. In het onderling overleg met het bestuur vraagt het VO ook regelmatig naar de toekomstvisie van het bestuur over het fonds, mede ook gezien de ontwikkelingen van het nieuwe pensioenakkoord. Het bestuur geeft echter geen concrete duidelijkheid over zijn toekomstvisie en over zijn lange termijn strategie.

Het beleggingsresultaat is in 2020 onvoldoende positief geweest en heeft wederom tot een negatieve overrente geleid, mede door de voortdurende lage rentestand in het verslagjaar. De financiële positie van het fonds is echter nog steeds positief te noemen en brengt ons mede tot het onderstaande positieve oordeel.

Alles in overweging nemend is het Verantwoordingsorgaan van oordeel dat het bestuur in verslagjaar 2020 de Code Pensioenfondsen heeft nageleefd en aan vrijwel alle normen voldoet, op een verantwoorde manier met alle bij het pensioenfonds betrokken belangen is omgegaan, goede beleidskeuzes heeft gemaakt en zijn beleid goed heeft uitgevoerd.

Namens het Verantwoordingsorgaan,

Jan Willem Storm van 's Gravesande
Voorzitter

3.1.2 Reactie van het Pensioenfondsbestuur

Het bestuur is blij met de samenwerking met het VO. We spreken na iedere bestuursvergadering met elkaar. We hebben het VO op de hoogte gehouden van de ontwikkelingen inzake het nieuwe herverzekeringscontract, waarin we ook uitgelegd hebben dat we niet opnieuw een 5jaars-contract zijn aangegaan, maar een 2jaars-contract.

We waarderen de input van het VO om als bestuur scherp te blijven op alle aspecten en de evenwichtige belangbehartiging te blijven waarborgen.

3.1.3 De door het Pensioenfondsbestuur te nemen of genomen acties

Het bestuur is zich bewust van de ontwikkelingen in en om het pensioenakkoord en zal in 2021 de toekomstvisie van het Fonds concreet maken. Aansluitend hieraan zal ook de strategie bekeken worden. Het VO zal hiervan op de hoogte gehouden worden.

3.1.4 Verslag activiteiten Verantwoordingsorgaan 2020

In het verslagjaar heeft het Verantwoordingsorgaan (VO) formeel tweemaal overleg gehad met het Pensioenfondsbestuur. Het VO is in 2020 viermaal bijeen geweest. In verband met de Covid-19 pandemie hebben alle overleggen online plaatsgevonden. Het VO en het bestuur hebben na iedere bestuursvergadering een informatief overleg, waarbij een terugkoppeling wordt gegeven van de besproken onderwerpen in de betreffende bestuursvergadering, om zodoende informeel informatie met elkaar uit te wisselen. Dit soort overleg heeft in 2020 vier maal plaats gevonden.

Het VO heeft in april 2020 een gesprek gevoerd met de Visitatiecommissie (VC) over het functioneren van het Fonds, de rol van het VO en over de bevindingen van de VC. De VC heeft hierover verslag uitgebracht aan het bestuur en VO.

Het VO heeft haar verslag van de bevindingen over het functioneren van het Fonds en de aanbevelingen aan het bestuur gerapporteerd in het jaarverslag 2019.

Het VO heeft het bestuur geadviseerd over:

- Pensioenreglement 2020;
- Uitvoeringsovereenkomst 2019;
- het jaarverslag 2019;
- Onvoorwaardelijke indexatie 2020 voor ingegane pensioenen van slapers voor 2002;
- Voorwaardelijke indexatie per 01-01-2021 voor de opbouw gerealiseerd voor 1 januari 2015;
- Voorwaardelijke indexatie per 01-01-2021 over de vanaf 1 januari 2015 opgebouwde aanspraken en rechten;
- Actuariële en Bedrijfstechnische Nota 2020 versie 2 november 2020.

De gegeven adviezen zijn deels door het bestuur overgenomen.

In 2020 is één van de vacatures voor de gepensioneerden geleding ingevuld. Een van de deelnemers stelde zich kandidaat voor de vacante zetel voor deze geleding en is vervolgens zonder verkiezingen benoemd in het VO.

Per 31 december 2020 bestaat het VO uit 2 leden namens de deelnemersgeleding, 2 leden namens de werkgever geleding en 1 lid namens de gepensioneerden geleding. Er is 1 vacature voor de gepensioneerden geleding.

3.2 Bevindingen en aanbevelingen van de Visitatiecommissie

Begin 2021 heeft de visitatie over het jaar 2020 plaatsgevonden. In het visitatie rapport is de volgende samenvatting opgenomen:

3.2.1 Samenvatting Visitatiecommissie

De visitatiecommissie (hierna: VC) heeft haar onderzoek in de eerste maanden van 2021 uitgevoerd. Dit onderzoek is gebaseerd op een studie van de documenten van het pensioenfonds, besprekingen met het bestuur, het verantwoordingsorgaan, de sleutelfunctiehouder risicobeheer, de sleutelfunctiehouder interne audit, de sleutelfunctiehouder actuariële functie, tevens certificerend actuaaris, de adviserende actuaaris, de controlerend accountant, de vermogensbeheerder en de compliance officer.

De VC heeft tot taak toezicht te houden op het beleid van het bestuur en op de algemene gang van zaken in het pensioenfonds. De VC is tenminste belast met het toezien op adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging door het bestuur en legt verantwoording af over de uitvoering van de taken aan het verantwoordingsorgaan en het bestuur en in het bestuursverslag. Het bestuur heeft de VC verzocht in dit verslagjaar bijzonder aandacht te schenken aan het proces in verband met de verlenging van het herverzekeringscontract dat in 2020 heeft plaatsgevonden.

De VC heeft de naleving van de Code Pensioenfonds en de Code VITP bij de uitvoering van haar taken betrokken.

In overeenstemming met de door het bestuur van het pensioenfonds aan de VC verleende opdracht tot visitatie, heeft de VC het functioneren van (het bestuur van) het pensioenfonds in relatie tot de volgende gebieden bezien.

Opvolging eerdere aanbevelingen

De VC heeft vastgesteld dat het bestuur de vier nog openstaande aanbevelingen over het verslagjaar 2018 alsnog heeft opgepakt. Van acht aanbevelingen van de VC over het verslagjaar 2019 heeft het bestuur er zes overgenomen en opgevolgd. Eén aanbeveling heeft het bestuur onvoldoende gemotiveerd terzijde gelegd en één aanbeveling staat voor Q1 2021 gepland.

De VC beveelt aan:

- het niet opvolgen van de aanbeveling om de kosten van bestuursleden en fondsondersteuning in het jaarverslag op te nemen, voldoende en transparant te motiveren.

Governance

Het bestuur van het fonds heeft de governance en de fondsdocumentatie goed op orde. In het kader van de Covid-19 pandemie vergaderde het bestuur ook digitaal.

Aangezien deze mogelijkheid niet in de statuten is opgenomen, is de VC van oordeel dat er reden voor twijfel is over de rechtsgeldigheid van genomen besluiten tijdens het digitaal vergaderen en dat de statuten dan ook aangepast dienen te worden. Bij deze aanpassing kan dan tevens, naar aanleiding van de inwerkingtreding per 1 januari 2021 van de Wet bestuur en toezicht rechtspersonen een regeling voor belet en ontstentenis van bestuursleden worden opgenomen.

De VC is van oordeel dat het bestuur deskundig is, goed functioneert en 'in control' is. Het VO is kritisch en de opmerkingen van het VO neemt het bestuur serieus.

De adviezen van het VO laten wel enige tijd op zich wachten.

De VC beveelt aan:

- in de statuten de mogelijkheid op te nemen van digitaal vergaderen en daarin rechtsgeldige besluiten te kunnen nemen;

- bij de statutenwijziging tevens een regeling voor belet en ontstentenis van bestuursleden in de statuten op te nemen;
- gedurende het jaar de VC te betrekken bij het fonds;
- het concept visitatierapport als bestuur te bespreken met de VC;
- de VC in staat te stellen verantwoording af te leggen aan het VO over de uitvoering van de taken en de uitoefening van de bevoegdheden.

Bestuurlijke besluitvorming

In de bestuursnotulen is aan de hand van ontwikkeling van actiepunten en het gebruik van de voorleggers te volgen waar het bestuur zijn besluitvorming op baseert. De voorleggers met achtergronden en argumentatie voor de te nemen besluiten bevat een inschatting van risico's waarbij een SFH is betrokken, maar niet is aangegeven welke SFH het betreft. De VC ziet goede vorderingen bij het installeren van integraal risicomanagement. De VC mist in het bestuursverslag 2019 de rapportage over een aantal normen uit de Code Pensioenfondsen waaraan het fonds niet voldoet.

De VC beveelt aan:

- in de risicoparagraaf in de voorleggers, naast de 1e lijnsrisico's, de 2de lijns risico-opinie van de betrokken sleutelfunctiehouder op te nemen;
- voor bestuursbesluiten waarbij het VO adviesrecht heeft, het besluit te nemen onder voorwaarden van een positief advies van het VO en dat ook zo in de notulen op te nemen;
- over alle normen uit de Code Pensioenfondsen waaraan het fonds niet voldoet te rapporteren in het bestuursverslag 2020.

Financieel-economisch management

De ABTN is up to date. Het bestuur heeft een haalbaarheidstoets uitgevoerd met uitkomsten die ruimschoots voldeden aan de ambities van het bestuur.

De VC heeft geen aanbevelingen.

Vermogensbeheer

Het fonds heeft in 2020 een nieuwe ALM-studie uitgevoerd. De resulterende aanpassing in de beleggingsmix van het vrije depot kwam tot stand na ruime analyse en discussie, begeleid door de extern actuariële adviseur. De doortimmerde analyse en zorgvuldige besluitvorming zijn goed te volgen en plausibel.

De investment beliefs omtrent MVB/ESG en de 'en daaroms' zijn in eerste aanleg opgesteld en worden op basis van ervaring mogelijk verder aangescherpt om verdere invulling te geven aan dit belief.

Het bestuur heeft zijn vermogensbeheer goed 'in control' onder het prudent person principle en heeft voorzien in de noodzakelijke randvoorwaarden voor een evenwichtig vermogensbeheer. Belangrijke elementen daarin zijn de wijze waarop de BAC als adviesorgaan voor het bestuur opereert, de uitvoering van een ALM-studie, een set bruikbare Investment Beliefs, de risicobudgetteringsstudie en het risicobereidheidsonderzoek onder de deelnemers.

Het VC beveelt aan:

- aanvullend onderzoek te verrichten naar de te hanteren uitgangspunten voor een proactiever MVB/ESG beleid met betrekking tot het vrije depot, met behoud van het streven naar optimaal rendement voor de deelnemers.

Communicatie

De VC heeft vastgesteld dat het bestuur de nodige aandacht voor communicatie heeft. In 2020 is met name aandacht besteed aan de website, het verzamelen van e-mail adressen en de nieuwsbrief. De communicatie vanuit Aegon voor het fonds vergt nog wel de nodige aandacht van het bestuur, zo bleek uit de melding van de AFM wegens overtreding van de wettelijke communicatienorm. Ook ontbrak vanuit Aegon een link naar de website van het fonds. De VC heeft geen aanbevelingen.

Uitbesteding

Het medio 2020 vastgestelde uitbestedingsbeleid is een gedegen uitgangspunt voor het inrichten van adequate uitbestedingsovereenkomsten en SLA's en evaluatie ervan. Tevens is een inventarisatie opgenomen van de belangrijkste uitbestedingspartijen van het fonds met een plan voor periodieke evaluaties. Bij de lijst van uitbestedingspartijen staat ook NLR als uitvoerder van het pensioenbureau van het fonds. In de uitvoeringsovereenkomst is vastgelegd dat NLR de bestuurskosten voor haar rekening neemt. De opzet van een SLA voor de relatie met NLR staat nu nog als laatste op het programma van uit te voeren evaluaties in komende drie jaar.

Het VC beveelt aan:

- voor de relatie met NLR op korte termijn een alomvattende SLA op te stellen met betrekking tot de diensten die NLR medewerkers verrichten voor het fonds.

Risicomanagement

Het bestuur is zich terdege bewust van de risico's, zowel financieel als niet financieel, en heeft met de benoeming van de SFH risicobeheer en de inschakeling van WTW, die een omvattende risicomanagementmatrix van financiële en niet financieel risico's heeft opgeleverd, een gedegen inrichting van het integraal risicomanagement bij het fonds. Niet altijd is duidelijk hoe de risicomanagementmatrix van WTW aansluit op die van de SFH risicobeheer op het gebied van vigerende beheersmaatregelen en toedeling aan risico-eigenaren van nodige verbetermaatregelen. Benodigde acties worden over het algemeen goed belegd. Zorg bestaat over het beslag op de uitvoerende capaciteit bij actiehouders die ook vanuit hun nevenfunctie bij NLR vaak al onder tijdsdruk staan. Dit kan ten koste gaan van het mitigerende effect van voorgenomen maatregelen. Dit geldt in toenemende mate voor de controles op die maatregelen die door de interne audit functie in de derde lijn moeten worden ondernomen.

Het VC beveelt aan:

- een aansluiting te maken tussen mitigerende maatregelen uit de risicomanagementmatrix van WTW en de nodige verbetermaatregelen in de risicomanagementmatrix van de SFH risicobeheer waarin deze aan risico-eigenaren zijn toegedeeld;
- de vinger aan de pols te houden en proactief te reageren op signalen van overbelasting bij functionarissen die naast bestuurder ook SFH zijn;
- de compliance officer te betrekken bij incidenten, zoals overtredingen van wettelijke normen.

Verlenging herverzekeringscontract

Naar het oordeel van de VC is dit belangrijke onderwerp zorgvuldig door het bestuur, met hulp van de extern actuariële adviseur, geanalyseerd en besproken.

De keuze tussen de twee mogelijke contractvarianten en de uiteindelijke verlengingstermijn zijn uitvoerig en in detail gemaakt. Daarbij is steeds het contact gezocht met relevante stakeholders als de werkgever en de OR.

De VC heeft geen aanbevelingen.

Visitatiecommissie

Mw. M. Meijer-Zaalberg
Dhr. J.A.W. Apeldoorn
Dhr. A.J.M. van Amerongen

3.2.2 Reactie bestuur op rapport visitatiecommissie

Het bestuur heeft met belangstelling het rapport van de VC gelezen en besproken. Het bestuur waardeert de VC voor haar nauwkeurige aanpak en de goede gesprekken. Het bestuur gaat de aanbevelingen oppakken en zal de uitwerking van de aanbevelingen terugkoppelen. De acties worden gemonitord in de actielijst voor het bestuur. Zo is de nieuwe uitvoeringsovereenkomst met SLA in Q1 2021 besproken.

JAARREKENING

2020

JAARREKENING

4 BALANS PER 31 DECEMBER 2020 (NA BESTEMMING VAN HET RESULTAAT)

A C T I E F

	<u>2020</u>	<u>2019</u>
(1) Beleggingen voor risico Pensioenfonds		
Aandelen	37.381	41.236
Vastgoed	1.787	2.795
Obligaties	61.799	63.552
Derivaten	-	-
Beleggingen Pensioenfonds	100.967	107.583
(2) Herverzekeringsdeel technische voorzieningen		
Garantiecontract herverzekering	617.587	568.006
(3) Vorderingen en overlopende activa		
Vorderingen uit herverzekering	4.773	4.160
Debiteuren	2.016	1.896
(4) Overige activa		
Liquide middelen	<u>26</u>	<u>13</u>
	<u>725.369</u>	<u>681.658</u>

P A S S I E F

	<u>2020</u>	<u>2019</u>
(5) Stichtingskapitaal en reserves		
Stichtingskapitaal	-	-
Algemene reserve	3.696	2.963
Reserve Administratiekosten 2016-2020	-	1.142
Vrije Reserve I	91.656	90.594
Vrije Reserve II	<u>2.935</u>	<u>2.679</u>
	98.287	97.378
Technische voorzieningen		
(6) Technische voorzieningen voor risico Herverzekeraar		
Voorziening voor pensioenverplichtingen	611.485	562.393
Excasso voorziening Herverzekeraar	<u>6.102</u>	<u>5.613</u>
Herverzekeringsdeel	617.587	568.006
(7) Overige technische voorzieningen risico Fonds		
Overige technische voorzieningen	1.897	1.897
(8) Overige schulden en overlopende passiva		
Derivaten	3.815	3.905
Overige schulden en overlopende passiva	<u>3.783</u>	<u>10.472</u>
Voor rekening Fonds	7.598	14.377
	<u>725.369</u>	<u>681.658</u>

5 STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2020

Baten	2020	2019
(9) Premiebijdragen	7.925	7.564
(10) Beleggingsopbrengsten voor risico Pensioenfonds		
Directe beleggingsopbrengsten	96	544
Indirecte beleggingsopbrengsten	4.445	11.874
	4.541	12.418
Beheerkosten ter zake	-	-
Beleggingsresultaten risico Pensioenfonds	4.541	12.418
Swapopbrengsten	1.309	2.083
Swap kosten	-/- 2.055	-/- 1.993
Niet gerealiseerde swapwaarde	90	32
	-/- 656	58
(11) Mutatie herverzekeringsdeel technische voorzieningen	49.581	71.080
(12) Baten uit herverzekering	15.123	14.347
(13) Overige baten Pensioenfonds	1.248	1.271
Totaal baten	77.762	106.738

Lasten	2020		2019	
(14) Lasten herverzekeringsdeel				
Premies herverzekering		10.646		18.553
Mutatie overige technische voorzieningen		143		133
Saldo overdracht van rechten	-/-	13	-/-	204
Pensioenuitkeringen		15.123		14.347
		25.899		32.829
(15) Mutatie Voorziening Pensioenverplichtingen		49.581		71.080
(16) Lasten voor Pensioenfonds				
Mutaties overige technische voorziening		-		-
Onverplichte pensioenuitkeringen		11		11
Algemene kosten uit herverzekering		950		633
Overige algemene kosten		412		349
		1.373		993
Totaal lasten		76.853		104.902
Resultaat		909		1.836
(17) Resultaatbestemming:		2020		2019
Algemene reserve		733		1.247
Kosten 2017 - 2016 uit reserve	-/-	1.142	-/-	926
Toevoeging aan Vrije Depot I		1.062		1.203
Toevoeging aan Vrije Depot II		256		312
Totaal Resultaatbestemming		909		1.836

6 KASSTROOMOVERZICHT

	2020		2019
Kasstroom premies en uitkeringen			
Ontvangen gelden werkgever	7.805		8.506
Aan herverzekeraar betaalde gelden	-/- 18.171	-/-	24.206
	-/- 10.366	-/-	15.700
Kasstroom uit beleggingsactiviteiten			
Directe beleggingsopbrengsten	302		301
Verkopen en aflossingen beleggingen	12.625		20.412
Aankopen van beleggingen	-/- 1.375	-/-	4.713
Bank- en effectenkosten	-/- 7		2
	11.545		16.002
Andere mutaties			
Kosten en opbrengsten inflatieswap	-/- 746		90
Overige mutaties	-/- 420	-/-	383
	-/- 1.166	-/-	293
Netto kasstroom	13		9
Mutaties liquide middelen			
Liquide middelen ultimo	26		13
Liquide middelen primo	13		4
	13		9

7 TOELICHTING OP DE BALANS EN DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN

7.1 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen zoals deze zijn opgenomen in Titel 9, Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek en met inachtneming van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving in het bijzonder Richtlijn 610.

Gegevens van het Pensioenfonds

De statutaire naam van het Pensioenfonds is “Stichting Pensioenfonds van de Stichting Nationaal Lucht- en Ruimtevaartlaboratorium”. De statutaire vestigingsplaats is 's Gravenhage. Het Pensioenfonds is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 41150840.

Algemeen

De beleggingen en de voorziening voor pensioenverplichtingen worden gewaardeerd tegen actuele waarde. Overige activa en passiva worden gewaardeerd tegen nominale waarde, tenzij anders vermeld. Baten en lasten worden toegerekend aan het boekjaar waarop deze betrekking hebben.

De in de jaarrekening opgenomen bedragen luiden, tenzij anders vermeldt, in meervouden van € 1.000,-.

Schattingen en veronderstellingen

De opstelling van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW vereist dat het bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten.

De schattingen en hiermee verbonden veronderstellingen zijn gebaseerd op ervaringen uit het verleden en verschillende andere factoren die gegeven de omstandigheden als redelijk worden beschouwd. De uitkomsten hiervan vormen de basis voor het oordeel over de boekwaarde van activa en verplichtingen die niet op eenvoudige wijze uit andere bronnen blijkt. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen.

De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien, indien de herziening alleen voor die periode gevolgen heeft, of in de periode van herziening en toekomstige perioden, indien de herziening gevolgen heeft voor zowel de verslagperiode als toekomstige perioden.

Schattingswijzigingen

In 2020 is een wijziging van de sterftegrondslagen toegepast, omdat er een nieuwe AG prognose tafel is gepubliceerd. Naast de toepassing van deze nieuwe tafel is de fondsspecieke

ervaringsterfte aangepast. In het onderstaande overzicht geven we aan hoe de wijzigingen invloed hebben gehad op de technische voorzieningen en de dekkingsgraad van het pensioenfonds.

Schattingswijzigingen in 2020	Effect op technische voorzieningen	Effect op de dekkingsgraad	Reden
Wijziging sterftetafel	-/- 11.955	2,2%	Wijziging sterftegrondslagen
Wijziging fondsspecifieke ervaringssterfte	-/- 987	0,2%	Wijziging sterftegrondslagen

Opname van een actief of een verplichting

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar het pensioenfonds zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Baten worden in de rekening van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Indien een transactie ertoe leidt dat nagenoeg alle of alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of een verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder worden activa en verplichtingen niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde. Dit betekent dat transacties worden verwerkt op handelsdatum en niet op afwikkelingsdatum.

Saldering van een actief en een verplichting

Een financieel actief en een financiële verplichting worden gesaldeerd als nettobedrag in de balans opgenomen indien sprake is van een wettelijke of contractuele bevoegdheid om het actief en de verplichting gesaldeerd en gelijktijdig af te wikkelen en bovendien de intentie bestaat om de posten op deze wijze af te wikkelen. De met de gesaldeerd opgenomen financiële activa en financiële verplichtingen samenhangende rentebaten en rentelasten worden eveneens gesaldeerd opgenomen.

Vreemde valuta

De jaarrekening luidt in euro's. De euro is tevens de functionele valuta van het pensioenfonds. Transacties in vreemde valuta worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen de functionele valutakoers op transactiedatum. Monetaire activa en passiva in vreemde valuta worden omgerekend tegen de functionele valutakoers op de balansdatum. Koersverschillen die optreden bij de afwikkeling dan wel de omrekening van monetaire posten in vreemde valuta, worden verwerkt in de staat van baten en lasten.

Aandelen, obligaties en derivaten voor risico van het pensioenfonds

De waardering van aandelen, obligaties en derivaten vindt plaats tegen marktwaarde. De verschillen tussen de gerealiseerde (direct) en de ongerealiseerde (indirect) waardeveranderingen worden ten gunste respectievelijk ten laste van de staat van baten en lasten gebracht. Baten en lasten worden zoveel mogelijk toegerekend naar de periode waarop ze betrekking hebben.

Participaties in beleggingsfondsen, die gespecialiseerd zijn in een bepaald soort beleggingen worden gerubriceerd en gewaardeerd volgens de grondslagen voor dat soort beleggingen. Bij gemengde beleggingsfondsen wordt aangesloten bij de hoofdcategorie, bepaald op basis van marktwaarde.

Financiële instrumenten worden gebruikt ter afdekking van beleggingsrisico's en het realiseren van het vastgelegde beleggingsbeleid. De derivatenposities zijn opgenomen als een afzonderlijke beleggingscategorie. Derivaten die deel uitmaken van een beleggingsfonds zijn opgenomen in de beleggingscategorie waarin dit beleggingsfonds is gerubriceerd.

De beleggingen van het pensioenfonds worden gewaardeerd tegen de marktwaarde per balansdatum. Voor een deel van de financiële instrumenten van het pensioenfonds kan gebruik worden gemaakt van genoteerde marktprijzen. Derivaten worden gewaardeerd door gebruik te maken van netto contante waarde berekeningen. Echter de participaties in beleggingsfondsen van AAM worden gewaardeerd door gebruik te maken van andere methode (netto vermogenswaarde). Het is gebruikelijk en mogelijk om de marktwaarde waarde binnen een aanvaardbare bandbreedte van schattingen vast te stellen.

Aandelen, waaronder tevens converteerbare obligaties zijn begrepen, worden gewaardeerd tegen marktwaarde. Van ter beurze genoteerde aandelen is dit de beurswaarde. Voor niet ter beurze genoteerde participaties in aandelenfondsen is dit de berekende intrinsieke waarde, die de marktwaarde van de onderliggende beleggingen representeert.

Beleggingen in vastgoed wordt gewaardeerd op basis van marktwaarde. Voor niet ter beurze genoteerde participaties in vastgoedfondsen is dit de berekende intrinsieke waarde, die de marktwaarde van de onderliggende beleggingen representeert.

Obligaties worden gewaardeerd tegen marktwaarde. Van ter beurze genoteerde obligaties is dit de beurswaarde. Voor niet ter beurze genoteerde participaties in vastrentende waardenfondsen is dit de berekende intrinsieke waarde, die de marktwaarde van de onderliggende beleggingen representeert.

Derivaten worden gewaardeerd tegen marktwaarde, te weten de relevante marktnotering of, als die er niet is, de waarde die wordt bepaald met behulp van marktconforme en toetsbare waarderingmodellen. Derivaatcontracten met een negatieve waarde worden in de balans onder de overige schulden en overlopende passiva verantwoord.

Herverzekeringsdeel technische voorzieningen

De waardering van de herverzekering is met ingang van 1 januari 2007 gebaseerd op de actuele waarde (marktwaarde) op basis van contante waarde van de beste inschatting van de toekomstige

kasstromen die samenhangen met de op de balansdatum onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen.

De vordering op de herverzekeraar is bij een garantiecontract daarom gelijk aan de voorziening pensioenverplichtingen. Achter beide posten gaat exact dezelfde kasstroom schuil. Het Fonds heeft besloten om, gezien de kredietwaardigheid van Aegon Levensverzekering N.V., geen afslag voor kredietrisico op te nemen ultimo 2020.

Vorderingen en schulden uit hoofde van herverzekering worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Vorderingen en overlopende activa

De vorderingen en overlopende activa zijn gewaardeerd tegen nominale waarde. Alle vorderingen hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar.

Overige activa

De liquide middelen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde. Onder de liquide middelen worden opgenomen die kasmiddelen en tegoeden op bankrekeningen die onmiddellijk dan wel op korte termijn opeisbaar zijn. De liquide middelen staan ter vrije beschikking van het pensioenfonds. De liquide middelen met betrekking tot beleggingsactiviteiten zijn eveneens onder deze post verantwoord.

Stichtingskapitaal en reserves

De algemene reserve wordt bepaald door het bedrag dat resteert nadat alle actiefposten en posten van vreemd vermogen en verplichtingen inclusief alle technische voorzieningen in de balans zijn opgenomen. Het Vrije Depot I is onder andere bedoeld voor indexatie van de aanspraken en rechten opgebouwd voor 2015 en het Vrije Depot II is verbonden aan de aanspraken en rechten opgebouwd vanaf 2015.

De garantiekostenreserve was bedoeld als reserve voor de aan Aegon te betalen garantiekosten indien deze niet door de werkgever of uit de overrente uit dat betreffende jaar betaald kunnen worden. Deze is opgenomen in de “Kostenreserve 2016-2020”. Uit deze reserve worden gedurende de periode 2016-2020 de kosten betaald, die niet in het contract met Aegon zijn opgenomen, zoals accountantskosten, kosten voor DNB en AFM, cursuskosten, garantiekosten “nieuw geld” etc.

Dit is conform het bestuursbesluit van maart 2017.

De reserve is begin 2016 gevormd met gelden uit het eigen vermogen, garantiekosten reserve en het Vrije Depot, in totaal 3.600. In 2020 zijn de kosten groot 1.142 (2019: 926, 2018: 577, 2017: 492, 2016: 463) in mindering gebracht op deze reserve, waardoor deze reserve op nihil uit is gekomen ultimo 2020.

Voorziening Pensioen Verplichtingen (VPV)

De voorziening pensioenverplichtingen (VPV) wordt gewaardeerd tegen actuele waarde (marktwaarde). De actuele waarde wordt bepaald op basis van de contante waarde van de beste inschatting van toekomstige kasstromen die samenhangen met op de balansdatum onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen. Onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen zijn de

opgebouwde nominale aanspraken en de onvoorwaardelijke (toeslagen) toezeggingen. De contante waarde wordt bepaald met gebruikmaking van de marktrente. De marktrente is op basis van de rentetermijnstructuur zoals voorgeschreven door DNB.

Bij de berekening van de VPV is uitgegaan van de op de balansdatum geldende pensioenreglementen en van de over de verstreken deelnemersjaren verworven aanspraken. Jaarlijks wordt door het bestuur besloten of en zo ja, in hoeverre de opgebouwde pensioenaanspraken worden verhoogd. Alle per balansdatum bestaande toeslagbesluiten (ook voor toeslagen na balansdatum voor zover sprake is van ex ante condities) zijn in de berekening begrepen. Er wordt geen rekening gehouden met toekomstige salarisontwikkelingen.

Bij de berekening van de voorziening wordt rekening gehouden met de premievrije pensioenopbouw in verband met invaliditeit op basis van contante waarde van de premies waarvoor vrijstelling is verleend wegens arbeidsongeschiktheid.

Bij de bepaling van de actuariële uitgangspunten wordt uitgegaan van voor de toezichthouder acceptabele grondslagen, waarbij rekening wordt gehouden met de voorzienbare trend in overlevingskansen.

De berekeningen zijn uitgevoerd op basis van de volgende actuariële grondslagen en veronderstellingen:

- Marktrente: gebaseerd op de DNB-rentetermijnstructuur.
- Overlevingstafels: AG prognosetafels 2020 zonder leeftijdsterugstelling.
- Op de overlijdenskansen worden correctiefactoren toegepast, vastgesteld met behulp van de fonds specifieke ervaringssterfte op basis van het Willis Towers Watson ervaringssterftemodel 2020.
- Indexering van de premievrije en ingegane pensioenen vindt jaarlijks plaats.
  - Gewezen deelnemers en gepensioneerden, van wie het dienstverband voor 1 januari 2002 is beëindigd:
Op pensioenen en aanspraken op grond van slapersrechten wordt bovengenoemde indexatie toegekend op basis van de CAO loonindex (categorie volwassen werknemers in het particuliere bedrijf per maand inclusief bijzondere beloningen, eerste publicatie) volgens het CBS (juli), maar cumulatief gemaximeerd op een percentage van 3% per jaar. Deze indexatie is tot een maximum van 3% cumulatief onvoorwaardelijk en is opgenomen in de voorziening.
  - Deelnemers, gewezen deelnemers en gepensioneerden, die na 1 januari 2002 actief zijn (geweest):
    - Het indexatiepercentage voor pensioenen opgebouwd **voor** 1 januari 2015 is gebaseerd op de stijging van de CPI prijsindex (niet afgeleid) volgens het CBS (oktober). Deze indexatie vindt niet plaats indien de financiële positie van Vrije Depot I van het Fonds zich dwingend tegen die aanpassing verzet. Het Pensioenfondsbestuur beslist in hoeverre de pensioenaanspraken worden aangepast. Toegekende indexaties worden ingekocht bij de verzekeraar. De indexatie van deze opgebouwde aanspraken is derhalve voorwaardelijk.
    - Het indexatiepercentage voor pensioenen opgebouwd **na** 1 januari 2015 is gebaseerd op de stijging van de CPI prijsindex (niet afgeleid) volgens het CBS (oktober). Deze indexatie vindt niet plaats indien de financiële positie van Vrije Depot II van het Fonds zich dwingend tegen die aanpassing verzet. Het Pensioenfondsbestuur beslist in hoeverre de pensioenaanspraken worden

aangepast. Toegekende indexaties worden ingekocht bij de verzekeraar. De indexatie van deze opgebouwde aanspraken derhalve voorwaardelijk.

- Voor uitgesteld partnerpensioen, behorend bij ingegaan pensioen, wordt het systeem van bepaalde partner gehanteerd. Voor uitgesteld partnerpensioen, behorend bij niet ingegaan pensioen wordt het systeem van onbepaalde partner gehanteerd. Het leeftijdsverschil tussen man en vrouw is gesteld op drie jaar (man ouder). Als er op de pensioendatum geen partner is, kan het partnerpensioen voor zover opgebouwd ná 2001 worden omgezet in ouderdompensioen.
- Onder de Technische voorzieningen, voor risico herverzekeraar, is een post excassovoorziening opgenomen. Als voorziening wordt steeds 1% van de VPV, exclusief de schadereserve, genomen.
- Aanvullend wordt er, voor risico van het fonds, een bedrag gereserveerd als voorziening uitvoeringskosten ter grootte van 5 keer de begrote kosten voor het pensioenfonds, zonder de kosten in het herverzekeringcontract met Aegon.
- Bij de bepaling van de pensioenopbouw voor arbeidsongeschikten deelnemers is uitgegaan van geen revalidatiekans.

Het 'minimaal vereist eigen vermogen' bedraagt voor een volledig 'herverzekerd' contract 1% van het herverzekerde bedrag op marktwaarde. Het Pensioenfonds NLR voldoet hier aan.

De garantievoorziening van 2.655 die bij de herverzekeraar staat is in 2020 in mindering gebracht op de reserveverzwaring.

In 2019 is een inhaalindexatie uitgevoerd, waarbij de inkoop op markttarieven heeft plaatsgevonden. Het verschil in garantiekosten is door de herverzekeraar als garantiereserve opgenomen op de balans. Deze reserve (320) is, net als de garantievoorziening, in mindering gebracht op de reserveverzwaring.

Baten en lasten

Baten en lasten worden zoveel mogelijk toegerekend naar de periode waarop ze betrekking hebben.

Premie (zie ook post 9)

De kostendekkende premie op basis van de marktwaarde 2020 bedraagt 8.403 (2019: 8.433). De kostendekkende premie op basis van de fondsgrondslagen is lager dan de betaalde premie van 7.925 (2019: 7.506). In de, aan de sponsor gevraagde, premie is 1% opslag opgenomen voor solvabiliteit.

De bij de berekening van de premie die door het pensioenfonds aan de verzekeraar verschuldigd is, zijn de gehanteerde sterftekansen ontleend aan de Pensioentafel 2010.

Voor de man geldt (gebaseerd op de sterftekansen van het jaar 2033):

- Voor de pensioendatum:
  - Ouderdomspensioen: één jaar leeftijdsverhoging.
  - Nabestaandenpensioen (opbouw): 5 jaar leeftijdsverhoging.
  - Nabestaandenpensioen (risico): 5 jaar leeftijdsverhoging.
  - Nabestaandenpensioen voor gelijk geslacht: geen aanpassing.
- Na de pensioendatum: geen aanpassingen

Voor de vrouw geldt (gebaseerd op de sterftekansen van het jaar 2036):

- Voor de pensioendatum:
  - Ouderdomspensioen: geen aanpassing.
  - Nabestaandenpensioen (opbouw): 4 jaar leeftijdsverhoging.
  - Nabestaandenpensioen (risico): 5 jaar leeftijdsverhoging.
  - Nabestaandenpensioen voor gelijk geslacht: geen aanpassing.
- Na de pensioendatum: geen aanpassingen

Het leeftijdsverschil tussen man en vrouw voor het tarief van het levenslange partnerpensioen (verzekerd volgens het systeem van onbepaalde partner) wordt berekend naar een uniform leeftijdsverschil van 3 jaar (leeftijd man minus leeftijd vrouw is 3). In het geval van partnerschap, waarbij beide partners van gelijk geslacht zijn, wordt voor de toepassing van het tarief aangenomen dat de medeverzekerde van het andere geslacht is, dan zijn of haar werkelijke geslacht.

De premie is gebaseerd op een ouderdomspensioen met een opbouw van 1,75% per jaar met een maximum van 70%, een opbouw voor een (onbepaalde) partner van 1,225% (zijnde 70% van het ouderdomspensioen) en een wezenpensioen die recht geeft op maximaal 21,5% van het nabestaandenpensioen.

Voor zowel het partnerpensioen als het wezenpensioen wordt daarbovenop een premie betaald voor het risico van overlijden en is alleen geldig bij een actief dienstverband.

De premie van de werkgever aan het pensioenfonds is gebaseerd op de uitvoeringsovereenkomst, waarin is opgenomen dat de premiebijdrage maximaal 29% van de pensioengrondslag bedraagt. De werkgever brengt aan de werknemers 7% van de pensioengrondslag in rekening. De overige 22% draagt hij zelf bij.

Dekkingsgraad

De dekkingsgraad per ultimo 2020 van 115,9% betreft de verhouding tussen het aanwezig eigen vermogen en de contante waarde van de pensioenverplichtingen.

In 2015 is de beleidsdekkingsgraad als meetinstrument toegevoegd. De definitie van beleidsdekkingsgraad is het gemiddelde van de 12 laatst maandelijks gerapporteerde dekkingsgraden. Het Fonds is volledig herverzekerd en heeft daardoor geen verplichting tot het maandelijks rapporteren van een dekkingsgraad. DNB heeft daarop aangegeven dat voor volledig herverzekerde fondsen de te publiceren beleidsdekkingsgraad gelijk is aan de werkelijke dekkingsgraad van 31 december 2020. Door deze aanwijzing is de beleidsdekkingsgraad van het Fonds voor 2020 115,9%.

Grondslagen kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is conform de directe methode opgesteld. Alle ontvangsten en uitgaven worden hierbij als zodanig gepresenteerd.

7.2 Toelichting op de balans

(1) Beleggingen voor risico Pensioenfonds

Aandelen	2020		2019	
Het verloop van deze post is als volgt:				
Stand primo boekjaar	41.236		39.928	
Aankopen	5		-	
Verkopen	-/-	7.977	-/-	8.035
Herwaardering		4.117		9.343
Stand ultimo boekjaar		37.381		41.236

De aandelen ultimo 2020 zijn allemaal “Beursgenoteerde en niet-beursgenoteerde aandelenbeleggingsfondsen”.

Vastgoed	2020		2019	
Het verloop van deze post is als volgt:				
Stand primo boekjaar	2.795		2.948	
Aankopen	53		67	
Verkopen	-/-	653	-/-	824
Herwaardering	-/-	408		604
Stand ultimo boekjaar		1.787		2.795

Het gedeelte van de beleggingen die in AAM welke de bestemming “vastgoed” heeft, zijn belegd in de categorie “Indirecte vastgoedbeleggingen”.

Vastrentende waarden	2020		2019	
Het verloop van deze post is als volgt:				
Stand primo boekjaar	63.552		67.921	
Aankopen	1.317		4.647	
Gerealiseerde beleggingsresultaten	-/-	3	-/-	3
Niet gerealiseerde directe beleggingsresultaten	-/-	143	-/-	133
Verkopen	-/-	1.946	-/-	7.144
Aflossingen	-/-	2.055	-/-	1.993
Herwaardering		1.077		257
Stand ultimo boekjaar		61.799		63.552

De obligaties zijn in 2006 aangekocht om de kosten voor de inflatieswap jaarlijks te kunnen betalen.

De vastrentende waarden ultimo 2020 bestaan uit obligaties 10.569 (2019: 12.595) en beursgenoteerde en niet beursgenoteerde beleggingsinstellingen die beleggen in vastrentende waarden 51.230 (2019: 50.956).

Derivaten	2020		2019	
Het verloop van deze post is als volgt:				
Stand primo boekjaar	-/-	3.905	-/-	3.873
Verkopen		-		-
Aankopen		-		-
Herwaardering		90	-/-	32
Stand ultimo boekjaar	-/-	3.815	-/-	3.905

In het contract met ABN AMRO inzake de inflatieswap is afgesproken dat bij een negatieve waarde van de swap boven de 500 collateral gestort moet worden. Dit betekent dat bij een negatieve waarde het Fonds een deel van de obligaties op een separate bankrekening stort, zodat bij een mogelijk faillissement van het Pensioenfonds de ABN AMRO over deze obligaties kan beschikken. Als de waarde van de inflatieswap weer stijgt, worden deze obligaties weer terug gestort. Op 31 december 2020 was er aan collateral een bedrag van 4.804 (2019: 4.200) gestort.

Een overzicht van de vermogensontwikkeling beleggingen voor risico Pensioenfonds is geplaatst in bijlage C van dit verslag.

Overige toelichtingen beleggingen

De bepaling van de waardering van de beleggingen kan als volgt uitgesplitst worden:

	Genoteerde marktprijzen	Onafhankelijke taxaties	NCW berekening	Andere methode	Totaal
Per 31 december 2020					
Aandelen	-	-	-	37.381	37.381
Vastgoed		-	-	1.787	1.787
Obligaties	10.569	-	-	51.230	61.799
Beleggingen exclusief derivaten	10.569	-	-	90.398	100.967
Derivaten	-	-	-/-	3.815	- -/- 3.815
Totaal inclusief derivaten huidig jaar	10.569	-	-/-	3.815	90.398

	Genoteerde marktprijzen	Onafhankelijke taxaties	NCW berekening	Andere methode	Totaal
Per 31 december 2019					
Aandelen	-	-	-	41.236	41.236
Vastgoed		-	-	2.795	2.795
Obligaties	12.596	-	-	50.956	63.552
Beleggingen exclusief derivaten	12.596	-	-	94.987	107.583
Derivaten	-	-	-/-	3.905	- -/- 3.905
Totaal inclusief derivaten vorig jaar	12.596	-	-/-	3.905	94.987

Bij de bepaling van de waardering van de beleggingen zijn de volgende uitgangspunten gebruikt:

Genoteerde marktprijzen

Beleggingen met genoteerde marktprijzen worden verhandeld op een actieve markt. Hieronder vallen obligaties en beursgenoteerde aandelenbeleggingsfondsen. Tevens zijn de beleggingen in beleggingsfondsen opgenomen in deze categorie, daar het beursgenoteerde fondsen betreffen.

Netto contante waardeberekeningen

De netto contante waarde methode (NCW) wordt gehanteerd voor de inflatieswap en wordt uitgevoerd door ABN AMRO Bank N.V.

Andere methode

Onder de andere methode zijn de beleggingen in niet-beursgenoteerde beleggingsfondsen opgenomen. De waardering is bepaald op basis van de door de vermogensbeheerder berekende intrinsieke waarde, die de actuele waarde van de onderliggende beleggingen representeert.

Door het Fonds wordt niet belegd in de premiebijdragende (aangesloten) onderneming en er worden door het Fonds geen beleggingen uitgeleend.

(2) Herverzekeringsdeel technische voorzieningen

De marktwaarde van de beleggingen inclusief liquiditeiten in de beleggingsportefeuille, 490.904 (2019: 489.284) in het herverzekeringsdepot is ten opzichte van de marktwaarde van de Voorziening Pensioenverplichtingen (VPV), 617.587 (2019: 568.006) 126.683 te laag (2019: 78.722 te laag).

Dit verschil heeft 2 oorzaken: enerzijds wordt de Voorziening Pensioenverplichtingen bepaald op basis van de grondslagen die het Pensioenfonds hanteert, anderzijds worden de beleggingen aangesloten bij de voorziening van het depot van Aegon. Deze 2 waarderingen lopen uiteen, maar in de herverzekeringsovereenkomst is vastgelegd dat Aegon garant staat voor het verschil. Daarnaast heeft Aegon voor het onvoorwaardelijke stijgende deel van de voorziening een reservering aangehouden op andere grondslagen. Ook deze reservering verschilt van de fondsgrondslagen.

Ultimo 2020 zijn alle pensioenverplichtingen op basis van de herverzekeringsvoorwaarden (4% rekenrente, Pensioentafel 2010) verzekerd.

De herverzekeringsovereenkomst heeft als ingangsdatum 1 januari 2016 en loopt tot en met 31 december 2020.

Vanaf 1 januari 2016 betaalt het Fonds een vergoeding voor garantiekosten ter grootte van 0,920% van de overrentedelende voorziening, welke opgebouwd is vanaf 1 januari 2016. Voor de voorziening opgebouwd voor 2016 wordt een vergoeding voor rentegarantie van 0,452% van de betreffende overrentedelende voorziening op de overrente in mindering gebracht.

De voorziening excassokosten behorende bij de herverzekerde voorzieningen is 1,0%. Per ultimo 2020 bedraagt de voorziening excassokosten 6.102 (2019: 5.613).

De herverzekerder heeft de tegenover de (herverzekerde) pensioenverplichtingen staande beleggingen ondergebracht in een gesepareerd beleggingsdepot. Het herverzekeringscontract kent grondslagen voor waardering en resultaatbepaling welke bepalend zijn voor de door de herverzekerder uit te keren overrente.

Het Fonds ontvangt jaarlijks de positieve overrente die wordt gerealiseerd. Een eventuele negatieve overrente wordt verrekend met positieve overrentes van toekomstige jaren. Wanneer

cumulatief weer een positief saldo bereikt wordt, wordt dat aan het Fonds uitgekeerd. Dit jaar (2020) is opnieuw sprake van een negatieve overrente. De berekening van de totale overrente wordt toegelicht in paragraaf 2.4.

Het Fonds ontvangt eens per 5 jaar, na afloop van de contractperiode, 60% van de positieve technische winst die wordt gerealiseerd. In 2023 zal een afrekening over de periode 2016-2020 worden opgesteld, omdat het nieuwe herverzekeringscontract bij Aegon niet een gesepareerd depot contract is en er geen technisch resultaat meer wordt gedeeld. Een eventueel negatief saldo wordt niet verrekend. In paragraaf 2.5 is een opstelling tot en met 2020 opgenomen.

Het herverzekeringscontract is op 31 december 2020 afgelopen en er is per 1 januari 2021 een nieuw herverzekeringscontract voor 2 jaar gesloten. Er is geen bijbetalingsverplichting door het Fonds aan Aegon, zodat het contract ons kwalificeert als “volledig herverzekerd” in de zin van de door DNB opgestelde regels.

In het contract met Aegon is ook de mogelijkheid opgenomen om de beleggingen en de rechten en plichten uit hoofde van de verzekeringen over te dragen aan het pensioenfonds. In de uitvoeringsovereenkomst met de werkgever is vastgelegd dat het pensioenfonds de pensioenaanspraken herverzekerd. Als er voor waardeoverdracht wordt gekozen, zullen de beleggingen en de rechten en plichten naar een andere verzekeraar worden overgedragen, zodat de status van het pensioenfonds volledig herverzekerd blijft.

Voor nieuwe aanspraken zullen nieuwe afspraken moeten worden vastgelegd.

Voor de beleggingen wordt een gesepareerd beleggingsdepot aangehouden en daarin hebben het afgelopen jaar de volgende transacties plaatsgevonden. Indien de waarde van het gesepareerde beleggingsdepot onvoldoende is, zal Aegon uit hoofde van de volledigheid van de herverzekering garant staan voor het restant van de waarde.

Fonds	Aegon SAF Fixed Income	Aegon SAF SLM	Aegon SAF Equity	Totaal
--vorig boekjaar--				
Balanswaarde	346.831	37.753	104.700	489.284
--mutaties boekjaar--				
Aankopen	19.331	-	6.358	25.689
Verkopen & Aflossingen	-/- 10.537	-	-/- 4.028	-/- 14.565
Herwaardering	4.000	17.686	4.502	26.188
--einde boekjaar--				
Balanswaarde	359.625	55.439	111.532	526.596
in %	68,3	10,5	21,2	100,0

Fonds	Aegon SAF Fixed Income	Aegon SAF SLM	Aegon SAF Equity	Totaal
--eind 2018--				
Balanswaarde	309.862	38.088	78.425	426.375
--mutaties boekjaar--				
Aankopen	41.374	-	10.997	52.371
Verkopen & Aflossingen	-/- 14.196	- -/-	1.183	-/- 15.379
Herwaardering	9.791	-/- 335	16.461	25.917
--eind 2019--				
Balanswaarde	346.830	37.753	104.701	489.284
in %	70,9	7,7	21,4	100,0

* exclusief liquiditeiten voor beleggingen (2020: -3.362; 2019: -1.742).

In bijlage C wordt een nadere toelichting gegeven op de beleggingen in het gesepareerde depot.

(3) Vorderingen en overlopende activa

Vorderingen uit herverzekering	2020	2019
Nog te ontvangen overrente	-	-
Rek.courant AEGON risico Pensioenfonds	4.773	4.160
	4.773	4.160

Betalingsverkeer met de Werkgever

De premies worden als percentage van de pensioengrondslag berekend en per kwartaal achteraf overgemaakt. De verschuldigde bijdrage van de werkgever en werknemers van het 4de kwartaal (2.016 (2019: 1.896)) is onder debiteuren opgenomen.

(4) Overige activa

Onder de liquide middelen worden opgenomen die kasmiddelen en tegoeden op bankrekeningen die onmiddellijk dan wel op korte termijn opeisbaar zijn. De ontwikkeling is te vinden in het kasstroomoverzicht.

(5) Stichtingskapitaal en reserves

Algemene reserve	2020	2019
Stand primo boekjaar	2.963	1.716
Uit resultaatbestemming	733	1.247
Stand ultimo boekjaar	3.696	2.963

Kostenreserve 2016-2020	2020		2019
Stand primo boekjaar		1.142	2.068
Kosten ten laste van reserve	-/-	1.142	-/- 926
Stand ultimo boekjaar		-	1.142

Voor de kosten buiten het contract met Aegon om, zoals accountantskosten, garantiekosten, adviseurskosten en andere kosten, is een reserve gevormd, zodat de ontvangen bijdrage van de werkgever en de werknemers kan worden gebruikt voor de inkoop van pensioenaanspraken.

Ontwikkeling Vrije Depot I

Vrije Depot I	2020		2019
Stand primo boekjaar		90.594	89.391
Rendement vrije reserve AEAMfondsen		4.452	11.795
Technisch resultaat		-	-
Toevoeging 3% surplus		1.248	1.271
Swapopbrengst		1.309	2.083
Opbrengst obligaties inzake swap	-/-	3	-/- 3
Restitutie vermogensbeheer		-	-
Overrente		-	-
Garantiekosten		-	-
Overige rentekosten		-	-
Swapkosten	-/-	2.055	-/- 1.993
Indexering t/m sept. boekjaar	-/-	3.836	-/- 11.785
		91.709	90.759
Niet gerealiseerde koersverschillen	-/-	143	-/- 133
Niet gerealiseerde waarde van de swap		90	-/- 32
		91.656	90.594

In december 2002 is in de extra algemene deelnemersvergadering besloten de indexering voor de slapers en gepensioneerden niet meer te herverzekeren maar te financieren uit het Vrije Depot I, welke onder andere gevoed wordt uit de overrente. Zie bijlage B voor een nadere specificatie.

In december van 2020 is besloten om een indexatie van 0,61% toe te kennen. Dit is 50% van de stijging van de CPI (niet afgeleid) over een periode van 12 maanden. Een opstelling van de indexeringen in de loop van de tijd treft u aan onder 2.1.

Ontwikkeling Vrije Depot II

Voor de aanspraken opgebouwd vanaf 1 januari 2015 is een middelloon regeling van toepassing, die wordt geïndexeerd als er een overschot is uit de premie in die periode, nadat alle garantiepremies voor deze aanspraken zijn voldaan. In 2021 is de contante waarde van de toekomstige garantiepremies bepaald. Deze wordt in 2021 in mindering gebracht op Vrije Depot II.

Vrije Depot II		2020		2019
Stand primo boekjaar		2.679		2.366
Af				
Koopsom inkoop aanspraken	-/-	6.972	-/-	6.946
Solvabiliteitsopslag	-/-	70	-/-	69
Administratiekosten Aegon	-/-	56	-/-	56
Overige kosten, waaronder garantiekosten	-/-	703	-/-	491
Bij: Rendement beleggingen Vrije Depot II		132		312
Ontvangen premie		7.925		7.505
Geen negatieve toevoeging aan depot		-		58
Stand ultimo boekjaar		2.935		2.679

In Bijlage B is ook van dit Vrije Depot II een de nadere specificatie opgenomen.

Technische voorzieningen

(6) Technische voorzieningen voor risico Herverzekeraar

De voorziening voor pensioenverplichtingen op marktwaarde is als volgt samengesteld:

	2020	2019
Actieve deelnemers, inclusief arbeidsongeschikten	238.607	219.501
Gewezen deelnemers	107.739	96.532
Pensioen ontvangende deelnemers	265.139	246.360
	611.485	562.393
Excasso voorziening Herverzekeraar	6.102	5.613
	617.587	568.006

In onze uitvoeringsovereenkomst met het NLR is vastgelegd dat alle aanspraken volledig worden herverzekerd bij Aegon. Hierdoor is ons minimaal vereist eigen vermogen 101% van de voorziening pensioenverplichtingen.

Het vermogen, dat als basis wordt gehanteerd voor de berekening van de dekkingsgraad, bedraagt ultimo 2020: 717.771. De dekkingsgraad ultimo 2020 is 115,9% (2019: 116,9%). Ultimo 2020 is, evenals ultimo 2019, sprake van een reserveoverschot. Een opstelling inzake de dekkingsgraad staat onder 2.3.6.

Voor het verloopoverzicht van de technische voorzieningen wordt verwezen naar toelichting 15.

(7) Overige technische voorzieningen voor risico Fonds

Voorziening uitvoeringskosten

De voorziening uitvoeringskosten is in 2019 berekend op basis van de verwachte kosten bij liquidatie. Als er geen herverzekeringsovereenkomst meer is, zal het Fonds liquideren. Alle kosten die buiten Aegon om worden gemaakt, zullen nog een periode doorlopen, totdat een liquidatie is voltooid. In 2020 is geen aanpassing gemaakt in de hoogte van deze voorziening.

	2020	2019
Voorziening uitvoeringskosten	1.897	1.897
	1.897	1.897

(8) Overige schulden en overlopende passiva voor rekening Pensioenfonds

Derivaten

Dit betreft de marktwaarde van de inflatieswap per ultimo 2020 van 3.815 negatief (2019: 3.905 negatief). De negatieve marktwaarde van de inflatieswap kan worden verklaard doordat de inflatieverwachting tot 2025 lager is dan 3,1%.

De notional amount (basisbedrag waarvoor de swap is afgesloten) voor 2020 bedroeg 66.022 (2019: 64.098). Dit bedrag loopt tot 2025 op tot 67.428. Deze bedragen zijn gebaseerd op het indertijd verwachte indexatievolume voor pensioengerechtigden. De waarde van de SWAP is gelijk aan het verschil van de de verwachte prijsindex (CPI, Nederland) van de verschillende jaren maal de notional van het betreffende jaar verminderd met de vaste vergoeding van het Fonds aan de bank van 3,1% van de toekomstige notionals.

Overige schulden en overlopende passiva:

	2020	2019
Waarde overdracht	16	16
Onverplichte toeslagen	11	11
Overig	3.756	10.445
Totaal	3.783	10.472

De overige schulden in 2020 (2019) hebben betrekking op de nog te betalen koopsom voor de indexatie per 1 januari 2021 (2020) van 3.610 (2019: 10.300).

Niet in de balans opgenomen verplichtingen

Op de ingegane pensioenen van oud deelnemers, die pensioen genieten op grond van de pensioenregeling van voor 1 januari 1975 worden onverplichte toeslagen uitgekeerd. Naar verwachting bedragen deze toeslagen totaal 70 (2019: 75). De groep uit 5 nabestaanden.

Verbonden partijen

De aangesloten werkgever, bestuurders van de aangesloten werkgever en de bestuurders van het pensioenfonds zijn te kwalificeren als verbonden partijen. Voor de bezoldiging van de bestuurders van het pensioenfonds wordt verwezen naar de toelichting ‘bestuurdersbeloning’ in de toelichting op de staat van baten en lasten. Bestuurders nemen deel aan de pensioenregeling van het fonds. Ultimo 2020 zijn er geen leningen verstrekt aan of vorderingen op bestuurders van het pensioenfonds. Inzake de uitvoeringsovereenkomst tussen het pensioenfonds en de aangesloten werkgever met betrekking tot de financiering van de aanspraken en de uitvoering van de pensioenregeling geldt dat de aangesloten werkgever zich jegens het pensioenfonds bij overeenkomst (de zogenaamde uitvoeringsovereenkomst) hebben verbonden tot het betalen van de ingevolge de geldende ABTN verschuldigde pensioenpremie.

Risicoparagraaf

Risico's en beheersing van risico's

Bij het bepalen van het beleid en het nemen van belangrijke besluiten maakt het bestuur een afweging tussen risico, rendement en beheersing van de risico's. Daarbij heeft het bestuur grenzen (risicobereidheid) gedefinieerd aan de omvang van de risico's.

Het bestuur heeft in 2020 zijn risico analyse geactualiseerd. De uitkomsten van deze analyse vormen mede de basis voor het beleid van het fonds voor de komende jaren. Het beleid is vastgelegd in de ABTN van het fonds.

Het systeem van risicomanagement voldoet aan de eisen van het bestuur. Regelmatig worden de risico's geanalyseerd en eventuele nieuwe risico's beoordeeld en vastgelegd.

De meest significante risico's voor het fonds die het bestuur heeft onderkend staan hieronder beschreven.

Renterisico

Het renterisico is het risico dat verband houdt met een verandering van de rente. Zowel de vastrentende beleggingen als de verplichtingen en in mindere mate de overige activa en passiva zijn gevoelig voor fluctuaties in de marktrente. Voor de volledig verzekerde aanspraken ligt dit risico bij Aegon. Het fonds dekt renterisico's gedeeltelijk af middels een SLM fonds ('Strategic Liability Matching fund'), een fonds om het renterisico voor een gemiddeld Nederlands pensioenfonds zo goed mogelijk af te dekken, met minimalisering van het curverisico (het gevolg van een andere beweging van de lange rente dan van de korte rente).

Beleggingsrisico

Het beleggingsrisico is het risico van een daling van de waarde van de beleggingen zoals aandelen en andere beleggingsinstrumenten. Het Bestuur neemt ten aanzien van zijn beleggingsstrategie een defensief standpunt in. Het belangrijkste middel om het nominale

pensioen te kunnen garanderen is de herverzekering van het pensioendepot dat het Fonds met AEGON is aangegaan. Binnen dit depot heeft het bestuur gekozen voor SAF 80 (vast rentend) /20 (zakelijke waarden) fonds.

Voor de beleggingen voor risico van het fonds is een verhouding van 60 (vastrentend)/40 (zakelijke waarden) afgesproken. In deze overweging is meegenomen dat deze beleggingen een zo groot mogelijke kans moeten bieden om de indexatie aan slapers en gepensioneerden te geven, maar daarnaast ook de indexatie van de actieven niet uit het oog te verliezen.

Verzekeringstechnisch risico

Het verzekeringstechnisch risico omvat de risico's van negatieve resultaten op de actuariële grondslagen die worden gebruikt bij de vaststelling van de technische voorzieningen. Het belangrijkste risico in dit kader is de ontwikkeling van de levensverwachting. Regelmatig (eens in de 2 en voor het laatst in 2020) voert het bestuur een onderzoek uit naar de overlevingsgrondslagen.

Indexatierisico

Het indexatierisico komt voort uit het feit dat prijs- of looninflatie leidt tot de wens om te komen tot indexatie van de opgebouwde pensioenrechten en -aanspraken. De voorziening pensioenverplichtingen heeft alleen betrekking op de opgebouwde nominale pensioenverplichtingen, omdat de indexatieambitie voorwaardelijk is. De verwachte toekomstige indexatie heeft daarom geen gevolgen voor de voorziening pensioenverplichtingen. Wanneer het Bestuur in enig jaar besluit om te indexeren, heeft dat natuurlijk wel gevolgen voor de stijging van de voorziening pensioenverplichtingen in dat jaar. Het risico wordt mede beheerst door de discretionaire bevoegdheid van het Bestuur jaarlijks te besluiten of, en zo ja in welke mate indexatie zal plaatsvinden.

Liquiditeitsrisico

Het liquiditeitsrisico is het risico dat het Pensioenfonds over onvoldoende liquide middelen beschikt om de lopende betalingen, waaronder de pensioenuitkeringen, te kunnen verrichten. Aangezien het Pensioenfonds volledig herverzekerd is en de taak voor betalingen van onder andere de pensioenen heeft uitbesteed aan de herverzekeraar speelt dit probleem in mindere mate.

Kredietrisico

Hierbij wordt het risico verstaan dat een tegenpartij niet aan de betalingsverplichtingen kan voldoen. Het belangrijkste deel van dit risico ligt hierbij de vastrentende beleggingen zoals obligaties. Door spreiding aan te brengen over verschillende tegenpartijen wordt dit risico zo beheersbaar mogelijk gemaakt.

Operationeel risico

Het operationeel risico is het risico dat problemen ontstaan door niet afdoende of falende interne processen, menselijk gedrag of andere (externe) gebeurtenissen. Dit soort risico's wordt afgedekt door een veelheid van elkaar aanvullende maatregelen. Consequente controle van de gegevens die worden aangeleverd/vervaardigd door de verschillende partijen (werkgever, adviseur(s) en herverzekeraar) beperken en voorkomen fouten. Voor wat betreft de deskundigheid van de bij het Pensioenfonds betrokken personen geldt dat de deskundigheid een doorlopend onderwerp van aandacht is. Met regelmaat worden seminars bezocht en worden cursussen gevolgd.

Uitbestedingsrisico

Het fonds besteedt de pensioenuitvoering en vermogensbeheer uit aan AEGON. Het uitbestedingsrisico is het risico dat de continuïteit, integriteit en/of kwaliteit van de uitbestede werkzaamheden wordt geschaad. Om dit risico te beheersen, heeft het fonds conform de Pensioenwet beleid vastgesteld over de beheersing van risico's die samenhangen met de uitbesteding van bedrijfsprocessen. Voor het fonds bestaat het uitbestedingsrisico vooral uit het risico dat AEGON niet handelt volgens het verstrekte mandaat. Om dit risico te beheersen zijn duidelijke voorwaarden contractueel vastgelegd en uitgewerkt in een Service Level Agreement (SLA).

Compliance risico's (wettelijk-, integriteit- en juridisch risico)

De compliance risico's omvatten o.a. het risico dat niet of niet tijdig de consequenties van (veranderende) wet- en regelgeving worden onderkend, waardoor wet- en regelgeving op onderdelen worden overtreden. Het voldoen aan wet- en regelgeving alsmede aanpassingen door wijzigingen daarin kunnen onder meer resulteren in (al dan niet structureel) hogere kosten inclusief veranderingskosten. Ook kan nieuwe wetgeving van invloed zijn op waarderingen en/of het financiële beleidskader. Het fonds beoogt het eerste te beheersen door onder meer het kennis nemen van ontwikkelingen (inclusief permanente educatie) en het inrichten van bestuurlijke processen/beheers kaders. Het tweede vormt voor het fonds een extern gegeven, waarop het fonds zo goed mogelijk beoogt in te spelen.

Daarnaast omvat het ook het risico dat interne regelgeving, zoals de gedragscode en beleggingsrichtlijnen, niet wordt nageleefd. Beheersing hiervan vindt plaats door het maken van de afspraken in de SLA met de uitvoeringsorganisatie over de inrichting en naleving van compliance aldaar. Daarnaast heeft het fonds een eigen CO aangesteld, die toeziet op de naleving van de gedragscode door het bestuur van het fonds.

7.3 Toelichting op de staat van baten en lasten over 2020

Baten

(9) Premiebijdragen

	<u>2020</u>	<u>2019</u>
Bijdragen deelnemers	1.913	1.812
Bijdragen werkgever	6.012	5.694
Extra koopsom herstel eindloon	0	58
	<u>7.925</u>	<u>7.564</u>

De bijdrage over het 4^e kwartaal 2020 bedraagt 2.016 (2019: 1.896) en is onder debiteuren (3) als vordering in de balans opgenomen.

De eenmalige bijdrage van de werkgever aan de kosten voor het herstel in van de eindloonregeling zijn in 2018 begroot op 1.600, waarvan 1.400 verantwoord is in 2017 en 200 in 2018 is opgenomen. In 2019 is een voorlopige afrekening geweest van 1.657. De controle van de definitieve afrekening is nog niet afgerond, zodat er nog steeds een finale afrekening moet plaatsvinden. De verwachting is dat het verschil niet meer dan 10 zal bedragen.

De kostendekkende premie inclusief 1% solvabiliteitsopslag bedraagt 8.389 (2019: 7.998).

De feitelijke premie bedraagt 9.067 (2019: 8.433).

De totale gedempte premie bedraagt 8.389 (2019: 7.998).

De feitelijke premie is hoger dan de gedempte premie.

De samenstelling van de kostendekkende premie is als volgt:

	<u>2020</u>	<u>2019</u>
Actuariel benodigde premie	6.971	6.946
Solvabiliteitsopslag	70	69
Opslag voor kosten gefinancierd uit kostenvoorziening	1.142	927
Opslag voor kosten gefinancierd uit premie	220	56
	<u>8.403</u>	<u>7.998</u>

(10) Beleggingsresultaten voor risico Pensioenfonds

<i>Directe beleggingsopbrengsten</i>	<u>2020</u>	<u>2019</u>
Opbrengst obligaties Vrije Depot	49	474
Opbrengst vastgoed Vrije Depot	53	67
Overige interest baten	-/- 6	3
Bruto beleggingsopbrengsten depot	<u>96</u>	<u>544</u>

<i>Indirecte beleggingsopbrengsten</i>		2020		2019
Niet gerealiseerde koersverschillen - vrij vermogen		-		-
- AEAM Aandelen		4.118		9.343
- AEAM Vastgoed	-/-	408		604
- AEAM Obligaties		903		2.430
Toekenning intrestresultaat aan Vrije Depot	-/-	143	-/-	133
Restitutie vermogensbeheer AEGON	-/-	25	-/-	370
		4.445		11.874

Transactiekosten zijn onderdeel van de aan- en verkooptransacties van beleggingen. De transactiekosten op basis van opgave AAM bedroegen in 2020: 49, hetgeen 0,06% van het gemiddeld belegd vermogen bij AAM bedraagt (2019: 93, 0,08%) (Zie paragraaf 2.3.4).

Swapresultaat

Het swapresultaat bestaat uit drie onderdelen zijnde:

- Swapopbrengsten, dat is de inflatie over 2020 zijnde 1,975% inflatie (2019: 3,240%)
- Kosten swap, zijnde 3,1% van de berekeningsgrondslag.
- Niet gerealiseerde swapwaarde, zijnde de mutatie in de waarde in de markt van de Swapovereenkomst per 31 december van het boekjaar ten opzichte van 31 december van vorig boekjaar.

(11) Mutatie herverzekeringsdeel technische voorzieningen

De Mutatie herverzekeringsdeel technische voorzieningen is qua omvang gelijk aan de Mutatie Voorziening Pensioenverplichtingen (toelichting 15).

(12) Baten uit herverzekering

	2020	2019
Uitkeringen deelnemers	15.106	14.238
Waardeoverdrachten	-	93
Diverse afkopen	17	16
	15.123	14.347

(13) Overige baten

	2020	2019
Afkoop kleine pensioenen	-	-
Uitkering uit Voorziening onvoorwaardelijke stijging	1.248	1.271
Overrente huidig jaar	-	-
	1.248	1.271

De teveel verzekerde pensioenen worden uitgekeerd aan het pensioenfonds. Aegon administreert deze te veel verzekerde pensioenen in een voorziening onvoorwaardelijke stijging. Jaarlijks wordt vanuit deze voorziening het teveel verzekerde pensioen bijgeschreven in de rekening courant.

Lasten

(14) Lasten herverzekeringsdeel

Pensioenuitkeringen	2020	2019
Het Pensioenfonds heeft uitgekeerd:		
Pensioenuitkeringen rechtstreeks	15.106	14.238
Afkopen uit waardeoverdracht	0	93
Afkopen via rekening-courant	1	13
Afkopen rechtstreeks	16	4
	15.123	14.348

(15) Mutatie Voorziening Pensioenverplichtingen

Het verloop van de technische voorzieningen is niet beschikbaar op marktwaarde. Omrekening van de technische voorziening op contractgrondslagen vindt plaats op de ultimo boekjaar stand. In onderstaand overzicht is het verloop van de technische voorziening op contractgrondslagen weergegeven met toevoeging van het effect van de omrekening naar marktwaarde.

	2020	2019
Beginstand Contractgrondslagen	298.946	286.898
Correctie	-/-	268
Beginstand Contractgrondslagen	298.678	
Toename		
Benodigde interest	12.147	11.758
Bruto premies	4.039	3.926
Koopsom indexatie	7.827	12.408
Inkomende waardeoverdrachten	66	577
Koopsom affinanciering	17	109
Administratiekostenvergoeding	56	56
Garantiekostenvergoeding	3.022	2.567
Technisch resultaat	-/-	72 -/-
Reserve verzwaring	-	-
Afname		
Vrijval voorziening 3% stijging	-	-
Vrijgestelde premies	-/-	43 -/-
Pensioenuitkeringen	-/-	15.106 -/-
Vrijval excassoopslag	-/-	151 -/-
Uitgaande waardeoverdrachten	-	-/-
Afkopen	-/-	17 -/-
Dienstverlating	-/-	1
Administratiekosten	-/-	56 -/-
Overig	-/-	3.022 -/-
Mutatie per saldo	8.706	12.048
Eindstand contractgrondslagen	307.384	298.946
Omrekening marktwaarde	310.203	269.060
Eindstand technische voorzieningen marktwaarde	617.587	568.006
Mutatie technische voorzieningen marktwaarde	49.581	71.080

De correctie van de beginstand van de voorziening op contractgrondslagen bestaat uit 3 onderdelen: De lasten van de additionele garantievergoeding inhaalindexatie (8) en toevoeging garantiereserve inhaalindexatie (287) zijn vorig jaar niet verwerkt. Daarnaast is de benodigde interest te laag weer gegeven (11.758 moest 11.785 zijn: verschil 27). Het totale verschil bedraagt daardoor 268. De voorziening ultimo 2019 en begin 2020, op basis van de contractsgrondslagen bedraagt 298.678, conform het depotverslag

(16) Lasten voor Pensioenfondsen

Technische lasten

Dit betreft de opbouw van de voorziening uitvoeringskosten.

Pensioenuitkeringen	2020	2019
Niet-verzekerde pensioentoeslagen	11	11
	11	11

Algemene kosten uit herverzekering	2020	2019
Administratiekosten herverzekeraar	56	56
Garantiekosten herverzekeraar	894	577
	950	633

Overige algemene kosten

Hieronder is eveneens een bedrag opgenomen ten laste van het boekjaar voor de externe accountant. Gezien de engagementletter verwacht het Fonds dat de totale kosten over 2020 58 inclusief BTW zal bedragen. (2019: 58). Deze kosten hebben betrekking op de controle van de jaarrekening, verslagstaten en de basisgegevens. De externe accountant en de accountantsorganisatie hebben in 2019 en 2020 geen andere opdrachten uitgevoerd.

Accountantskosten (incl. btw)	2020	2019
Totaal bedrag aan honoraria voor het onderzoek van de jaarrekening (incl. jaars taten en basisgegevens), uitgevoerd door EY	58	58
Totaal bedrag aan honoraria voor andere controleopdrachten, uitgevoerd door EY	-	-
Totaal bedrag aan honoraria voor adviesdiensten op fiscaal terrein, uitgevoerd door EY	-	-
Totaal bedrag aan honoraria voor andere niet-controlediensten, uitgevoerd door EY	-	-
	58	58

Bestuurdersbeloningen en personeelskosten

Er wordt vanaf 1 januari 2020 een kostenvergoeding uitgekeerd aan bestuursleden die niet in dienst zijn van NLR. Deze vergoeding bedraagt in 2020 in totaal 9. In 2019 was er een reiskostenregeling, waar 1 voor is uitgekeerd. Deze kosten zijn opgenomen in de algemene kosten.

Het pensioenfonds had zowel in 2020 als in 2019 geen personeel in dienst.

(17) Resultaatbestemming

	2020		2019
De toevoeging aan de algemene reserve bedraagt	733		1.247
Onttrekking uit reserve Administratiekosten 2016-2020	-/-	1.142	-/-
Toevoeging aan de Vrije Depot I	1.062		1.203
Toevoeging aan Vrije Depot II	256		312
	909		1.836

De specificatie omtrent de toevoeging aan de Vrije Depots I en II is gegeven onder punt 5 van de toelichting op de balans.

De toevoeging aan de algemene reserve bestaat uit de resultante van het resultaat minus de vastgelegde toevoegingen aan de Vrije Depots en de onttrekking uit de reserve administratiekosten. Een groot deel van de toevoeging bestaat uit de beleggingsopbrengsten van dit deel van het vrije vermogen.

Aegon heeft alle risico's, inclusief het risico dat de garantiekosten in enig jaar niet uit de overrente kan worden gedekt.

Statutaire regeling omtrent de bestemming van het saldo van baten en lasten

Ten aanzien van de bestemming van het saldo van baten en lasten is geen bepaling opgenomen in de statuten van het fonds. Het voorstel resultaatbestemming 2020 is opgenomen in de paragraaf van de staat van baten en lasten in de jaarrekening.

Verslaggeving regels kennen twee varianten voor de behandeling van het resultaat boekjaar in de balans: voor resultaatbestemming en ná resultaatbestemming.

De balans wordt opgemaakt ná resultaatbestemming. Dit betekent dat het saldo van baten en lasten, zoals blijkend uit de staat van baten en lasten verwerkt is in de verschillende componenten van het eigen vermogen.

Gebeurtenissen na Balansdatum

- Contract met Aegon.

In december 2020 zijn de belangrijkste tariefsgrondslagen voor een nieuw contract op basis van rentestandscorrectie met Aegon vastgelegd. In 2021 is een concept overeenkomst opgesteld, waarin alle verplichtingen over en weer worden vastgelegd. Dit is ook beschreven in paragraaf 2.2.12 “Ontwikkelingen in 2021”.

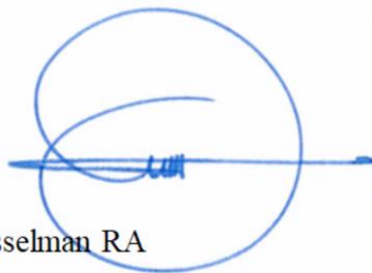
- Wijziging in RTS.

DNB heeft aangegeven dat vanaf 2021 de RTS anders wordt berekend en daardoor structureel lager zal komen te liggen. Deze wijziging heeft invloed op de voorziening verzekeringsverplichtingen en zal een verhogend effect hebben. Omdat we volledig herv verzekerd zijn, zal deze wijziging zowel op de actiefzijde als de passiefzijde van de balans een zelfde effect hebben.

De waardes van het vrije vermogen en de beide Vrije Depots zullen niet worden aangepast door deze wijziging. Door de verhoging van de voorziening, zal wel de dekkingsgraad dalen, maar er zal zeker geen onderdekking ontstaan.

Amsterdam, 10 juni 2021

Het bestuur,

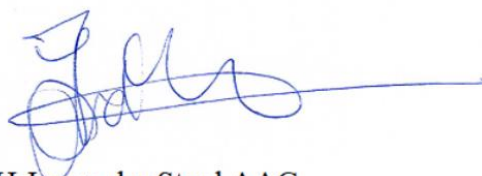

Drs. L.W. Esselman RA
(voorzitter)

Mw. Mr. O.E. van Randwijck
(vice-voorzitter)

C.J. Jansen
(lid)

Mw. H.J. van der Stoel AAG
(secretaris)

M.A. Pielstroom
(penningmeester)

OVERIGE GEGEVENS

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het bestuur van Stichting Pensioenfonds van de Stichting Nationaal Lucht- en Ruimtevaartlaboratorium

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2020

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2020 van Stichting Pensioenfonds van de Stichting Nationaal Lucht- en Ruimtevaartlaboratorium te 's-Gravenhage gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Pensioenfonds van de Stichting Nationaal Lucht- en Ruimtevaartlaboratorium per 31 december 2020 en van het resultaat over 2020 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

De jaarrekening bestaat uit:

- de balans per 31 december 2020
- de staat van baten en lasten over 2020
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie *Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening*.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Pensioenfonds van de Stichting Nationaal Lucht- en Ruimtevaartlaboratorium (hierna: het pensioenfonds) zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Materialiteit

• Materialiteit	• € 7 miljoen (2019: € 6,7 miljoen)
• Toegepaste benchmark	• 1,0% van het pensioenvermogen per 31 december 2020, zijnde het totaal van de technische voorzieningen en het stichtingskapitaal en reserves.
• Nadere toelichting	• Wij hebben voor deze grondslag gekozen omdat dit het vermogen betreft dat de basis vormt voor de berekening van de (beleids)dekkingsgraad. Voor het bepalen van het percentage hebben wij gelet op de financiële

positie van het pensioenfonds en de mate waarin de beleidsdekkingsgraad zich rondom een kritieke grens bevindt. Gelet op het reserveoverschot hebben wij de materialiteit gesteld op 1,0% van het pensioenvermogen. De wijze waarop wij de materialiteit hebben bepaald, is niet gewijzigd ten opzichte van voorgaand boekjaar.

Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn.

Wij zijn met het bestuur overeengekomen dat wij aan het bestuur tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven €350.000 rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.

De kernpunten van onze controle

In de kernpunten van onze controle beschrijven wij zaken die naar ons professionele oordeel het meest belangrijk waren tijdens onze controle van de jaarrekening. De kernpunten van onze controle hebben wij met het bestuur gecommuniceerd, maar vormen geen volledige weergave van alles wat is besproken.

In vergelijking met voorgaand jaar, hebben wij geen wijzigingen aangebracht in de kernpunten van onze controle.

Wij hebben onze controlewerkzaamheden met betrekking tot deze kernpunten bepaald in het kader van de jaarrekeningcontrole als geheel. Onze bevindingen ten aanzien van de individuele kernpunten moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen over deze kernpunten.

• Herverzekering van de pensioenverplichtingen

• Risico

De pensioenverplichtingen zijn volledig herverzekerd bij Aegon Levensverzekering N.V. Het herverzekeringsdeel technische voorzieningen betreft een significante post in de balans van het pensioenfonds.

Het pensioenfonds heeft de waarderingsgrondslagen voor het herverzekeringsdeel technische voorzieningen beschreven in toelichting 7.1 'Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling' en een nadere beschrijving opgenomen in paragraaf 7.2 onder toelichting 2 'Herverzekeringsdeel technische voorzieningen'.

Het in het kader van onze jaarrekeningcontrole in aanmerking genomen risico is dat het herverzekeringsdeel technische voorzieningen niet juist is gewaardeerd of toegelicht.

• Onze controleaanpak

- Wij hebben de gehanteerde waarderingsgrondslagen geëvalueerd en controlewerkzaamheden uitgevoerd op de waardering van het herverzekeringsdeel technische voorzieningen per 31 december 2020. Daartoe zijn wij de voorwaarden in het herverzekeringscontract en de kredietwaardigheid van de herverzekeraar nagegaan.

- Voor zover relevant voor onze controle van de jaarrekening, hebben wij de werking van interne beheersmaatregelen bij de herverzekeraar getoetst op basis van de ontvangen Standaard 3402 type II rapportage. Verder hebben wij gegevensgerichte werkzaamheden uitgevoerd zoals cijferanalyses en deelwaarnemingen gericht op de uitkomsten van de relevante financiële informatiestromen.

	<ul style="list-style-type: none"> Tot slot hebben wij de toelichtingen met betrekking tot het herverzekeringsdeel technische voorzieningen onderzocht.
<ul style="list-style-type: none"> Belangrijke observaties 	<ul style="list-style-type: none"> Wij hebben geen materiële afwijkingen geconstateerd ten aanzien van de waardering per 31 december 2020 of de toelichting van het herverzekeringsdeel technische voorzieningen.

<ul style="list-style-type: none"> Waardering van en toelichting ten aanzien van de technische voorzieningen 	
<ul style="list-style-type: none"> Risico 	<p>De technische voorzieningen waaronder de voorziening voor pensioenverplichtingen en de overige technische voorzieningen risico fonds betreffen een significante post in de balans van het pensioenfonds. De technische voorzieningen dienen krachtens de Pensioenwet te worden gewaardeerd op marktwaarde. De waardering is gevoelig voor de gehanteerde (actuariële) veronderstellingen en schattingselementen. Hier ligt een aantal belangrijke conventies aan ten grondslag namelijk dat voor de waardering uitgegaan wordt van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur alsmede de meest recente informatie (tafels) omtrent de levensverwachting, zoals gepubliceerd door het Koninklijk Actuarieel Genootschap (AG). In aanvulling op de tafels wordt gecorrigeerd voor de ingeschatte ervaringssterfte bij het pensioenfonds, zijnde de fondsspecifieke ervaringssterfte. Deze veronderstellingen hebben tezamen met de hoogte van de kostenopslag, waaraan eveneens schattingen ten grondslag liggen, bijzondere aandacht gehad in onze controle.</p> <ul style="list-style-type: none"> Het pensioenfonds heeft de waarderingsgrondslagen voor de technische voorzieningen beschreven in paragraaf 7.1 'Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling' en een nadere toelichting opgenomen in toelichting 7.2 onder (6) 'Technische voorzieningen voor risico herverzekeraar' en (7) 'Overige technische voorzieningen voor risico fonds'. Uit deze toelichting blijkt dat (schattings)wijzigingen hebben plaatsgevonden door overgang naar de nieuwe Prognosetafel AG2020 en aanpassing van de ervaringssterfte op basis van nader onderzoek. Volgens de toelichting in paragraaf 7.1 'Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling' zijn de technische voorzieningen hierdoor € 12,9 miljoen lager uitgekomen. Het in het kader van onze jaarrekeningcontrole in aanmerking genomen risico is dat de technische voorzieningen niet toereikend gewaardeerd en toegelicht zijn.
<ul style="list-style-type: none"> Onze controleaanpak 	<p>Bij de controle van de technische voorzieningen hebben wij gebruik gemaakt van de werkzaamheden van de certificerend actuaris van het pensioenfonds. De certificerend actuaris onderzoekt onder meer de toereikendheid van de technische voorzieningen en de naleving van een aantal specifieke wettelijke bepalingen. De certificerend actuaris heeft daarbij gebruikgemaakt van de door ons in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens, waaronder de pensioenaanspraken van deelnemers. Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel over de jaarrekening als geheel hebben wij met de</p>

	<p>certificerend actuaris onze planning, werkzaamheden, verwachtingen en uitkomsten afgestemd voor de controle van boekjaar 2020. Hierbij hebben wij specifiek aandacht gevraagd voor de toets van de ervaringssterfte op basis van de toegepaste prognosetafels en de effecten van de wijzigingen hierin, de toereikendheid van de kostenopslag alsmede de toepassing van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur.</p> <p>Wij hebben de gehanteerde waarderingsgrondslagen geëvalueerd en controlewerkzaamheden uitgevoerd op de waardering van de technische voorzieningen per 31 december 2020:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Daartoe hebben wij ons een beeld gevormd van de redelijkheid van de aannames en schattingen van het bestuur met betrekking tot de gekozen actuariële grondslagen, alsmede de uitkomsten van het actuariële grondslagenonderzoek en de gehanteerde waarderingsgrondslagen besproken met de certificerend actuaris. • Hierbij hebben wij met inachtneming van het oordeel van de certificerend actuaris gelet op de besluitvorming van het bestuur, de recentheid van beschikbaar grondslagenonderzoek, de toetsing op de onderbouwing van de daarin opgenomen veronderstellingen, de uitkomsten van beschikbare tussentijdse evaluaties, de uitkomsten van de actuariële analyse over meerdere jaren en de aanwezigheid van een consistente gedragslijn. • Daarnaast hebben wij controlewerkzaamheden uitgevoerd om de gehanteerde basisgegevens te toetsen, waaronder het evalueren van de juiste werking van de interne beheersmaatregelen bij de pensioenuitvoeringsorganisatie, het verrichten van aansluitwerkzaamheden met de pensioenadministratie voor wat betreft de aantallen en de aanspraken en het beoordelen van het verloop en de uitkomsten van de actuariële analyse. <p>Tevens hebben wij de toelichtingen ten aanzien van de technische voorzieningen geëvalueerd.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Belangrijke observaties 	<ul style="list-style-type: none"> • Wij hebben geen materiële afwijkingen geconstateerd ten aanzien van de waardering per 31 december 2020 en de toelichting van de technische voorzieningen.

<ul style="list-style-type: none"> • Waardering en toelichting van beleggingen voor risico pensioenfonds zonder genoteerde marktprijzen 	
<ul style="list-style-type: none"> • Risico 	<p>De beleggingen voor risico pensioenfonds zijn een significante post op de balans van het pensioenfonds. Alle beleggingen dienen krachtens de Pensioenwet te worden gewaardeerd op marktwaarde. Voor een deel van de beleggingen voor risico pensioenfonds is deze marktwaarde te verifiëren aan transacties die tot stand zijn gekomen op de financiële markten (genoteerde marktprijzen). Er zijn ook beleggingen die worden gewaardeerd op basis van netto contante waardeberekeningen of een andere geschikte methode, waaronder de intrinsieke waarde per participatie voor posities in niet-(beurs)genoteerde fondsen.</p> <p>De waarderingsonzekerheid neemt toe bij netto contante waardeberekeningen en hangt samen met de beschikbaarheid en toepasbaarheid van marktgegevens. Bij het pensioenfonds betreft dit een inflatiederivaat. De posities in niet-(beurs)genoteerde fondsen waaronder indirect vastgoed kennen eveneens inherent relatief veel waarderingsonzekerheid doordat de waarde wordt ontleend aan de meest recente rapportages van de fondsmanagers.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het pensioenfonds heeft de waarderingsgrondslagen voor de beleggingen beschreven in toelichting 7.1 'Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling' en een nadere toelichting opgenomen in paragraaf 7.2 onder (1) 'Beleggingen voor risico pensioenfonds'. Uit deze toelichting blijkt dat per 31 december 2020 de waarde van het inflatiederivaat € 3,8 miljoen

	<p>negatief is en € 90,4 miljoen in niet-(beurs)genoteerde fondsen belegd wordt. Dit betreft 89% van de totale beleggingen voor risico pensioenfondsen.</p> <ul style="list-style-type: none"> • • Het in het kader van onze jaarrekeningcontrole in aanmerking genomen risico is dat de beleggingen voor risico pensioenfondsen zonder genoteerde marktprijzen niet juist gewaardeerd zijn en dat de toelichting niet voldoet aan relevante verslaggevingsvereisten.
<ul style="list-style-type: none"> • Onze controleaanpak 	<p>Wij hebben de gehanteerde waarderingsgrondslagen geëvalueerd en controlewerkzaamheden uitgevoerd op de waardering van de beleggingen voor risico pensioenfondsen per 31 december 2020. De controle van het inflatiederivaat omvatte mede het gebruikmaken van eigen waarderingspecialisten die de waardering en de daarbij gehanteerde input, waaronder de uit de markt afgeleide gegevens per jaareinde getoetst hebben door het uitvoeren van een eigen parallelle waardering. Voor de posities in niet-(beurs)genoteerde fondsen hebben wij de aansluiting vastgesteld met de meeste recente door een externe accountant gecontroleerde rapportages van de fondsmanagers. Aanvullend hebben wij vastgesteld of de gehanteerde waarderingsgrondslagen en de belangrijkste uitgangspunten voor de waardering van deze beleggingsfondsen aansluiten op die van het pensioenfonds.</p> <p>Tevens hebben wij de toelichtingen met betrekking tot de beleggingen voor risico pensioenfondsen geëvalueerd.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Belangrijke observaties 	<ul style="list-style-type: none"> • Wij hebben geen materiële afwijkingen geconstateerd ten aanzien van de waardering van de beleggingen voor risico pensioenfondsen zonder genoteerde marktprijzen per 31 december 2020 en de gerelateerde toelichting in de jaarrekening.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- Het bestuursverslag
- De overige gegevens
- intern toezicht en de bijlagen.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of het pensioenfonds in staat is om zijn werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om het pensioenfonds te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of het pensioenfonds zijn activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van het pensioenfonds;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of het pensioenfonds zijn activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen

of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een pensioenfonds zijn continuïteit niet langer kan handhaven;

- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen;
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Communicatie

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Wij bepalen de kernpunten van onze controle van de jaarrekening op basis van alle zaken die wij met het bestuur hebben besproken. Wij beschrijven deze kernpunten in onze controleverklaring, tenzij dit is verboden door wet- of regelgeving of in buitengewoon zeldzame omstandigheden wanneer het niet vermelden in het belang van het maatschappelijk verkeer is.

Amsterdam, 10 juni 2021

Ernst & Young Accountants LLP

w.g. J.G. Kolsters RA ACA

9 ACTUARIËLE VERKLARING

Actuariële verklaring

Opdracht

Door Stichting Pensioenfonds van de Stichting Nationaal Lucht- en Ruimtevaartlaboratorium te 's Gravenhage is aan Towers Watson Netherlands B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2020.

Onafhankelijkheid

Als waarmerkend actuaris ben ik onafhankelijk van Stichting Pensioenfonds van de Stichting Nationaal Lucht- en Ruimtevaartlaboratorium, zoals vereist conform artikel 148 van de Pensioenwet. Ik verricht geen andere werkzaamheden voor het pensioenfonds, anders dan de werkzaamheden uit hoofde van de actuariële functie.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds.

Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

Afstemming accountant

Op basis van de door mij en de accountant gehanteerde Handreiking heeft afstemming plaatsgevonden over de werkzaamheden en de verwachtingen bij de controle van het boekjaar.

Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie als geheel heb ik de materialiteit bepaald op € 7.000.000. Met de accountant ben ik overeengekomen om geconstateerde afwijkingen boven € 350.000 te rapporteren. Deze afspraken zijn vastgelegd en de uitkomsten van mijn bevindingen zijn met de accountant besproken.

Ik heb voorts gebruik gemaakt van de door de accountant in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens. De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materiële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn beoordeling van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik, conform mijn wettelijke verantwoordelijkheid zoals beschreven in artikel 147 van de Pensioenwet, onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet.

De door het pensioenfonds verstrekte administratieve basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht heb ik onder meer onderzocht of:

- de technische voorzieningen, het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen toereikend zijn vastgesteld;
- de kostendekkende premie voldoet aan de gestelde wettelijke vereisten;
- het beleggingsbeleid in overeenstemming is met de prudent-person regel.

Voorts heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds. Daarbij heb ik mij gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen en is mede het financieel beleid van het pensioenfonds in aanmerking genomen.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

Ik heb geconstateerd dat de verplichtingen van het pensioenfonds volledig zijn verzekerd door middel van een garantiecontract en heb dit betrokken in mijn oordeel.

De technische voorzieningen zijn, overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten, als geheel gezien, toereikend vastgesteld.

Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum hoger dan het wettelijk vereist eigen vermogen.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet.

De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds op balansdatum is hoger dan de dekkingsgraad bij het vereist eigen vermogen.

Mijn oordeel over de vermogenspositie van Stichting Pensioenfonds van de Stichting Nationaal Lucht- en Ruimtevaartlaboratorium is gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen. De vermogenspositie is naar mijn mening voldoende.

Voor de volledigheid merk ik op dat, als op balansdatum rekening zou worden gehouden met de door DNB doorgevoerde wijziging van de rentetermijnstructuur per 1 januari 2021, mijn oordeel over de vermogenspositie niet zou wijzigen.

Purmerend, 10 juni 2021

drs. C.G.M. Kroon AAG
Verbonden aan Towers Watson Netherlands B.V.

BIJLAGEN

Bijlage A: Bijdrage werkgever en werknemers

In de overeenkomst tussen het NLR en het pensioenfonds NLR is sprake van een premiebijdrage van maximaal 22% van de pensioengrondslag door de werkgever en maximaal 7% door de werknemers. De werkgever draagt na ieder kalenderkwartaal de bijdrage aan het fonds over.

De opbouw van de premies, koopsommen en resultatendingen van de herverzekering en de bijdrage van de deelnemers en werkgever daarin, zijn als volgt samengesteld:

Omschrijving	2020		2019		2018		2017	
		%		%		%		%
a Premies	6.810	16,9	6.768	18,9	6.399	18,8	8.686	26,3
b Koopsommen	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
c Saldo deelname waardeoverdracht	-13	0,0	-204	-0,6	21	0,1	-13	0,0
Subtotaal	6.797	16,9	6.564	18,3	6.419	18,9	8.673	26,3
d Garantie- en beheerkosten	894	2,2	577	1,6	258	0,8	166	0,5
e Administratie en excasso kosten	56	0,1	56	0,2	55	0,2	56	0,2
Totaal	7.747	19,2	7.197	20,1	6.732	19,9	8.895	27,0
Hierin bijgedragen door								
- deelnemers	1.913	4,7	1.812	5,1	1.718	5,1	2.054	6,2
- werkgever	6.012	14,9	5.752	16,1	5.399	16,5	6.455	19,6
Bijdrage werkgever en deelnemers	7.925	19,6	7.564	21,2	7.117	21,6	8.509	25,8
Som gemiddelde salarisgrondslagen in het verslagjaar	40.281	100,0	35.838	100,0	33.406	100,0	33.874	100
Gewogen parttime gemiddelde	35.528	88,2	33.797	94,3	31.906	93,9	33.797	95,5

(De vermelde percentages zijn de percentages op basis van de salarissom)

a/b Premies en koopsommen

De in de rekening van baten en lasten opgenomen premies en koopsommen, zijn toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben.

Met uitzondering van de onder 2.1 vermelde "niet-verzekerde pensioentoeslagen" zijn alle aanspraken op pensioen ingevolge het pensioenreglement herverzekerd bij Aegon Levensverzekering N.V.

De financiering van de pensioenen vindt plaats door middel van op iedere mutatedatum te betalen koopsommen en wisselende jaarpremies:

- De wisselende jaarpremies betreffen het verzekeren van pensioenen op grond van toekomstige deelnemerstijd tot de eerstvolgende wijzigingsdatum, als regel 1 januari.
- De koopsommen betreffen de inkoop van pensioenen op grond van reeds vervulde deelnemersjaren.

De fluctuaties in de bruto koopsommen voor de inkoop van verstreken deelnemersjaren houden verband met het moment waarop en de mate waarin salariswijzigingen en wijzigingen in de AOW-inbouw zijn opgetreden en het verschil in leeftijdsopbouw van het verzekerdenbestand op de desbetreffende tijdstippen.

c Deelname waardeoverdracht

Voor 2020 ziet de overdracht er als volgt uit:

	2020		2019	
<i>Overgenomen pensioenreserves (indiensttreders)</i>				
Ontvangen: "overgenomen pensioenverplichtingen"	-/-	123	-/-	1.345
Betaald: "premies herverzekeringen"		110		1.164
	-/-	13	-/-	181
<i>Overgedragen pensioenreserves (uitdiensttreders)</i>				
Betaald: "overgedragen pensioenverplichtingen"		-		138
Ontvangen: "uitkeringen uit hoofde van herverzekering"		-	-/-	161
		-	-/-	23
saldo waardeoverdracht ten laste van het Pensioenfonds	-/-	13	-/-	204

d Garantie- en beheerkosten

Aegon houdt voor het Fonds een separaat beleggingsdepot aan, waarvan de grootte overeenkomt met de voorziening voor pensioenverplichting benodigd voor de opgebouwde pensioenrechten. Sinds 2011 wordt berekend wat het verschil is tussen de waarde van de beleggingen en de waarde van de voorziening op markttrente.

Het meerdere wordt uitgekeerd aan het Fonds. Een tekort in enig jaar wordt niet in rekening-courant verrekenend doch doorgeschoven naar het daaropvolgende jaar.

Voor een overzicht van de jaarlijkse opbrengst wordt verwezen naar hoofdstuk 2.4.

Wel worden de administratie, garantiekosten en de beheerkosten in rekening-courant verrekenend.

Garantiekostenberekening

De jaarlijkse garantievergoeding is een combinatie van uitkeringsgarantie, rentegarantie en kosten vermogensbeslag en bedraagt gedurende de contractperiode respectievelijk 0,452% van RO(j) en 0,920% van de reserve RN(j).

RO(j) en RN(j) zijn gedefinieerd in de overeenkomst met de herverzekeraar en is ongeveer gelijk aan de in het depotverslag vermelde VPV. Indien de rente laag is zal de VPV stijgen, hierdoor stijgen de garantiekosten eveneens.

e Administratie- en excasso kosten

In de administratiekosten zitten de jaarlijkse excasso kosten als variabele. In de premie zit 1% opslag voor de opbouw van deze excasso kosten. Jaarlijks wordt de teveel c.q. de te weinig in

rekening gebrachte opslag uit de premie ten laste c.q. ten gunste van de administratiekosten gebracht.

<i>Administratievergoeding</i>	2020	2019
vaste kosten	92	89
actieve deelnemers	32	31
arbeidsongeschikte deelnemers	-	-
inactieve deelnemers	19	19
gepensioneerden	65	61
Totaal	208	200
af: vrijval exasso reserve	-/- 152	-/- 144
	56	56

Bijlage B: Overzicht Vrije Depot I en II

Toevoegingen en onttrekkingen per jaar

Het verloop van het Vrije Depot I sinds het ontstaan (2002) ziet er als volgt uit:

Jaar	Stand 1/1	rendement	3% surplus	Techn.result.	overrente	indexering	Rente	swap resultaat	Niet gerealiseerde waarden	restitutie vermogens beheer	overig	Stand 31/12				
2002	28.042	-/-	1.272	125	-	-	-	-	-	-	-	26.895				
2003	26.895		1.751	738	-	-/-	27	-	-	-	-	29.357				
2004	29.357		1.415	873	3.179	-/-	82	36	-	-	-	34.778				
2005	34.778		2.718	543	-	-/-	84	3	-	-	32	37.990				
2006	37.990		535	453	-	-/-	403	90	1.020	-/-	3.611	39.106				
2007	39.106		316	532	-	-/-	620	2	809	-/-	674	41.156				
2008	41.156	-/-	170	515	-	-/-	1.424	1	917		1.892	42.887				
2009	42.887		675	521	-	-/-	534	-/-	490		1.050	45.882				
2010	45.882		947	795	3.720	-/-	305	-/-	97	-/-	22	58.848				
2011	58.848		2.017	530	1.987	-/-	614	-/-	707		1.388	65.069				
2012	65.069		4.186	689	-	-/-	1.203	-	523		9.934	79.462				
2013	79.462		506	766	-	-/-	845	-/-	7	973	-/-	4.558	93.011			
2014	93.011		9.522	886	-	-/-	827	-/-	8	-/-	359	-/-	687	101.812		
2015	101.812		-	1.013	827	-/-	1.357	-/-	6	-/-	628	-/-	587	101.074		
2016	101.074		4.163	1.100	-	-/-	3.912	5	-/-	1.805		1.458	-	-/-	1.643	100.438
2017	100.438		7.715	1.157	-	-/-	2.755	-	-/-	868		482	-	-/-	1	108.045
2018	108.045	-/-	3.312	1.269	-	-/-	18.373	-	-/-	685		2.447	-	-	-	89.391
2019	89.391		11.794	1.271	-	-/-	11.785	-	-	87	-/-	164	-	-	-	90.594
2020	90.594		4.452	1.248	-	-/-	3.836	-	-/-	749	-/-	53	-	-	-	91.656
Aangroei per onderdeel			49.230	14.899	9.713	30.536	-/-	48.986	90	528	8.294	1.469	-/-	1.012		91.656

Overrente is de overrente totale depot minus de garantiekosten: 2017: 1.843.(2013: 986, 2010: 1.283, 2007: 1.041, 2006: 957).

Tot 1 januari 2015 was met de werkgever afgesproken dat, indien de garantiekosten niet uit de overrente van dat jaar kunnen worden betaald, de werkgever deze kosten voor haar rekening neemt. Vanaf de 2016 worden de overrente en de garantiekosten met elkaar verrekend.

In 2007 is er een aanpassing gekomen op de overrente van 2006 van -150. Dat verschil is in de overrente 2007 mee genomen.

Swapresultaat: rente achterliggende obligaties, index opbrengst minus swapkosten en beheerkosten obligaties.

Niet gerealiseerde waarden: Niet gerealiseerde koersverschillen obligaties en de waarde van de swap in de markt.

Overig: 2005: aanpassing beginstand; 2009: 600 betreft bijdrage van de werkgever; 2016: toevoeging aan kostenreserve 2016-2020

Het verloop van het Vrije Depot II sinds het ontstaan (2015, vanaf 2018 zichtbaar op balans) ziet er als volgt uit:

Jaar	Stand 1/1	Premie	Koopsom inkoop aanspraken	Solvabiliteits- opslag	Administratiekosten Aegon	Overige kosten	Overrente	Correctie	Rendement	overig	Stand 31/12				
2015	0	6.754	-/-	4.169	-/-	42	-/-	81	-/-	1.694	-	-	-	-	768
2016	768	7.196	-/-	6.610	-/-	66	-/-	57	-/-	226	-	-	-	-	1.005
2017	1.005	7.109	-/-	6.935	-/-	69	-/-	56	-/-	247	1.119	198	-	-	2.124
2018	2.124	7.117	-/-	6.459	-/-	65	-/-	55	-/-	296	-	-	-	-	2.366
2019	2.366	7.505	-/-	6.946	-/-	69	-/-	56	-/-	491	-	58	312	-	2.679
2020	2.679	7.925	-/-	6.972	-/-	70	-/-	56	-/-	703	-	-	132	-	2.935
Aangroei per onderdeel		43.606	-/-	38.091	-/-	381	-/-	361	-/-	3.657	1.119	256	444	-	2.935

^ De standen van 2015 tot en met 2017 waren niet direct zichtbaar op de balans, maar waren onderdeel van het eigen vermogen van het Fonds. In 2018 is een aparte regel op de balans gemaakt en wordt het Vrije Depot II ook zichtbaar getoond.

Het verschil tussen de kolom premie en de som van de kolommen “Koopsom inkoop aanspraken” tot en met “Overige kosten” mag niet negatief zijn en wordt dan in de kolom correctie gecorrigeerd.

Bijlage C: Overzicht Vermogensontwikkeling

Toelichting op de beleggingen in het separateerde depot bij de herverzekeraar.

De werking van het Aegon Mixfonds is als volgt:

Participaties in de Aegon-mixfondsen worden gewaardeerd tegen kostprijs. Bij verkoop worden de gerealiseerde waardeverschillen ten opzichte van de dan geldende balanswaarde gepassiveerd respectievelijk geactiveerd en vervolgens in een periode van zeven jaar ten gunste respectievelijk ten laste van de resultatenrekening gebracht. De door de Aegon-mixfondsen gedane uitkeringen worden volledig verantwoord ten gunste van de resultatenrekening. Deze uitkeringen komen overeen met de resultaten welke zouden zijn verantwoord bij een directe belegging in de beleggingen waarin door de Aegon-mixfondsen wordt belegd. Het Aegon-mixfonds is een Fonds met 80% vastrentend en 20% aandelen, commodity's e.d. waarbij de duration van de obligaties via een rentederivaat wordt vergroot om de voorzieningen en verplichtingen beter op elkaar af te stemmen.

De obligaties en leningen op schuldbeelden worden gewaardeerd op amortisatiewaarde. Waardeverschillen tussen opeenvolgende ultimo-balansstanden (rekening houdende met aankopen / verstrekkingen en verkopen / aflossingen) worden volledig en onmiddellijk ten gunste resp. ten laste van de staat van baten en lasten gebracht.

Gerealiseerde waardeverschillen op het moment van verkoop ten opzichte van de dan geldende balanswaarde worden gepassiveerd resp. geactiveerd en vervolgens in een periode van zeven jaar ten gunste resp. ten laste van de staat van baten en lasten gebracht.

Hierna treft u een overzicht van de marktwaarde van de bezittingen die bij het herverzekeringcontract horen. Deze waarden zijn tot 1 november 2015 inclusief de vrije reserve die aangehouden wordt bij Aegon.

Vermogensontwikkeling Aegon Mixfonds 2020: herverzekerd deel

	Marktwaarde 31/12/2020	Marktwaarde 31/12/2019	Marktwaarde 31/12/2018	Marktwaarde 31/12/2017	Marktwaarde 31/12/2016
Strategic Allocation Fund	490.904	489.284	423.370	433.604	431.906
Liquiditeiten	-3.362	-1.742	-3.004	-3.012	-2.875
Strategic Allocation Fund					
Staatsobligaties	77.632	79.695	89.119	87.754	63.876
Credits	89.725	94.465	76.389	82.371	89.672
Hypotheken	90.114	92.369	83.867	84.912	79.311
Asset Backed Securities	28.137	27.052	28.572	24.802	27.077
High Yield	23.797	26.516	11.765	9.301	15.137
Emerging Market Debt	22.383	23.104	15.000	19.506	16.289
TIRO	3.413	3.558	2.857	3.316	2.900
Aandelen	57.639	57.663	39.118	45.040	46.862
Vastgoed	16.628	15.988	13.362	15.501	17.824
Grondstoffen	4.535	5.898	3.656	5.081	5.629
Hedge Funds	5.266	8.530	7.479	7.880	9.978
Private Equity	13.264	12.917	11.471	11.411	10.660
Tactische Asset Allocatie	6.681	3.753	2.899	3.143	3.283
SLM	51.690	37.776	37.816	33.586	43.408
Totaal**	490.904	489.284	423.370	433.604	431.906

Vermogensontwikkeling beleggingen voor risico Pensioenfonds 2020

	Marktwaarde 31/12/2020	Marktwaarde 31/12/2019	Marktwaarde 31/12/2018	Marktwaarde 31/12/2017	Marktwaarde 31/12/2016
Aandelen					
AEAM Aandelenfondsen	37.381	41.236	39.928	46.238	23.604
Robeco	0	0	0	588	527
Fortis Obam	0	0	0	495	435
Sub aandelen	37.381	41.236	39.928	47.321	24.566
Vastgoed					
AEAM Vastgoedfonds	1.787	2.795	2.948	2.101	2.103
Sub vastgoed	1.787	2.795	2.948	2.101	2.103
Obligaties					
AEAM Obligatiefondsen	51.230	50.956	53.169	42.052	40.921
Delta lloyd rente participaties	0	0	0	270	270
Belgie 2011-2025	10.569	12.596	14.752	16.660	18.339
Duitsland 2024	0	0	0	0	10.005
Frankrijk 2025	0	0	0	0	9.585
NL 2025-2026	0	0	0	6.542	6.669
Sub obligaties	61.799	63.552	67.921	65.524	85.789
Derivaten					
Inflatieswap	-3.815	-3.905	-3.872	-6.558	-7.967
Sub derivaten	-3.815	-3.905	-3.872	-6.558	-7.967
Totaal	97.152	103.678	106.925	108.388	104.491

Bijlage D: Verklaring gehanteerde begrippen

<i>ABTN</i> <i>Actuariële grondslagen</i>	<u>A</u> ctuariële en <u>B</u> edrijfs <u>t</u> echnische <u>N</u> ota Grondslagen waarbij rekening is gehouden met overlevings- en sterfttekansen.
<i>AFM</i>	De <u>A</u> utoriteit <u>F</u> inanciële <u>M</u> arkten, door de wet aangewezen voor gedragtoezicht op pensioenfondsen. De AFM houdt ook toezicht op de communicatie door pensioenfondsen naar de deelnemers.
<i>ALM</i>	Asset Liability Management
<i>Beleidsdekkingsgraad</i>	Gemiddelde dekkingsgraad van de afgelopen 12 maanden. Voor volledig herverzekerde fondsen gelijk aan de werkelijke dekkingsgraad van 31 december van het jaar.
<i>Compliance</i>	De naleving van wet- en regelgeving alsmede naleving van interne regels en zo bij te dragen aan een goede reputatie en betrouwbaarheid.
<i>Compliance officer</i>	Functionaris die toezicht houdt op de naleving van de hierboven omschreven Compliance
<i>Contante waarde</i>	De waarde op dit moment van een toekomstige geldstroom, rekening houdend met een bepaalde rentevoet en actuariële grondslagen.
<i>Dekkingsgraad</i>	De verhouding tussen het aanwezig eigen vermogen exclusief garantielastenreserve en de contante waarde van de pensioenverplichtingen.
<i>DNB</i>	De <u>N</u> ederlandsche <u>B</u> ank, door de wet aangewezen als toezichthouder op de solvabiliteitspositie van de pensioenfondsen.
<i>Effectentypisch gedragtoezicht</i>	De effectentypische gedragsregels zijn direct afgeleide regels van het gedragtoezicht op effecteninstellingen en zijn opgenomen in wet- en regelgeving. Dit toezicht geldt niet alleen voor effecten-instellingen, maar ook voor pensioen- en spaarfondsen en overige financiële instellingen in de zin van de Wet toezicht kredietwezen 1992.
<i>Excasso voorziening</i> <i>Financieel Toetsingskaders (nFTK)</i>	Reservering voor de kosten van uitkeringen in de toekomst. In de pensioenwet opgenomen besluit waarin de kaders voor de toetsing van de solvabiliteit van pensioenfondsen wordt beschreven.
<i>GBM/V</i>	Gehele bevolking man/vrouw
<i>Haalbaarheidstoets</i>	De haalbaarheidstoets geeft inzicht in de samenhang tussen de financiële opzet, het verwachte pensioenresultaat en de risico's die daarbij gelden.
<i>ISAE 3402 rapport</i>	De International Standard on Assurance Engagements 3402) betreffen de richtlijnen van de Internal Auditing and Assurance Standards Board (IAASB) over beheersing van processen.

<i>ISAE 3402 Type I rapport</i>	Een Type I rapport omvat de beschrijving van de beheersingsdoelstellingen en de beschrijving en de implementatie van de beheersingsmaatregelen
<i>ISAE 3402 Type II rapport</i>	Een Type II rapport omvat tevens de toetsing of de beheersingsmaatregelen in de verslagperiode effectief zijn geweest.
<i>Kostendekkende premie</i>	Premie die bestaat uit de benodigde premie voor inkoop van de nieuwe opbouw van rechten, een opslag voor kosten, instant houding van het vereist eigen vermogen en voor de financiering van de toekomstige indexatie.
<i>Marktrente Correctiefactor (MRC)</i>	Factor die gebruikt wordt als opslag of afslag om premie en koopsommen te berekenen die vanwege de geldende marktrente afwijken van de 4% rekenrente.
<i>OPF</i>	Ondernemings Pensioenfonds (in tegenstelling tot een Bedrijfstakpensioenfonds BPF).
<i>Overrente</i>	Het verschil tussen het behaalde rendement en het benodigde rendement. Het meer dan benodigde rendement wordt 'overrente' genoemd.
<i>Pension Fund Governance</i>	Goed Pensioenfondsbestuur.
<i>Pensioengevend salaris</i>	12-voudige van het vaste maandsalaris en het hieraan gerelateerde vakantietoeslag verhoogd met niet variabele toeslagen zoals onregelmatigheidstoeslag.
<i>PF</i>	Pensioenfonds
<i>Prudentieel toezicht</i>	Toezicht gericht op het bevorderen van de financiële degelijkheid van financiële instellingen.
<i>Rekenrente</i>	Rentepercentage waarmee gerekend wordt.
<i>Rentetermijnstructuur</i>	een grafiek die het verband weergeeft tussen de looptijd van een vastrentende belegging enerzijds en de daarop te ontvangen marktrente anderzijds.
<i>Slaper</i>	Ex-werknemer met pensioenopbouw waarvan het pensioen nog niet is ingegaan. Meestal iemand die nog geen recht heeft op AOW.
<i>Sterftetafel</i>	Een sterftetafel is een statistische beschrijving van het afstervingsproces van een bevolking
<i>Technische voorziening</i>	Voorziening nodig om hogere kosten dan voorzien uit te bekostigen (schade door invaliditeit, langer leven dan voorzien enz.).
<i>VPV</i>	Voorziening Pensioenverplichtingen
<i>VO</i>	Verantwoordingsorgaan.
<i>Vastrentende waarden</i>	Beleggingen in obligaties, staatsleningen en leningen op schuldbekentenis.
<i>Vereiste Dekkingsgraad</i>	Door DNB vastgestelde norm voor benodigd vermogen, afhankelijk van beleggingsmix. Voor volledig herverzekerde fondsen gelijk aan 101%.

Visitatiecommissie (VC)

Een commissie die één keer in de drie jaar of vaker als daartoe aanleiding is het functioneren van het bestuur toetst. Deze commissie wordt, na akkoord van het VO benoemd door het bestuur en bestaat uit tenminste drie onafhankelijke deskundigen.

Zakelijke waarden

Beleggingen in aandelen, onroerend goed en grondstoffen.